

Εργαστηριακός Κύκλος:
Ζω καλύτερα – Ευ Ζην
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

«Προχωρώντας μπροστά...»

Οδηγός δραστηριοτήτων

Οι δραστηριότητες που προτείνονται από το Πολύχρωμο Σχολείο με τον γενικό τίτλο «Προχωρώντας μπροστά» έχουν ομαδοποιηθεί σε επτά εργαστήρια. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, εφόσον το επιθυμούν, να επιλέξουν μεμονωμένες δραστηριότητες από κάθε εργαστήριο με βάση τον διαθέσιμο χρόνο, τις ανάγκες της τάξης τους και το προφίλ των μαθητριών/-τών τους.

Εργαστήρια:

1. Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις
2. Βγες από το κουτί
3. Απλώς αστειεύομαι
4. Προχωρώντας μπροστά
5. Η έμφυλη βία στη λογοτεχνία και τα ΜΜΕ
6. Η ζωή του Alan Turing
7. Η σημασία της συναίνεσης

Εργαστήριο 1^ο : «Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 3 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> • Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό. • Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό • Αποδοχή της διαφορετικότητας • Στρατηγικές για την καταπολέμηση διακρίσεων • Αναζήτηση τρόπων κοινωνικής στήριξης και συμπερίληψης όλων των μαθητών/μαθητριών. 	Α. «Ό,τι μας ενώνει, ό,τι μας χωρίζει...»	
	Β. «Οι επιπτώσεις της ταμπελοποίησης»	Αυτοκόλλητα χαρτάκια για σημειώσεις, στυλό, μολύβια
	Γ. «Ο αγώνας για την επιτυχία»	Εκτυπωμένοι «ρόλοι» Ευρύχωρη αίθουσα
	Δ. «Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις»	Μαρκαδόροι, χαρτοταινία, φυλλάδιο «Σταματήστε την παρενόχληση στα πρώτα της βήματα.»

Σημείωση για τη συντονίστρια/συντονιστή: Είναι δυνατόν να παραληφθεί η Δραστηριότητα 3, «Ο αγώνας για την επιτυχία» και να προχωρήσετε κατευθείαν στη Δραστηριότητα 4, «Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις»

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός

3. MIT: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)
- Κατασκευές
- Πλάγια σκέψη

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.
- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου. Ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών.

Νεοελληνική Δογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις

μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.

- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο. Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους..
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ ενθαρρύνονται για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.

- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι η προσωπική τους πορεία εξαρτάται από τα ατομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.

Θεατρική Αγωγή

Το εργαστήριο συμβάλλει:

- ✓ στην ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης των μαθητών/-τριών.
- ✓ στη γνωριμία της/του μαθήτριας/-τη με τον εαυτό της/του, τη συνεργασία και τη αρμονική ένταξή της/του στην ομάδα.
- ✓ στην ανάπτυξη των φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων και την καλλιέργεια του ψυχικού κόσμου.
- ✓ στη δημιουργική ανάπτυξη των εκφραστικών δεξιοτήτων της/του μαθήτριας/-τή μέσα από τον λόγο και τη γλώσσα.
- ✓ στη συνειδητοποίηση της έννοιας του ρόλου.
- ✓ στην άμεση ενεργοποίηση, τη συμμετοχή και την παρέμβαση της/του μαθήτριας/-τή στη διδακτική διαδικασία.
- ✓ στην παραγωγική διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων μέσα από τις εφαρμογές του δράματος, καθώς και στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.

Φυσική Αγωγή

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να κατανοήσουν τη σημασία του σεβασμού και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας
- ✓ να συνειδητοποιήσουν το δημοκρατικό τρόπο επίλυσης των διαφορών.
- ✓ να αναπτύξουν κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως: συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.
- ✓ να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και την καλλιέργεια ελεύθερης και δημοκρατικής έκφρασης.

Τεχνολογία

Οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναπτύξουν ικανότητα στο να επικοινωνούν και συνεργάζονται με τους άλλους, όπως απαιτείται στη σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία, να αναπτύξουν δηλαδή την ικανότητα για την «καλώς εννοούμενη» συνεργασία.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ να αναπτύσσουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητάς τους.
- ✓ να γνωρίζουν και να κρίνουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές επιπτώσεις των ΤΠΕ σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για να επικοινωνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να προβληματισθούν, να διασκεδάσουν, να παρουσιάσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους (με τρόπο που οι ίδιοι θα επιλέξουν) και να εφαρμόσουν απλές γνώσεις των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή.
- ✓ να αξιοποιήσουν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις, τη σεξουαλική συμπεριφορά

- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών, να ενημερωθούν για τα γνωρίσματα της βίας και της παρενόχλησης και να εξοικειωθούν με τη σχετική ορολογία.
- ✓ να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους με τη δημιουργία ανεξάρτητης σκέψης, αγάπης για εργασία, κριτικής ικανότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και για συνεργασία με άλλα άτομα.

Επιπλέον, το εργαστήριο συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση ατόμων με κριτική στάση, καθώς και στη μείωση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Αγωγή υγείας

Οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναζητήσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τους παράγοντες που συντελούν στη μέχρι τώρα διαμόρφωση της ατομικής τους ταυτότητας. Γνωρίζοντας καλύτερα τον εαυτό τους έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο που σχετίζονται με τους άλλους.
- ✓ να συνειδητοποιήσουν πώς το ευρύτερο περιβάλλον τους επηρεάζει τη συμπεριφορά, τα συναισθήματα, τις επιλογές και τον τρόπο ζωής τους.
- ✓ να αναπτύξουν δεξιότητες για επιλογές που προασπίζουν και προάγουν την ψυχική και σωματική υγεία και την κοινωνική ευεξία.
- ✓ να βελτιώσουν την αυτοπεποίθησή τους, και τη δυνατότητα, ως συνέπεια της ενδυνάμωσης των ικανοτήτων τους, να διαπραγματεύονται και να προβαίνουν σε σωστές επιλογές.
- ✓ να βρίσκουν τρόπους επίλυσης συγκρούσεων.

A. Τίτλος Δραστηριότητας: «Ό,τι μας ενώνει, ό,τι μας χωρίζει...»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό.
- Αναζήτηση τρόπων κοινωνικής στήριξης και συμπερίληψης όλων των μαθητών/μαθητριών.

Σημείωση: Η Δραστηριότητα αυτή βοηθά τους/τις μαθητές/τριες να συνειδητοποιήσουν διάφορες πλευρές της ταυτότητάς τους, να διερευνήσουν τα θέματα του αποκλεισμού και των διακρίσεων, για όσα αφορούν την προσωπική ταυτότητα, και των διαφορετικών εκδηλώσεών τους, καθώς και τα συναισθήματα που προκαλούν.

Η εμπειρία τού να ανήκεις σε μια ομάδα και η πιθανότητα να είσαι μόνος/-η ενεργοποιεί ποικίλα συναισθήματα, που μπορούν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και θετική δράση.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Εξηγήστε το στόχο της δραστηριότητας χρησιμοποιώντας απλές λέξεις π.χ.: «Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας, θα μιλήσουμε για πράγματα που μας ενώνουν, αλλά μπορούν και να μας χωρίσουν και για το τι μπορεί να γίνει για να γεφυρώσουμε αυτές τις διαφορές».
2. Επισημαίνετε ότι, κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, δείχνουμε προσοχή και σεβασμό σε όλες τις απόψεις και γι' αυτό δε διακόπτουμε αυτήν/-τόν που μιλάει.
3. Τα παιδιά κάνουν κύκλο αφήνοντας μια μικρή απόσταση το ένα από το άλλο, όσο το επιτρέπει ο χώρος.
4. Εξηγήστε ότι θα τους διαβάσετε προτάσεις που θα ξεκινούν ως εξής: «Να κάνει ένα βήμα μπροστά όποιο παιδί...». (Επιλέξαμε τη λέξη «παιδί» για να μην αναγκαζόμαστε να χρησιμοποιούμε συνεχώς και τα δύο φύλα, όπως στο «μαθητής/μαθήτρια».)
5. Ζητάτε από τα παιδιά να είναι ειλικρινή και τα ενθαρρύνετε να αναγνωρίσουν και να εμβαθύνουν στα συναισθήματα που θα έρθουν στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Ενδεικτικές φράσεις που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε:

Αν εξυπηρετεί τους επιμέρους στόχους σας, προσθέστε ή αφαιρέστε φράσεις ή δημιουργήστε κάποιες δικές σας. Έχουμε συνεχώς κατά νου ότι ο στόχος μας είναι να αναδείξουμε τις διαφορές και τις ομοιότητες με διαφορετικές ομάδες συνομηλίκων και τα συναισθήματα που προκύπτουν από τις διακρίσεις και τον σχολικό εκφοβισμό.

«Να κάνει ένα βήμα μπροστά όποιο παιδί...

- έχει καστανά μαλλιά,
- φοράει γυαλιά,
- έχει κόκκινα μαλλιά,
- φοράει σιδεράκια,
- ακούει μόνο ξένη μουσική,
- ακούει μόνο ελληνική μουσική,
- ασχολείται με τη μουσική (τραγουδάει ή παίζει κάποιο μουσικό όργανο),
- κάνει πρωταθλητισμό σε κάποιο άθλημα,
- έχει έναν αδελφό/ή στο ίδιο σχολείο,
- είναι μέλος πολυμελούς οικογένειας (πάνω από 5 άτομα),
- έχει συγγενείς πρώτου βαθμού σε άλλη χώρα,
- έχει αλλάξει πόλη/χώρα πάνω από μία φορά,
- έχει αλλάξει σπίτι πάνω από δύο φορές,
- είναι vegetarian,
- του αρέσει να διαβάζει λογοτεχνία,
- ζει στο ίδιο σπίτι με παππού ή γιαγιά,
- έχει ακούσει να τον/τη βρίζουν και δεν αντέδρασε,
- ένωσε πρόσφατα μοναξιά,
- γράφει με το αριστερό χέρι,
- το έχουν κάποτε κοροϊδέψει για ένα χαρακτηριστικό της ταυτότητάς του,
- ένωσε κάποια στιγμή έντονο θυμό,
- είναι βαθιά θρησκευόμενος/η,
- δεν πιστεύει σε κάποια θρησκεία,
- έχει ένα γονιό από άλλη χώρα,
- του έχουν καταστρέψει κάτι δικό του στο σχολείο,
- έχει σκεφτεί ότι τα ομοφυλόφιλα άτομα προκαλούν τον σχολικό εκφοβισμό με τη συμπεριφορά τους,

- έχει κοροϊδέψει ή ειρωνευτεί κάποιο συνομήλικό του,
- έχει νιώσει φόβο ή απειλή στο σχολείο ή αλλού εξαιτίας της επιθετικότητας κάποιων συμμαθητών/τριών του,
- έχει νιώσει προσβεβλημένο από κάτι που του είπε ένας εκπαιδευτικός του σχολείου,
- ένιωσε αδικημένος/η από τους γονείς του,
- έχει δεχτεί κάποιου είδους βία ή συμπεριφορά,
- έχει αποκαλέσει κάποιο συνομήλικό άτομο αδελφή, χοντρό, κοντό, γυαλάκια, αγοροκόριτσο, Αλβανό, μαύρο και τα συνώνυμά τους,
- έχει μάθει ότι διέδιδαν διάφορα πράγματα γι' αυτόν/-ήν,
- έχει πληγωθεί από τη συμπεριφορά ενός φιλικού προσώπου,
- του έχει συμβεί να είναι μάρτυρας σε περιστατικό σχολικού εκφοβισμού,
- πιστεύει ότι κάθε άτομο έχει δικαίωμα να ντύνεται όπως του αρέσει,
- έχει αισθανθεί πίεση να κάνει κάτι που δεν ήθελε,
- έχει κάνει κάτι που δεν ήθελε,
- έχει νιώσει ότι κινδυνεύει στο δρόμο,
- έχει φίλο/η που δέχεται σχολικό εκφοβισμό γιατί δεν είναι “αληθινός” άνδρας ή “αληθινή” γυναίκα,
- έχει νιώσει ανεπιθύμητη/ος σε μια παρέα,
- πιστεύει ότι η σεξουαλικότητα αποτελεί σημαντικό μέρος της προσωπικότητάς του,
- έχει βρεθεί σε περιστατικό σχολικού εκφοβισμού, δεν αντέδρασε και μετά μετάνιωσε και στενοχωρήθηκε,
- έχει αντιδράσει υποστηρικτικά σε περιστατικό σχολικού εκφοβισμού, έστω και εκ των υστέρων,
- είπε ψέματα τουλάχιστον μια φορά σ' αυτό το παιχνίδι!».

Όταν τελειώσετε με τις προτάσεις, οδηγήστε τα παιδιά να καθίσουν στον κύκλο και ξεκινήστε τη συζήτηση κάνοντας ερωτήσεις. (Οι ερωτήσεις που προτείνονται παρακάτω είναι ενδεικτικές. Επιλέξτε τις πιο κατάλληλες κάθε φορά, παρατηρώντας τη ροή της συζήτησης.)

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Τι παρατηρήσατε κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού; Σας εξέπληξε κάτι;
- Ποια συναισθήματα ήρθαν στην επιφάνεια καθώς παίζατε αυτό το παιχνίδι;
- Πώς νιώσατε όταν ήσασταν πολλά παιδιά μέσα στον κύκλο; Γιατί πιστεύετε ότι νιώσατε έτσι;
- Πώς νιώσατε όταν ήσασταν λίγα παιδιά μέσα στον κύκλο; Γιατί πιστεύετε ότι νιώσατε έτσι;

- Πώς νιώσατε όταν ήσασταν μόνος/η μέσα στον κύκλο; Γιατί πιστεύετε ότι νιώσατε έτσι;

(Προσοχή! Όταν ένα παιδί εκφράζει τα συναισθήματά του, αποφεύγουμε οποιονδήποτε σχολιασμό ή αξιολόγηση. Μπορούμε μόνο, αν θέλουμε, να συνεισφέρουμε με μια δική μας σκέψη ή εμπειρία. Τα ίδια ισχύουν και για τα παιδιά που το ακούν. Αντισταθείτε στην παρόρμηση να επεμβείτε δίνοντας το παράδειγμα της αποδοχής και της συμπερίληψης.)

Εξηγήστε ότι αυτή η δραστηριότητα έχει στόχο να τα βοηθήσει να ανακαλέσουν διάφορα συναισθήματα που έχουν όταν νιώθουν αποδεκτά μέλη μιας ομάδας και πώς είναι αντίστοιχα να νιώθουν ότι τα υποτιμούν, τα περιφρονούν, τα κοροϊδεύουν μπροστά τους ή πίσω από την πλάτη τους ή τα βγάζουν εκτός παρέας.

Ρωτήστε αν στο σχολείο και στην ευρύτερη κοινωνία υπάρχουν ομάδες που υφίστανται διακρίσεις και αποκλεισμό για διάφορα στοιχεία της ταυτότητάς τους και έρχονται διαρκώς αντιμέτωπες με τον χλευασμό, την περιφρόνηση, τον αποκλεισμό, την απειλή και τη βία.

Καταιγισμός ιδεών – καταγραφή τους στον πίνακα:

Ζητήστε από τα παιδιά να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους ένα παιδί γίνεται θύμα αποκλεισμού ή σχολικού εκφοβισμού (π.χ. καταγωγή, χρώμα δέρματος, θρησκευτικά έθιμα, γλώσσα, ύψος, βάρος, ακμή, χροιά φωνής, τρόπος περπατήματος, ταυτότητα φύλου, σεξουαλικός προσανατολισμός, ρούχα που φοράει, οικονομική κατάσταση κ.ά.).

(Ο στόχος είναι να κάνουμε ξεκάθαρο ότι κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός, μεγαλώνει διαφορετικά και αντιλαμβάνεται διαφορετικά τον κόσμο γύρω του, σύμφωνα με το οικογενειακό και κοινωνικό του υπόβαθρο, τις οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, το μέρος όπου γεννήθηκε ή το μέρος στο οποίο έζησε.)

- Πώς θα μπορούσαμε όλοι να συνυπάρξουμε, χωρίς να προσβάλλεται η ταυτότητα και η αξιοπρέπεια κάποιων;
- Τι μπορούμε να κάνουμε για να συμπαρασταθούμε σε μία/ένα συμμαθήτρια/θητή μας που βιώνει αποκλεισμό;
- Πώς μπορούμε πρακτικά να συνεισφέρουμε στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου σχολικού περιβάλλοντος;

Η συνάντηση κλείνει με μια άσκηση έκφρασης συναισθήματος.

Καθόμαστε όλοι σε κύκλο και ο/η καθένας/καθεμιά αναφέρει συναισθήματα που αισθάνεται αυτή τη στιγμή: π.χ. χαρά, αγωνία, ανησυχία, ανακούφιση κλπ. Θα μπορούσατε να ζητήσετε από τα παιδιά να δείξουν τα συναισθήματά τους με το σώμα τους, με παντομίμα, χωρίς να μιλούν.

Τελικό προϊόν/ Επέκταση: Εναλλακτικά, θα μπορούσατε να συνεχίσετε με κάποια Σενάρια σχετικά με τον ομοφοβικό/τρανσφοβικό εκφοβισμό και να ζητήσετε από τα παιδιά να περιγράψουν τα βήματα που θεωρούν απαραίτητα να γίνουν στην κάθε περίπτωση, πάντα με στόχο κανένα παιδί να μη νιώθει «εκτός». (**Σενάρια** με ερωτήσεις για συζήτηση θα βρείτε στο **Υποστηρικτικό υλικό**. Στις **Οδηγίες-Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου**, θα βρείτε διάφορες τεχνικές επεξεργασίας και επέκτασής τους)

Η δραστηριότητα αυτή θα μπορούσε να επεκταθεί και ως εργασία στο σπίτι. Θα μπορούσατε να ζητήσετε από τα παιδιά να καταγράψουν τις προτάσεις τους ή/και να δημιουργήσουν μια αφίσα με τίτλο, «Το συμπεριληπτικό σχολείο» και να την τοποθετήσουν στην τάξη, για να ενισχύσουν την αλληλεγγύη και τη συμπερίληψη. (Βεβαιωθείτε ότι θα συζητηθεί τι μπορεί να κάνει το σχολείο, ώστε να είναι ασφαλές και υποστηρικτικό για όλα τα παιδιά, αλλά και τι μπορούν να κάνουν τα ίδια ως άτομα ή ομάδες.)

Επιμέλεια: Έλενα Σκαρπίδου, Πολύχρωμο Σχολείο

B. Τίτλος δραστηριότητας: «Οι επιπτώσεις της ταμπελοποίησης»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικός στόχος: Να κατανοήσουν οι μαθητές/-τριες ότι όλοι οι άνθρωποι, συνειδητά ή ασυνείδητα, κατηγοριοποιούμε ή κατηγοριοποιούμαστε, και τι επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτή η κατηγοριοποίηση.

Σημείωση: Η παρακάτω δραστηριότητα τάξης έχει επιλεγεί ως χρήσιμο παράδειγμα μέσα από έναν όγκο εκπαιδευτικού υλικού σχετικού με τη συμπερίληψη. Μπορεί να συμβάλει στην προώθηση του διαλόγου και να αποτελέσει παράδειγμα για σχολικά θέματα. Συνιστάται η ενσωμάτωσή της, μαζί και με άλλες δραστηριότητες, στο αναλυτικό πρόγραμμα διδασκαλίας και όχι η εφαρμογή της ως ξεχωριστό διδακτικό αντικείμενο με περιστασιακή εμφάνιση στο σχολικό πρόγραμμα, ώστε τα παιδιά να αρχίσουν να βλέπουν τα θέματα της συμπερίληψης ως θέματα που σχετίζονται με την καθημερινότητά τους, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα της επικοινωνίας μεταξύ τους.

Υλικά: Αυτοκόλλητα χαρτάκια για σημειώσεις, στυλό, μολύβια. Θα χρειαστείτε τρεις φορές περισσότερα χαρτάκια από το συνολικό αριθμό των ατόμων που συμμετέχουν.

Περιγραφή δραστηριότητας:

Ταμπέλες

1. Συζητήστε το γεγονός ότι κάθε άτομο ανήκει σε πολλές διαφορετικές ομάδες. Κάθε άτομο επιλέγει να ανήκει σε κάποιες από αυτές τις ομάδες, ωστόσο ο κόσμος μάς βάζει παράλληλα και σε άλλες ομάδες-κατηγορίες είτε το θέλουμε είτε όχι. Με βάση τις ομάδες, στις οποίες ανήκουμε, μπορούμε να είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε καλύτερα τον τρόπο που κατηγοριοποιούμε τους άλλους, καθώς και ποιες μπορεί να είναι οι επιπτώσεις από μια τέτοια ενέργεια. Κατηγοριοποιούμε τους ανθρώπους με ποικίλους τρόπους, πράγμα που συχνά γίνεται ασυνείδητα. Αυτό γίνεται περισσότερο προφανές όταν συναντάμε ένα άτομο που δεν μπορεί να μπει σε κάποια κατηγορία, όπως για παράδειγμα, όταν συναντάμε άτομο για το οποίο δυσκολευόμαστε να πούμε ποιο είναι το φύλο του.

Πολλοί άνθρωποι μπροστά σε μια τέτοια κατάσταση δείχνουν μπερδεμένοι και έχουν περιέργεια ή ακόμα εκφράζουν θυμό και εκνευρισμό. Βάζουμε τους ανθρώπους και τα πράγματα σε κατηγορίες και σε ομάδες, προκειμένου να τους κατανοούμε και να νιώθουμε ασφαλείς στο περιβάλλον μας. Όμως κάτι τέτοιο δεν είναι πάντα θετικό. Δε θεωρούνται όλες οι ομάδες και οι κατηγορίες ίσες. Μερικές θεωρούνται ανώτερες

από άλλες. Εντασσόμαστε σε κατηγορίες και ομάδες που φαινομενικά ανήκουμε και οι συμπεριφορές μας ερμηνεύονται κάτω από αυτό το πρίσμα.

2. Εξηγήστε τους τρόπους με τους οποίους κατηγοριοποιούμε τους ανθρώπους και πώς τους κολλάμε ταμπέλες, όπως «αλλοδαπή/-ός», «συνταξιούχος», «ομοφυλόφιλη/-ος» κ.ά. Όταν βάζουμε ταμπέλες σε ανθρώπους, τότε πολλά στερεότυπα έρχονται στην επιφάνεια.

Οι δικές μας ταμπέλες

Επικεντρωθείτε τώρα στις ταμπέλες που οι άλλοι βάζουν στον καθένα και την καθεμία από εμάς.

1. Μέσα στην ομάδα ασχοληθείτε με τα εξής:
Ποιες ταμπέλες σας βάζουν οι άνθρωποι της γειτονιάς σας, της οικογένειάς σας, του σχολείου σας κτλ.;
Αυτό που έχει σημασία εδώ είναι να καταλάβουμε την αντίδραση των άλλων, όταν μας συναντούν/γνωρίζουν/βλέπουν για πρώτη φορά –π.χ. στο λεωφορείο, στον δρόμο. Ο αριθμός των κατηγοριών που μπορούν να σας κατατάξουν είναι μεγάλος. Από γενικές κατηγορίες, όπως π.χ. «κορίτσι», μέχρι ειδικές, όπως π.χ. «φιλιαναγνώστης».
2. Μοιράστε τα αυτοκόλλητα χαρτάκια και τα στυλό στα παιδιά. Καθένα από αυτά θα πρέπει να σκεφτεί δυο ταμπέλες που πιστεύει ότι τα άλλα παιδιά τού αποδίδουν με την πρώτη ματιά και να σημειώσει μία σε κάθε χαρτί.
3. Συγκεντρώστε τα χαρτάκια. Κολλήστε τα στον τοίχο, ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να τα δουν.
4. Συζητήστε μία-μία τις ταμπέλες. Κολλήστε μια ταμπέλα επάνω σας (για την/τον εκπαιδευτικό) και προκαλέστε την ομάδα να μιλήσει σχετικά με:
 - ✓ Τον ορισμό της συγκεκριμένης ταμπέλας.
 - ✓ Πώς βλέπει ο κόσμος έναν άνθρωπο με την συγκεκριμένη ταμπέλα;
 - ✓ Τι μπορεί να συνεπάγεται αυτή η ταμπέλα για μια ολόκληρη ομάδα;
 - ✓ Υπάρχει διαφορετική αντιμετώπιση ανδρών και γυναικών μέσα σε αυτή την ομάδα;
 - ✓ Η ταμπέλα έχει θετική ή αρνητική χροιά;
 - ✓ Πώς εκλαμβάνεται από τις κυρίαρχες αντιλήψεις και πώς την αντιμετωπίζει ο κόσμος;
 - ✓ Ποιες από τις ταμπέλες είναι περιοριστικές και ποιες περιλαμβάνουν λίγο πολύ τα πάντα;
 - ✓ Ποιες είναι εκείνες που σπανίως χρησιμοποιούνται;

- ✓ Πόσο συχνά χρησιμοποιούμε για παράδειγμα την ταμπέλα «ετεροφυλόφιλη/-λος»;
- ✓ Υπήρξε κατηγοριοποίηση του εαυτού σας ή των άλλων παρά τη θέλησή σας; Ποιες από τις ταμπέλες θα επιλέγατε να σας έχουν αποδοθεί και ποιες σας αποδόθηκαν χωρίς να ρωτηθείτε;
- ✓ Κάποιο άτομο μπορεί να επιλέξει να έχει επάνω του κάπου τη σημαία του ουράνιου τόξου, θέλοντας να δείξει ότι ανήκει στην κατηγορία των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων, όπως ακριβώς άλλο άτομο θα επέλεγε να φορέσει ακριβά ρούχα σχεδιαστών για να δείξει ότι είναι πλούσιο. Σε περιπτώσεις που η εξωτερική εμφάνιση ενός ατόμου διαφέρει από εκείνη της πλειονότητας, η ταμπέλα τού αποδίδεται παρά τη θέλησή του.

*Πηγή: UNESCO & IDAHO Committee Lesson Plan <http://goo.gl/hHtKcQ>
Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)*

Γ. Τίτλος δραστηριότητας: «Ο αγώνας για την επιτυχία»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό

Υλικά: μια ευρύχωρη αίθουσα, όπου τα παιδιά θα μπορούν να περπατήσουν απρόσκοπτα από τη μια άκρη στην άλλη. Εκτυπωμένοι «ρόλοι» (βλέπε παρακάτω).

Περιγραφή δραστηριότητας:

Προετοιμασία:

Ετοιμάστε μερικούς ρόλους χρησιμοποιώντας φανταστικά πρόσωπα. Οι ρόλοι δε θα πρέπει να υπερβαίνουν τις 2-3 γραμμές, ενώ μερικοί μπορούν και να επαναλαμβάνονται (κάθε παιδί θα έχει ένα ρόλο). Ο κάθε ρόλος θα πρέπει να παρέχει γενικές πληροφορίες για το πρόσωπο και το κοινωνικό-οικονομικό στάτους του (π.χ. ηλικία, φύλο, εθνικότητα, εισόδημα, ακαδημαϊκό υπόβαθρο, οικονομική κατάσταση κτλ.). Για παράδειγμα:

- Εσύ είσαι μια λευκή γυναίκα, 35 ετών, που κατοικεί σε εύπορη περιοχή. Δουλεύεις σε δικό σου γραφείο, είσαι παντρεμένη με δύο παιδιά και συχνά έρχονται σε σένα άνθρωποι για συμβουλές.
- Εσύ είσαι ένας ομοφυλόφιλος άνδρας, 17 ετών, δεύτερης γενιάς μετανάστης, που μένεις σε εργατικές κατοικίες μαζί με τους γονείς σου, τα τρία αδέρφια σου, τη γιαγιά και τον παππού. Δυσκολεύεσαι να βρεις δουλειά, παρόλο που μερικοί από τους συμμαθητές σου που δεν είναι μετανάστες εργάζονται κανονικά.

Μέθοδος:

1. Εξηγήστε στα παιδιά ότι δε θα πρέπει να μιλήσουν μεταξύ τους καθ' όλη τη διάρκεια της δραστηριότητας.
2. Προετοιμάστε τους «ρόλους», διπλώστε τα χαρτιά και τοποθετήστε τα σε ένα βάζο ή ένα καπέλο. Ζητήστε από κάθε παιδί να επιλέξει ένα χαρτί, να το ανοίξει και να το διαβάσει, χωρίς να μιλήσει με κανένα άλλο παιδί. Όταν όλα τα παιδιά έχουν ρόλο, δώστε τους δέκα λεπτά, ώστε σιωπηλά να φανταστούν και να τοποθετήσουν τον εαυτό τους στο ρόλο που αναφέρεται στο χαρτί. Πώς ήταν τα παιδικά τους χρόνια; Πώς ήταν η σχέση τους με τους γονείς τους και την οικογένεια; Πώς ήταν η μόρφωση τους; Πώς είναι η ζωή τώρα γι' αυτά; Πώς βλέπουν το μέλλον τους;
3. Μετά το πέρας των δέκα λεπτών, ζητήστε από τα παιδιά να σταθούν σε μία ίσια γραμμή κοιτώντας τον τοίχο. Εξηγήστε πως πρόκειται να διαβάσετε κάποιες προτάσεις. Μετά από κάθε πρόταση θα κάνουν ένα βήμα μπρος ή πίσω. Υπενθυμίστε τους πως η δραστηριότητα πρέπει να γίνει σιωπηλά και ότι δεν πρέπει να μιλούν μεταξύ τους.
4. Διαβάστε μία σειρά από προτάσεις ζητώντας τους να κάνουν ένα βήμα εμπρός ή πίσω, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά και τον ρόλο τους. Ετοιμάστε από πριν τις προτάσεις αυτές. Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα προτάσεων είναι διαθέσιμα παρακάτω.
5. Αφού ολοκληρώσετε τις προτάσεις, ζητήστε από τα παιδιά να κοιτάξουν γύρω τους χωρίς να κινηθούν και να σκεφτούν τη θέση τους στον αγώνα (πόσο κοντά βρίσκονταν στον τοίχο που ήταν απέναντί τους, όταν ξεκίνησε ο αγώνας;). Η «αφετηρία» του αγώνα για κάθε παιδί είναι η θέση στην οποία βρίσκεται αυτή τη στιγμή (μόλις τελειώσετε την ανάγνωση των δηλώσεων).

Προτάσεις:

- Αν είσαι γυναίκα, κάνε ένα βήμα πίσω
- Αν είσαι μη λευκός μετανάστης, κάνε ένα βήμα πίσω
- Αν οι γονείς σου έχουν δύο αυτοκίνητα, κάνε ένα βήμα μπροστά
- Αν έχεις κάνει διακοπές σε κάποια χώρα του εξωτερικού, κάνε ένα βήμα μπροστά

- Αν μιλάς περισσότερες από δύο γλώσσες, κάνε ένα βήμα μπροστά

Αποτίμηση:

Διευκολύνετε τη συζήτηση χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες υποδείξεις:

- Πώς αισθάνονται τα παιδιά που συμμετέχουν σχετικά με τη θέση τους στον αγώνα; Πώς αισθάνονται για τη θέση των άλλων στον αγώνα;
- Πώς ο ρόλος τους επηρέασε την αφετηρία και την πορεία τους στον αγώνα για την επιτυχία;
- Πώς η θέση των παιδιών στο τέλος του αγώνα επηρέασε τις δικές τους πιθανότητες να τον κερδίσουν; Πώς μπορεί να επηρέασε την αφοσίωση και την προσπάθειά τους για να κερδίσουν τον αγώνα;

Πηγή: UNESCO & IDAHO Committee Lesson Plan <http://goo.gl/hHtKcQ>

Μετάφραση – Επιμέλεια – Προσαρμογή: Πολύχρωμο Σχολείο (2016)

Δ. Τίτλος δραστηριότητας: «Αντιμετωπίζοντας τις διακρίσεις»

Διάρκεια: 2 διδακτικές ώρες

Διδακτικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν οι μαθήτριες/τές πώς νιώθει ένα άτομο που υφίσταται διακρίσεις και να εντοπίσουν στρατηγικές για την καταπολέμησή τους.

Καθορισμός απαιτήσεων χώρου και υλικοτεχνικού εξοπλισμού: πίνακας και μαρκαδόροι, χαρτοταινία, φυλλάδιο «Σταματήστε την παρενόχληση στα πρώτα της βήματα.»

Προετοιμασία: Πριν τη διεξαγωγή του μαθήματος, γράψτε τις παρακάτω ερωτήσεις (για χρήση στο 2ο Βήμα) στον πίνακα:

- Έχεις εσύ, ή κάποιο άτομο για το οποίο νοιάζεσαι, υποστεί ποτέ διακρίσεις; Αν ναι, τι ακριβώς συνέβη;

- Σε βοήθησε κανείς; Αν ναι, με ποιον τρόπο;
- Αν όχι, πώς θα ήθελες να σε βοηθήσουν;

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Υπενθυμίστε σε όλους/ες ότι οι διακρίσεις μπορούν να λάβουν πολλές μορφές. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να σκεφτούν παραδείγματα διακρίσεων. Καταγράψτε τις απαντήσεις τους στον πίνακα. Μην παραλείψετε να προσθέσετε οποιαδήποτε πληροφορία από τις παρακάτω που οι μαθήτριες/ές ξεχνούν να αναφέρουν:
 - Πείραγμα, ύβρεις ή χρήση προσβλητικών χαρακτηρισμών για τη φυλή/ την εθνικότητα, τον ερωτικό/σεξουαλικό προσανατολισμό ή το φύλο ενός ατόμου.
 - Αποκλεισμός ενός ατόμου από δραστηριότητες, αγνοώντας ή απορρίπτοντας τα αιτήματά του λόγω φυλής/ εθνικότητας, φύλου, ερωτικού/σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.
 - Σωματική ή λεκτική επίθεση σε ένα άτομο (ιδίως με τις «αρχές» να αγνοούν, να επιδοκιμάζουν ή ακόμα και να ενθαρρύνουν αυτή τη συμπεριφορά).
 - Άνιση μεταχείριση ενός ατόμου στον χώρο εργασίας, σε δημόσιους χώρους ή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα (π.χ. άρνηση να δοθεί εργασία ή αύξηση μισθού σε ένα άτομο λόγω φυλής/ εθνικότητας, φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου ή ηλικίας).
2. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-ές να σκεφτούν μια εποχή κατά την οποία αντιμετωπίστηκαν άδικα ή άνισα, επειδή ήταν μέλη μίας συγκεκριμένης ομάδας. Ζητήστε τους να μοιραστούν αυτές τις εμπειρίες ενώπιον όλων και χρησιμοποιήστε τις ερωτήσεις που γράψατε πριν την έναρξη του μαθήματος (δες Προετοιμασία).
3. Καταγράψτε την κύρια ιδέα κάθε εμπειρίας σε ένα φύλλο χαρτί. (Θα χρησιμοποιήσετε αυτές τις ιδέες αργότερα). Εάν οι μαθήτριες/-ές διστάσουν να μιλήσουν, ξεκινηήστε τη συζήτηση περιγράφοντας ένα περιστατικό στο οποίο ήσαστε εσείς μάρτυρας ή που συνέβη σε εσάς ή σε ένα άτομο για το οποίο ενδιαφέρεστε. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-ές να προσδιορίσουν ποιο πράγμα θα μπορούσε να βοηθήσει στην προκειμένη περίπτωση. Στη συνέχεια, να ενθαρρύνετε και άλλες/-ους να μοιραστούν τις ιστορίες τους με την υπόλοιπη ομάδα.
4. Ρωτήστε τις/τους μαθήτριες/-ές ποιες στρατηγικές και τεχνικές ενδεχομένως θα χρησιμοποιούσαν για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση τέτοιων ή παρόμοιων διακρίσεων. Βοηθήστε τους να εντοπίσουν αποτελεσματικές τεχνικές. Καταγράψτε τις ιδέες τους στον πίνακα. Μερικές ιδέες θα μπορούσαν να είναι οι εξής: να ζητούν επίμονα από το άτομο που παρενοχλεί να σταματήσει, να υπερασπίζονται το άτομο που υφίσταται διακρίσεις, να αποσπών την προσοχή των άλλων με χιούμορ, να απευθύνονται σε ένα άτομο που έχει εξουσία κτλ.

5. Μοιράστε το φυλλάδιο «Σταματήστε την παρενόχληση στα πρώτα της βήματα.» και ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-ές να το μελετήσουν. Ρωτήστε τες/τους αν πιστεύουν ότι τα πέντε βήματα για να σταματήσουν την παρενόχληση θα λειτουργήσουν αποτελεσματικά.
6. Εξηγήστε ότι θα δώσετε στην ομάδα λίγα λεπτά για να εφαρμόσετε τη νέα τεχνική χρησιμοποιώντας τα πέντε βήματα. Διαχωρίστε τις/τους μαθήτριες/-ές σε ομάδες των τεσσάρων ή των πέντε ατόμων και έπειτα αναθέστε σε κάθε ομάδα μία από τις περιπτώσεις διακρίσεων που αναφέρθηκαν νωρίτερα στο μάθημα. Εάν είναι απαραίτητο, προσθέστε περισσότερες τέτοιες περιπτώσεις στη λίστα.
7. Πείτε στις/στους μαθήτριες/-ές ότι θα έχουν στη διάθεσή τους 15 λεπτά για το επόμενο μέρος. Δώστε τους τις παρακάτω οδηγίες:
 - Αποφασίστε ως ομάδα εάν τα πέντε βήματα για τη διακοπή της παρενόχλησης θα λειτουργούσαν αποτελεσματικά στην περίπτωση που παρουσιάστηκε στην ομάδα. Εάν ναι, δημιουργήστε ένα παιχνίδι ρόλων για να δείξετε πώς θα χρησιμοποιήσετε την τεχνική. Εάν η ομάδα δεν πιστεύει ότι τα βήματα θα λειτουργήσουν, επινοήστε ένα άλλο παιχνίδι ρόλων για μία άλλη τεχνική που κρίνει η ομάδα σας ότι μπορεί να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά.
 - Δοκιμάστε να παίξετε παιχνίδι ρόλων για την παραπάνω περίπτωση.
 - Προετοιμαστείτε να παρουσιάσετε το παιχνίδι ρόλων στις υπόλοιπες ομάδες.
 - Μόλις όλες οι ομάδες έχουν ολοκληρώσει, αφήστε τες να παρουσιάσουν τα παιχνίδια ρόλων που προετοίμασαν. Ζητήστε από τις/τους υπόλοιπες/-ους μαθήτριες/-ές να κάνουν συμπληρωματικές προτάσεις για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του εκφοβισμού.
8. Ανακεφαλαιώστε τη δραστηριότητα με τις παρακάτω ερωτήσεις για συζήτηση.

Ερωτήσεις για συζήτηση:

1. Είναι εύκολο ή δύσκολο να υπερασπιστείτε ένα άτομο εναντίον του οποίου οι φίλοι σας ασκούν διάκριση, ενώ είστε παρόντες; Γιατί;
2. Τι θα σας βοηθήσει να αντιμετωπίσετε τις διακρίσεις;
3. Υπάρχουν φορές που έχετε τη δύναμη να σταματήσετε την παρενόχληση και τις διακρίσεις στο ξεκίνημά της. Να θυμάστε ότι οι ομοφοβικές και τρανσφοβικές λέξεις και πράξεις πληγώνουν. Πληγώνουν το άτομο που στοχοποιείται, τους μάρτυρες και τον νταή. Υπάρχουν πέντε βήματα που μπορείτε να ακολουθήσετε για να σταματήσετε την παρενόχληση, όταν είστε παρούσες/-όντες.

«Σταματήστε την παρενόχληση στα πρώτα της βήματα.» (Φυλλάδιο)

1. Εκτίμησε εάν είσαι σωματικά ασφαλής.

- Μερικές φορές δεν είναι ασφαλές να παρεμβαίνετε, όταν είστε μάρτυρας περιστατικών διάκρισης ή παρενόχλησης. Εάν φοβάστε για τη σωματική σας ασφάλεια, απευθυνθείτε αμέσως σε έναν/μία ενήλικα που μπορεί να σας βοηθήσει.
- Εάν αισθάνεστε ότι δεν κινδυνεύετε σωματικά, προχωρήστε στο 2ο βήμα.

2. Αντιμετωπίστε την παρενόχληση.

- Σταματήστε την αλληλεπίδραση.
- Πείτε, για παράδειγμα: «Σταμάτα να ενοχλείς τον Γιάννη, είναι φίλος μου!» ή «Άφησέ τον ήσυχο!» Τα άτομα που παρενοχλούν συνήθως υποχωρούν, όταν κάποιος/α τους επαναφέρει στην τάξη.

3. Εστιάστε στον εκφοβιστή («νταή»).

- Πείτε, για παράδειγμα: «Μόλις απογοήτευσε τον Γιάννη. Τι ντροπή!»
- Επικεντρωθείτε στη συμπεριφορά του ατόμου που εκφοβίζει. ΜΗΝ πείτε τίποτα που να υπονοεί ότι το άτομο που παρενοχλείται ανήκει στην ομάδα που κατονομάζει το άτομο που εκφοβίζει.

4. Προσδιορίστε την παρενόχληση και τις συνέπειές της.

- Ορίστε την έννοια της προσβολής και τις συνέπειές της: «Είναι αγένεια να βρίζεις.» ή «Δεν είναι σωστό να σπρώχνεις τους άλλους.»

5. Αρνηθείτε να παραμείνετε αμέτοχοι/-ες.

- Πείτε, για παράδειγμα: «Με το να σπρώχνεις τον Γιάννη γίνεσαι βίαιος. Μη μου ζητάς να μείνω αμέτοχη/-ος. Είσαι απαράδεκτος!» ή «Μην περιμένεις να μη μιλήσω για τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρεσαι.»
- Προσεγγίστε με διακριτικότητα το άτομο που έπεσε θύμα παρενόχλησης: «Είσαι καλά;» ή «Μήπως θες να μου μιλήσεις;»

Τελικό προϊόν/Επέκταση:

- Η συζήτηση που διεξάγεται για την ανταλλαγή-έκφραση ιδεών και σκέψεων κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος κάθε δραστηριότητας.
- Τα παιδιά γράφουν σ' ένα μεγάλο χαρτόνι τους κανόνες που συμφωνήθηκαν με όποιο τρόπο επιλέξουν π.χ. μέσα σε βαγόνια τρένου, στα φύλλα ενός δέντρου, πάνω σε ζωγραφισμένα σκαλιά κ.α.
- Δημιουργία κολάζ με θέμα, *Το σχολείο που ονειρεύομαι*.
- Εναλλακτικά, αν ο/η εκπαιδευτικός έχει πρόσβαση στο εργαστήριο πληροφορικής, ή κι αν επιθυμεί, μπορεί να αναθέσει στους μαθητές ως εργασία στο σπίτι να φτιάξουν

ένα ομαδικό κολάζ διαδικτυακά, ακόμα και ως εργασία στο σπίτι, χρησιμοποιώντας εύκολα ελεύθερα εργαλεία, όπως το <https://www.photocollage.com/>. Προτείνεται να δημιουργηθεί ένας ιστοχώρος padlet, δηλαδή ένα αποθετήριο ψηφιακών εργασιών ώστε αυτά να αναρτώνται. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), στην οποία οι συμβατικές διδακτικές μέθοδοι ενισχύονται από νέα ψηφιακά μέσα ώστε να καλυφθεί η ανάγκη μιας «ψηφιακής παιδαγωγικής», που θα είναι ευθυγραμμισμένη με τις ανάγκες των μαθητών της ψηφιακής εποχής.

- Άλλη δραστηριότητα που μπορεί να ολοκληρωθεί διαδικτυακά είναι η κατασκευή αφίσας, όπως προαναφέρθηκε, με τίτλο, «Το συμπεριληπτικό σχολείο» και να αναρτηθεί στο padlet, blog, ή σε wiki της ομάδας, και μπορεί να ετοιμαστεί με τη βοήθεια διαδικτυακών web 2 tools, που βρίσκονται στο ίντερνετ, όπως στη σελίδα <https://www.canva.com/create/posters/>

Περισσότερες ιδέες και προτάσεις για το **τελικό προϊόν**, μπορείτε να βρείτε και να επιλέξετε κατά περίπτωση (ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, το Πρόγραμμα Σπουδών, τα ενδιαφέροντα, το δυναμικό της τάξης κτλ.) στο αρχείο: «**Οδηγίες-Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου**».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Με βάση τη βιωματική μεθοδολογική προσέγγιση, τα θέματα προσεγγίζονται με τρόπο ώστε κάθε μαθητής και μαθήτρια συμπεριλαμβανομένων των εμποδιζόμενων αλλά και από διαφορετικό υπόβαθρο μαθητριών/-τών, να μη νιώσουν προσβολή, αποκλεισμό ή άβολα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αντίθετα κάθε μαθητής και μαθήτρια ενδυναμώνεται μέσα από τη δική του πραγματικότητα και το δικό του πολιτισμικό και ηθικό πλαίσιο, ώστε να αποκτά ικανότητες και να υιοθετεί στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που να ενισχύουν τις ικανότητές του για δημοκρατικό πολιτισμό.

Συγκεκριμένα: Εάν οι εμποδιζόμενοι μαθητές /-τριες δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να συμμετέχουν, τους δίνουμε τον ρόλο του/της καθοδηγητή/-τριας, για την πραγματοποίηση των δραστηριοτήτων που απαιτούν κίνηση.

Προσαρμόστηκε και ανατυπώθηκε με την άδεια του GLSEN Colorado από το άρθρο “How to Address Harassment in the Hallways in 3 Minutes”: <http://www.glsenco.org>

KMOP, Rainbow School (2019). Trainers’ Guide, “Combating HOMophoBic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT”. Funded by the European Union’s Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746.

Εργαστήριο 2^ο: «Βγες από το κουτί!»

- ✦ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 5 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> Κατανόηση της έννοιας του κοινωνικού φύλου και των έμφυλων στερεότυπων Αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο τα έμφυλα στερεότυπα επιδρούν διαφορετικά στα βιώματα των ανθρώπων. Στρατηγικές για την καταπολέμηση των αρνητικών έμφυλων στερεοτύπων Αποδοχή της διαφορετικότητας Ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης των μαθητριών/-τών ως προς τις έμφυλες νόρμες 	Α. Κοινωνικό Φύλο	
	Β. Ξετυλίγοντας τα Έμφυλα Στερεότυπα	Αυτοκόλλητα χαρτάκια για σημειώσεις, στυλό, μολύβια
	Γ. Αντιμετωπίζοντας τα αρνητικά στερεότυπα	Εκτυπωμένοι «ρόλοι» Ευρύχωρη αίθουσα
	Δ. Ας μοιράσουμε ρόλους	
	Ε. Δικαιοσύνη, ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα	

<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση των μαθητριών/-τών να αναλάβουν δράση όσον αφορά τον εκφοβισμό 	<p>ΣΤ. Βάλε τέλος!</p>	<p>Έντυπο Υλικό</p>
---	-------------------------------	---------------------

Σημείωση για τη συντονίστρια/τον συντονιστή: Είναι δυνατόν η Δραστηριότητα ΣΤ, «Βάλε τέλος», να δοθεί ως εργασία για το σπίτι και στη συνέχεια να γίνει η επεξεργασία των εργασιών στο σχολείο.

Όταν υλοποιήσετε τη Δραστηριότητα Δ, «Ας μοιράσουμε ρόλους», δίνεται η ευκαιρία να αποσαφηνιστούν κάποιες έννοιες και όροι. Για το λόγο αυτό, συστήνεται η μελέτη του **Δεξιολογίου για τη σεξουαλική ποικιλομορφία**, που θα βρείτε στο **Υποστηρικτικό υλικό**.

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα

- Προγραμματισμός

3. ΜΙΤ: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)
- Κατασκευές
- Πλάγια σκέψη

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.

- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου.
- ✓ ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.
- ✓ μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και τέλος να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.
- ✓ εξοικειώνονται με την τεχνολογία της πληροφορικής ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα μέσω των Η/Υ και να επικοινωνούν μέσω των Η/Υ ως πομποί ή δέκτες.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο. Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα.

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.
- ✓ επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- ✓ εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα.
- ✓ δεσμεύονται στην καταπολέμηση της βίας και της εχθρότητας στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της πράξης και του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής.
- ✓ δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ✓ συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.
- ✓ αποκτούν αξίες, στάσεις και δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία και για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.

- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ ενθαρρύνονται για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι η προσωπική τους πορεία εξαρτάται από τα ατομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ κατανοούν τους λόγους που οδηγούν στη δημιουργία διεθνών οργανισμών και τους βασικούς σκοπούς που αυτοί επιδιώκουν.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις, τη σεξουαλική συμπεριφορά
- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών
- ✓ να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους με τη δημιουργία ανεξάρτητης σκέψης, αγάπης για εργασία, κριτικής ικανότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και για συνεργασία με άλλα άτομα.

Επιπλέον, το εργαστήριο συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση ατόμων με κριτική στάση, καθώς και στη μείωση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Φυσική Αγωγή

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναπτύξουν κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως: συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.
- ✓ να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και την καλλιέργεια ελεύθερης και δημοκρατικής έκφρασης.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ να αναπτύσσουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητάς τους.
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)
- ✓ να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για να επικοινωνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να προβληματισθούν, να διασκεδάσουν, να παρουσιάσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους (με τρόπο που οι ίδιοι θα επιλέξουν) και να εφαρμόσουν απλές γνώσεις των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή.
- ✓ να αξιοποιήσουν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.

A. Τίτλος Δραστηριότητας: «Κοινωνικό φύλο»

Διάρκεια: 30-40 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά θα μάθουν τη διαφορά μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου. Είναι σημαντικό να βοηθήσετε τους μαθητές να κατανοήσουν την έννοια του κοινωνικού φύλου και τον τρόπο με τον οποίο τα έμφυλα στερεότυπα επιδρούν στη συμπεριφορά και στη μεταχείριση των ανθρώπων. Δώστε τους παραδείγματα από την καθημερινότητα και δώστε έμφαση στον τρόπο με τον οποίο διδάσκονται αυτά τα στερεότυπα από τον κόσμο γύρω τους.

Τι είναι κοινωνικό φύλο;

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Εξηγήστε ότι οι άνδρες και οι γυναίκες βιώνουν διαφορετικές εμπειρίες καθώς μεγαλώνουν. Υπάρχουν πράγματα που τυπικά συνδέονται με τις γυναίκες και αντίστοιχα με τους άνδρες. Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα θα διερευνήσουμε και θα αναρωτηθούμε ποιες διαφορές είναι βιολογικές ή φυσικές και ποιες μαθαίνουμε μεγαλώνοντας από τον πολιτισμό και την κουλτούρα.
2. Ξεκινήστε γράφοντας στον πίνακα τις λέξεις «Άνδρας» και «Γυναίκα».
3. Ζητήστε από τα παιδιά να σας πουν λέξεις που τους έρχονται στο μυαλό όταν θέλουν να περιγράψουν τη γυναίκα. Σχεδιάστε συννεφάκια γύρω από τη λέξη «Γυναίκα» στα οποία θα βάλετε τις λέξεις που θα σας πουν τα παιδιά. Επαναλάβετε για τη λέξη «Άνδρας».
4. Ζητήστε από το κάθε παιδί να σχεδιάσει αντίστοιχα δίκτυα με συννεφάκια γράφοντας λέξεις που περιγράφουν τους άνδρες και τις γυναίκες. Δώστε στα παιδιά 10 λεπτά.
5. Τονίστε πως κάποιες λέξεις σε αυτές τις λίστες περιγράφουν τα βιολογικά χαρακτηριστικά των ανδρών ή των γυναικών. Αυτές είναι διαφορές με τις οποίες γεννιόμαστε. Χρησιμοποιούμε τον όρο «βιολογικό φύλο» για να περιγράψουμε τη βιολογία του αρσενικού και του θηλυκού. Τονίστε πως κάποιες λέξεις περιγράφουν διαφορές που έχουν να κάνουν με το κοινωνικό φύλο. Αυτές οι διαφορές σχηματίζονται μέσα από τον πολιτισμό και την ιστορία ενός τόπου αλλά και από πώς ορίζει η οργάνωση κάθε κοινωνίας το τι κάνουν οι άνδρες και τι οι γυναίκες. Τελικά, φτάνουμε να πιστεύουμε ότι αυτά τα χαρακτηριστικά ανήκουν στη φύση των φύλων, γιατί επικρατούν συνήθως γύρω μας. Αυτές οι πεποιθήσεις και οι πρακτικές μπορούν να αλλάξουν.

6. Ζητήστε από τα παιδιά να σημειώσουν ποιες από τις λέξεις που έγραψαν για τα φύλα συνδέονται με το κοινωνικό φύλο.
7. Ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν τους ορισμούς για το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο:
 - Βιολογικό φύλο είναι μια έννοια που περιγράφει τα βιολογικά χαρακτηριστικά που κάνουν τους άνδρες να διαφέρουν από τις γυναίκες.
 - Κοινωνικό φύλο είναι μια έννοια που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο οι απόψεις για το πώς πρέπει να είναι οι άνδρες και οι γυναίκες επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους. Αυτό περιλαμβάνει τον τρόπο με τον οποίο ντύνονται, τις δραστηριότητές τους και τη σχέση τους με τους άλλους. Οι ρόλοι και οι προσδοκίες που συνοδεύουν το κοινωνικό φύλο μαθαίνονται, μπορούν να αλλάξουν κατά τη διάρκεια του χρόνου και ποικίλουν μεταξύ πολιτισμών.

Πηγή: *Connect with Respect: Preventing gender-based violence in schools*

Μετάφραση – Προσαρμογή: *Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)*

B. Τίτλος δραστηριότητας: «Ξετυλίγοντας τα έμφυλα στερεότυπα»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι: Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά:

- θα δουν πώς τα έμφυλα στερεότυπα επιδρούν διαφορετικά στα βιώματα των ανθρώπων.
- θα αναγνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο τα έμφυλα στερεότυπα διαφέρουν από κοινωνία σε κοινωνία και μπορούν να αλλάξουν στο πέρασμα του χρόνου.
- θα αναγνωρίσουν τρόπους με τους οποίους τα έμφυλα στερεότυπα μπορεί να οδηγήσουν σε πράξεις και συμπεριφορές που πληγώνουν, όπως η ανισότητα, οι διακρίσεις, ο αποκλεισμός και η βία.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν την παιδική τους ηλικία και να δουν αν μπορούν να θυμηθούν κάποια φορά που κατάλαβαν ότι τους συμπεριφέρθηκαν με συγκεκριμένο τρόπο εξαιτίας του κοινωνικού τους φύλου. Ίσως κάποια στιγμή που κάποιος τους είπε ότι πρέπει να συμπεριφερθούν με συγκεκριμένο τρόπο, επειδή αυτός θεωρείται κατάλληλος για ένα αγόρι ή για ένα κορίτσι. Ζητήστε τους να το γράψουν σε ένα χαρτί.
2. Ζητήστε από τα παιδιά να μοιραστούν, αν το επιθυμούν, την ανάμνηση αυτή με κάποιο άλλο παιδί ή με κάποια άλλα παιδιά.
3. Ζητήστε από τα παιδιά να αντιγράψουν τον ακόλουθο πίνακα και προτρέψτε τους να κάνουν μικρές ομάδες για να τον συμπληρώσουν με προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τους άνδρες και τις γυναίκες σε διάφορα στάδια της ζωής τους. Στον πίνακα υπάρχουν ήδη παραδείγματα για να πάρουν κάποιες ιδέες.

Ηλικία κατά προσέγγιση	Προσδοκίες για τα αγόρια/τους άνδρες	Προσδοκίες για τα κορίτσια/τις γυναίκες	Προσδοκίες που αφορούν και τα δύο φύλα
5	Έντονη σωματική και θορυβώδης δραστηριότητα	Ήσυχο παιχνίδι	Σεβασμός στους γονείς/φροντιστές
10	Να μη δείχνει λυπημένος και να μην κλαίει	Να εκφράζεται με τρυφερότητα	Να τα πηγαίνουν καλά στο σχολείο Σεβασμός στους γονείς/φροντιστές
15	Να δείχνουν ανεξάρτητοι και θαρραλέοι	Να δείχνουν σεμνότητα Να νοιάζονται για την εμφάνισή τους Να βοηθούν άλλους	Σεβασμός στους γονείς/φροντιστές
Ενηλικίωση	Να παρέχουν στην οικογένειά	Να φροντίζουν τα παιδιά	Να αγαπούν τα παιδιά τους

		Να φροντίζουν το σπίτι Να μένουν στο σπίτι	
Ώριμη ηλικία	Μπορούν να ταξιδεύουν μόνοι	Πρέπει να έχουν ανδρική προστασία για να ταξιδέψουν	Να συμπεριφέρονται όπως οι γονείς τους

4. Ζητήστε από τα παιδιά να διαβάσουν στην τάξη αυτά που έγραψαν.
5. Χρησιμοποιήστε τις απαντήσεις τους τονίζοντας ότι υπάρχουν φορές που πρέπει να αμφισβητούμε αυτές τις προσδοκίες, ιδιαίτερα όταν: αυτοί οι κανόνες και οι προσδοκίες είναι επιβλαβείς, όταν προκαλούν ανισότητες, όταν περιορίζουν τις επιλογές των ανθρώπων και όταν κατηγοριοποιούν ή κάνουν τους ανθρώπους να νιώθουν ότι κάτι πάει στραβά με τον εαυτό τους.
6. Ζητήστε από τα παιδιά να αναγνωρίσουν ποιες προσδοκίες μπορούν να οδηγήσουν σε ανισότητα ή να πληγώσουν τους ανθρώπους. Δώστε τους μερικά παραδείγματα: αν η κοινωνία περιμένει από τους άντρες να είναι σκληροί τότε ίσως αυτό τους οδηγήσει στο να ασκούν βία. Αν η κοινωνία περιμένει από τις γυναίκες να υποτάσσονται στους άνδρες τότε αυτό μπορεί να οδηγήσει μια γυναίκα να σκεφτεί ότι είναι αποδεκτό να κακοποιείται από έναν άνδρα. Σε άλλη περίπτωση, αν η προσδοκία για τις γυναίκες είναι να παντρευτούν νωρίς τότε αυτό τις οδηγεί να εγκαταλείψουν νωρίς το σχολείο.
7. Ζητήστε από τα παιδιά να αναφέρουν στην τάξη ποιες προσδοκίες σημείωσαν ότι μπορεί να οδηγήσουν σε ανισότητα ή να πληγώσουν τους ανθρώπους.
8. Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν:
 - Αν υπάρχουν στερεότυπα που έχουν αλλάξει από την εποχή των παλπούδων και των γιαγιάδων τους.
 - Αν υπάρχουν στερεότυπα που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή στην ίδια χώρα ή αν διαφέρουν σε άλλες χώρες.

Πηγή: *CONNECT WITH RESPECT: Preventing gender-based violence in schools*
Μετάφραση – Επιμέλεια: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

Γ. Τίτλος Δραστηριότητας: «Αντιμετωπίζοντας τα αρνητικά έμφυλα στερεότυπα και τους μύθους»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι: Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά:

- θα μάθουν να αναπτύσσουν στρατηγικές αντιμετώπισης των αρνητικών έμφυλων στερεοτύπων
- θα μάθουν να αναγνωρίζουν τους μύθους που χτίζονται μέσα από τα έμφυλα στερεότυπα και τις προσδοκίες.
- θα μάθουν να αντιμετωπίζουν συνηθισμένους μύθους που βασίζονται στα έμφυλα στερεότυπα και τις προσδοκίες

Περιγραφή Δραστηριότητας:

- 1.** Θυμίστε στα παιδιά ότι δεν αμφισβητούμε ή δεν αντιλαμβανόμαστε τις διαφορές στις προσδοκίες που έχει η κοινωνία από τους άνδρες και τις γυναίκες γιατί παρουσιάζονται ως «κανονικές» και «φυσιολογικές».
- 2.** Εξηγήστε ότι μέσα από αυτήν τη δραστηριότητα θα εξετάσουμε πώς μπορούμε να αντιδράσουμε όταν ερχόμαστε αντιμέτωποι με ανθρώπους που έχουν επηρεαστεί αρνητικά από τα έμφυλα στερεότυπα.
- 3.** Γράψτε τα παρακάτω στον πίνακα και ζητήστε από τα παιδιά να σχηματίσουν μικρές ομάδες ώστε να συμπληρώσουν την αντίδραση του κάθε χαρακτήρα σε κάθε περίπτωση.

Όταν λέγεται αυτό...	Ποια αντίδραση θα μπορούσε να έχει αυτό το άτομο;
«Τα κορίτσια δεν παίζουν ποδόσφαιρο! Φύγε! Μόνο τα αγόρια είναι καλοί ποδοσφαιριστές!»	Ένα κορίτσι 5 χρονών που θα ήθελε να παίξει ποδόσφαιρο, θα έλεγε...
«Τα αγόρια δεν κάνει να μαγειρεύουν! Αυτά είναι γυναικείες δουλειές!»	Ένα αγόρι 10 χρονών που θα ήθελε να μαγειρέψει, θα έλεγε...
«Το ξέρω ότι σου αρέσει το σχολείο αλλά στα 15 σου θα έπρεπε να σταματήσεις να ασχολείσαι με τη μόρφωση και να ξεκινήσεις να ασχολείσαι με την αναζήτηση μελλοντικού συζύγου»	Ένα κορίτσι 15 χρονών που θέλει λάβει ολοκληρωμένη μόρφωση, θα έλεγε...
«Είσαι πολύ φοβισιάρης γι' αυτό δε σε παίρνουμε μαζί μας»	Ένα αγόρι 15 χρονών που δε θα ήθελε να συμμετάσχει σε μια επικίνδυνη δραστηριότητα, θα έλεγε...

4. Γράψτε τη λέξη «Μύθος» στον πίνακα. Ρωτήστε τα παιδιά να σας πουν τι πιστεύουν ότι μπορεί να σημαίνει αυτή η λέξη πριν γράψετε στον πίνακα την έννοια: Μύθος είναι μια ιδέα ή μια κοινή πεποίθηση που στην πραγματικότητα δεν ισχύει.
5. Εξηγήστε πως τα έμφυλα στερεότυπα που υπάρχουν στην κοινωνία οδηγούν σε μύθους σχετικά με τις ικανότητες των ανδρών και των γυναικών. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε και να αντιμετωπίζουμε αυτούς τους μύθους ειδικά όταν μπορεί προκαλέσουν κακοποίηση.
6. Ρωτήστε τα παιδιά αν γνωρίζουν μερικούς μύθους για τις γυναίκες και για τους άνδρες.
7. Εξηγήστε στα παιδιά ότι σε αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά θα εργαστούν συλλογικά για να αντιμετωπίσουν κοινούς μύθους. Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες των 3-4 ατόμων. Δώστε σε κάθε ομάδα ένα χαρτί το οποίο θα γράφει έναν από τους παρακάτω μύθους.

Γράψτε σε κάθε φύλλο χαρτί έναν από τους παρακάτω μύθους:

Τα αγόρια που κλαίει είναι αδύναμα.
Τα κορίτσια δεν είναι καλές αθλήτριες.
Τα αγόρια δε μπορούν να φορέσουν ροζ ρούχα.
Στην οικογένεια, ο άντρας είναι αυτός που πρέπει να παίρνει τις σημαντικές αποφάσεις.
Οι γυναίκες είναι αυτές που πρέπει να κάνουν τις δουλειές του σπιτιού.
Τα αγόρια είναι εξυπνότερα από τα κορίτσια.

8. Κάντε στα παιδιά τις παρακάτω ερωτήσεις:

- Υπάρχει ο μύθος αυτός στην κοινωνία την οποία ζείτε;
- Ποια είναι τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι πρόκειται για μύθο;
- Πού οδηγεί η πίστη σε αυτό το μύθο;
- Πού μπορούμε να βρούμε παραδείγματα για να στηρίξουμε ότι πρόκειται για μύθο και όχι για πραγματικότητα;
- Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε αυτό το μύθο;

Πηγή: *Connect with respect: Preventing gender-based violence in schools*

Μετάφραση – Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

Δ. Τίτλος δραστηριότητας: «Ας μοιράσουμε ρόλους»

Διάρκεια: 60–90 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης των μαθητριών/-τών ως προς τις έμφυλες νόρμες που εμφανίζονται στο κοινωνικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον.
- Ευαισθητοποίηση των μαθητριών/-τών ως προς τους δεσμούς μεταξύ των έμφυλων νορμών, του ερωτικού/σεξουαλικού εκφοβισμού και του εκφοβισμού λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της ομοφοβίας/τρανσοφοβίας,
- Ενθάρρυνση των μαθητριών/-τών να αναλάβουν δράση όσον αφορά τον εκφοβισμό λόγω ερωτικού/σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Καθορισμός απαιτήσεων χώρου και υλικοτεχνικού εξοπλισμού:

Σημείωση: Για να προετοιμαστείτε για αυτή τη δραστηριότητα εκτυπώστε το κείμενο του Παιχνιδιού Ρόλων #1 και του Παιχνιδιού Ρόλων #2 σε ξεχωριστά φύλλα χαρτιού, τα οποία θα διανεμηθούν σε μικρές ομάδες στην τάξη.

Πριν τη διεξαγωγή της δραστηριότητας, συστήνεται η μελέτη του **Λεξιλογίου για τη σεξουαλική ποικιλομορφία**, που θα βρείτε στο **Υποστηρικτικό υλικό**.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1^ο Μέρος (20 λεπτά)

1. Εξηγήστε τον σκοπό της άσκησης χρησιμοποιώντας απλές οδηγίες, όπως οι εξής: «Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας, θα παίξουμε διάφορα παιχνίδια ρόλων που θα μας βοηθήσουν να κατανοήσουμε πώς ένας νέος άνθρωπος μπορεί να υποστεί διακρίσεις (ή να αντιμετωπιστεί άδικα) λόγω της εμφάνισης ή της συμπεριφοράς του. Θα συζητήσουμε, επίσης, πώς αυτό το είδος διακρίσεων σχετίζεται με τις διακρίσεις που γίνονται με βάση τον ερωτικό/σεξουαλικό προσανατολισμό ενός ατόμου. Τέλος, θα μελετήσουμε τους κατάλληλους και τους ακατάλληλους τρόπους ανταπόκρισης σε καταστάσεις, όπως τα παιχνίδια ρόλων που θα παίξουμε».

2. Χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες που θα αποτελούνται από περίπου 5 μαθητές/-τριες. Δώστε σε κάθε μικρή ομάδα ένα από τα ακόλουθα σενάρια:

Παιχνίδι ρόλων #1

Οι μαθήτριες/-τές ενός σχολείου βλέπουν ένα κορίτσι με αρκετά αρρενωπή εμφάνιση να κρατιέται χεράκι-χεράκι με ένα άλλο κορίτσι κατά τη διάρκεια του διαλείμματος. Μόλις το κορίτσι αντιλαμβάνεται ότι την παρακολουθεί μία ομάδα συμμαθητριών/-τών, αφήνει αμέσως το χέρι της συντρόφου της. Αρχίζουν να το κοροϊδεύουν κατά την επιστροφή τους στην τάξη.

Χαρακτήρες: κορίτσι με αρκετά αρρενωπή εμφάνιση, η σύντροφός της και οι μαθήτριες/-τές που το κοροϊδεύουν.

Παιχνίδι ρόλων #2

Ένας νέος μαθητής έχει έρθει στο σχολείο σας. Η εμφάνισή του διαφέρει από την εμφάνιση των άλλων αγοριών στο σχολείο σας (π.χ. ο τρόπος ντυσίματος, ομιλίας κλπ.). Κατά τη διάρκεια του μαθήματος ένας από τους καθηγητές σχολιάζει την εμφάνιση του νέου μαθητή

μπροστά σε όλες/-ους τις/τους συμμαθήτριες/-τές του. Εκτός από αυτό, ο καθηγητής ζητά επιβεβαίωση από τις/τους συμμαθήτριες/-τές του και όλοι/-ες φαίνεται να εγκρίνουν, με εξαίρεση έναν μαθητή που υποστηρίζει ότι είναι το δικαίωμα κάθε μαθητή/-τριας να επιλέγει τον τρόπο εμφάνισής του. Ο ίδιος μαθητής διαμαρτύρεται και λέει ότι ποτέ στο παρελθόν δεν είχε παρουσιαστεί ανάλογο πρόβλημα.

Χαρακτήρες: ο μαθητής με εμφάνιση διαφορετική από τη συνηθισμένη, ο καθηγητής, συμμαθήτριες/-τές που αποδοκιμάζουν και ο συμμαθητής που εκφράζει διαφορετική άποψη.

Σημείωση: Μπορείτε, αν το επιθυμείτε, να επινοήσετε άλλα σενάρια, τα οποία θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες του σχολείου σας.

3. Δώστε σε κάθε ομάδα το πολύ 10 λεπτά για να προετοιμάσει το παιχνίδι ρόλων σύμφωνα με το σενάριο που έλαβε. Οι μαθήτριες/-τές θα πρέπει να αποφασίσουν ποιος/α θα αναλάβει να ενσαρκώσει κάθε ρόλο και θα επιλέξουν ονόματα για τους χαρακτήρες που θα διαφέρουν από τα δικά τους ονόματα ή από ονόματα άλλων μαθητών/-τριών της τάξης (για να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση μεταξύ πραγματικών καταστάσεων και παιχνιδιού ρόλων, διότι διαφορετικά μερικοί μαθητές/-τριες μπορεί να νιώσουν άσχημα κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων).

2ο Μέρος (40 λεπτά)

4. Ανάλογα με το μέγεθος της τάξης σας, μπορείτε να δημιουργήσετε ζεύγη ομάδων και να τους ζητήσετε να παίξουν τα δύο παιχνίδια ρόλων και κατόπιν, να συζητήσετε για αυτά (έως 10 λεπτά για κάθε παιχνίδι ρόλων). Στη συνέχεια, ζητήστε από δυο ομάδες εθελοντών να παρουσιάσουν τα παιχνίδια ρόλων τους (ένα για κάθε σενάριο) και να συζητήσουν το καθένα ενώπιον όλης της τάξης.

5. Μόλις οι ομάδες ολοκληρώσουν το παιχνίδι ρόλων, ρωτήστε τις/τους συμμετέχουσες/-οντες πώς ένιωσαν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού ρόλων, ξεκινώντας από τις/τους μαθήτριες/-τές που έπαιξαν τους ρόλους των μαθητριών/-θητών που έπεσαν θύματα εκφοβισμού από τις/τους συμμαθήτριες/τές τους.

Σημείωση: Θα πρέπει να αναφερθείτε στους χαρακτήρες και όχι στους μαθητές/-τριες, όταν κάνετε τον απολογισμό των παιχνιδιών ρόλων για να καταστήσετε σαφές ότι πρόκειται για μυθοπλασία.

3ο Μέρος (30 λεπτά)

6. Ξεκινήστε μια συζήτηση θέτοντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- Είναι πρόβλημα για ένα κορίτσι να δείχνει αρρενωπό στο σχολείο μας/στην κοινότητά μας/στη χώρα μας; Γιατί; Ή γιατί όχι;
- Είναι πρόβλημα για ένα αγόρι να έχει «διαφορετική» εμφάνιση στο σχολείο μας/στην κοινότητά μας/στη χώρα μας; Γιατί; Ή γιατί όχι;
- Τι εμφάνιση και συμπεριφορά υποτίθεται ότι πρέπει να έχουν τα κορίτσια; Γιατί;
- Τι εμφάνιση και συμπεριφορά υποτίθεται ότι πρέπει να έχουν τα αγόρια; Γιατί;
- Οι αντιλήψεις αυτές ήταν ίδιες και στο παρελθόν;
- Είναι σωστό να προσβάλλεις κάποια/-ποιον λόγω της εμφάνισής της/του; Γιατί; Ή γιατί όχι;
- Πώς θα ένιωθες αν κάποια/-ποιος σε προσέβαλλε ή σε χτυπούσε λόγω της εμφάνισής σου;
- Ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν στο σχολείο αν μία/ένας μαθήτρια/τής πέσει θύμα εκφοβισμού λόγω της εμφάνισής της/του;
- Γνωρίζεις τι σημαίνουν οι λέξεις «ομοφυλόφιλος», «λεσβία», «αμφιφυλόφιλος», «τρανς» και «ετεροφυλόφιλος»; Μπορείς να εξηγήσεις το περιεχόμενο αυτών των όρων;
- Ένα κορίτσι/μία γυναίκα που είναι λεσβία ή είναι αμφιφυλόφιλο/-η έχει πάντοτε ανδροπρεπή εμφάνιση και συμπεριφορά αγοριού/άνδρα;
- Ένα αγόρι/ένας άνδρας που είναι ομοφυλόφιλο/-ος ή αμφιφυλόφιλο/-ος έχει πάντοτε θηλυπρεπή εμφάνιση και συμπεριφορά κοριτσιού/γυναίκας;

Σημείωση: Αν θεωρείτε ότι ο χρόνος σας είναι περιορισμένος για αυτή την ενότητα, προσαθήστε τουλάχιστον να κάνετε μερικές ερωτήσεις στα παιδιά σχετικά με τους ομοφυλόφιλους, τις λεσβίες, τα αμφιφυλόφιλους, τα intersex και τα τρανς άτομα.

4ο Μέρος (15-30 λεπτά)

7. Διευκρινίστε στις/στους μαθήτριες/τές τα εξής:

- Ο τρόπος με τον οποίο υποτίθεται ότι πρέπει να ντύνονται/συμπεριφέρονται τα αγόρια/οι άνδρες και τα κορίτσια/οι γυναίκες επηρεάζεται εξ ολοκλήρου από την κοινωνία στην οποία ζούμε. Αυτός ο τρόπος ντυσίματος/συμπεριφοράς έχει αλλάξει σε σχέση με το παρελθόν και θα συνεχίσει να αλλάζει.
- Όλοι μας ντυνόμαστε και συμπεριφερόμαστε με τρόπο διαφορετικό.
- Επειδή ένα αγόρι/ένας άνδρας μοιάζει με κορίτσι/γυναίκα και συμπεριφέρεται σαν κορίτσι/γυναίκα, δε σημαίνει απαραίτητα ότι είναι ομοφυλόφιλο(ς) ή αμφιφυλόφιλο(ς).
- Επειδή ένα κορίτσι/μία γυναίκα συμπεριφέρεται σαν αγόρι/άνδρας, δε σημαίνει απαραίτητα ότι είναι λεσβία ή αμφιφυλόφιλο/-η.
- Ακόμη και αν όντως είναι, δεν είναι κάτι που το επέλεξαν.
- Δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο θα πρέπει να εκφοβίζονται με βάση τι είναι ή τι υποθέτουμε ότι είναι.
- Είναι απαράδεκτο οι εκπαιδευτικοί και οι μαθήτριες/-τές να εκφοβίζουν (να προσβάλλουν, να ασκούν βία κ.α.) ή να αποκλείουν άλλες/-ους μαθήτριες/τές, επειδή απλώς έχουν εμφάνιση/συμπεριφορά που διαφέρει από αυτή που υποτίθεται ότι πρέπει να έχουν.

Πηγή: <https://www.umass.edu/stonewall/>

Προσαρμογή - Επιμέλεια: KMOP, Rainbow School (2019). *Trainers' Guide, "Combating HOMophobic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT"*. Funded by the European Union's Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746. **Μετάφραση-επιμέλεια:** Έλενα Σκαρπίδου

Ε. Τίτλος Δραστηριότητας: «Δικαιοσύνη, ισότητα και ανθρώπινα δικαιώματα»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι: Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά:

- θα περιγράψουν τι πιστεύουν ότι σημαίνει δίκαιη, ίση και με σεβασμό μεταχείριση μέσα στην οικογένεια, στο σχολείο, στην κοινωνία και στο εργασιακό περιβάλλον.
- θα υποστηρίξουν τις προσωπικές τους ποιότητες που χρειάζονται για έναν κόσμο όπου όλα τα άτομα θα απολαμβάνουν ίση μεταχείριση.

Περιγραφή Δραστηριότητας:

1. Ζητήστε από τα παιδιά να δημιουργήσουν ομάδες των 3-4 ατόμων και στη συνέχεια να σκεφτούν πώς θα ήταν ένας κόσμος όπου θα υπήρχε δίκαιη και ίση μεταχείριση όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλή, τη θρησκεία και τον βαθμό φυσικής τους ικανότητας (αναπηρίας).
2. Ζητήστε από κάθε ομάδα να σκεφτεί και να γράψει τους κανόνες που θα έπρεπε να ισχύουν ώστε να έχουμε έναν τέτοιο κόσμο. Δώστε 5 λεπτά γι' αυτό.
3. Στη συνέχεια ζητήστε από τις ομάδες να επιλέξουν μόνο πέντε κανόνες από τη λίστα τους και γράψτε τις επιλογές τους στον πίνακα.
4. Εξηγήστε στα παιδιά ότι στο παρελθόν κάποιοι άνθρωποι σκέφτηκαν πολύ για το πώς θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένας δίκαιος κόσμος όπου κάθε άνθρωπος να χαίρει σεβασμού και αξιοπρέπειας. Σκέφτηκαν το πώς θα μπορούσαν να προστατευτούν οι άνθρωποι και ποιοι κανόνες θα χρειάζονταν γι' αυτό. Ένα εργαλείο που έχει αναπτυχθεί για να μας βοηθήσει να κάνουμε έναν κόσμο όπου ο καθένας αντιμετωπίζεται ισότιμα και με σεβασμό είναι η **Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών (UNDHR)**. Ένα άλλο είναι η **Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (CRC)** η οποία εστιάζει ειδικά στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα παιδιά. Ένα άλλο είναι η **Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων Εναντίον των Γυναικών (CEDAW)**, η οποία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο που αντιμετωπίζονται οι γυναίκες.
5. Ρωτήστε τα παιδιά αν έχουν ακούσει ποτέ τη φράση «Ανθρώπινα Δικαιώματα». Αν την έχουν ακούσει ζητήστε τους να σας πουν ποια ανθρώπινα δικαιώματα πιστεύουν ότι απολαμβάνουν τα ίδια.
6. Γράψτε τον ορισμό των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στον πίνακα:

Τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι δικαιώματα που ανήκουν σε κάθε άτομο απλώς γιατί είναι άνθρωπος. Όλοι/ες έχουν ανθρώπινα δικαιώματα λόγω της πεποίθησης ότι κάθε άνθρωπος γεννιέται ίσος, με αξιοπρέπεια και δικαιώματα. Αυτό σημαίνει ότι έχουν το δικαίωμα να αντιμετωπίζονται με σεβασμό και δικαιοσύνη.

Με τα χρόνια, διάφορες Συμβάσεις για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έχουν αποφασιστεί διεθνώς. Οι περισσότερες κυβερνήσεις έχουν υπογράψει αυτές τις διεθνείς συμβάσεις για να δηλώσουν ότι θα προστατεύσουν τα δικαιώματα των ανθρώπων που ζουν στη χώρα τους. Οι συμβάσεις είναι ένας κατάλογος προσδοκιών που προορίζονται για να προστατευτεί η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να διασφαλιστεί η ευημερία τους. Όταν μια χώρα υπογράφει μία σύμβαση αναλαμβάνει την υποχρέωση να κάνει τα πάντα για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών της.

7. Εξηγήστε ότι στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού συμπεριλαμβάνονται πολλά και σημαντικά Ανθρώπινα Δικαιώματα. Γράψτε τα δύο πιο γνωστά από αυτά στον πίνακα:
 - Από τη στιγμή της γέννησής τους τα παιδιά είναι ελεύθερα και όλα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο.
 - Κάθε άτομο μπορεί να απολαμβάνει τα δικαιώματά του ανεξάρτητα από το φύλο του, το χρώμα του, τη γλώσσα που μιλάει, τις ιδέες και τις πεποιθήσεις του, τη θρησκεία του, την οικονομική του κατάσταση και τη χώρα όπου γεννήθηκε.
8. Ζητήστε από τα παιδιά να συγκρίνουν αυτά με όσα σκέφτηκαν. Πώς θα έφτιαχναν έναν καλύτερο κόσμο. Τι είναι παρόμοιο και τι διαφορετικό;
9. Θα μπορούσατε να εκτυπώσετε και να μοιράσετε στα παιδιά τη «**Διεθνή σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού με απλά λόγια**», από το **Υποστηρικτικό υλικό**

Πηγή: *Connect with respect: Preventing gender-based violence in schools*

Μετάφραση –Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

ΣΤ: Τίτλος Δραστηριότητας: «Βάλε τέλος!»

Διάρκεια: 50 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Η ανάπτυξη της αντίληψης των πιέσεων που ασκούνται στους ανθρώπους βάσει του κοινωνικού τους φύλου.
- Η κατανόηση των μορφών ψυχολογικής βίας με την οποία βάλλονται οι άνθρωποι εξαιτίας των προσδοκιών που έχει η κοινωνία από τους άνδρες και τις γυναίκες.
- Η κατανόηση της κουλτούρας του βιασμού που θεωρεί ότι η γυναίκα είναι υπεύθυνη για τη σεξουαλική παρενόχληση και τον βιασμό.

Υλικά

Έντυπο υλικό που θα βρείτε παρακάτω

Περιγραφή Δραστηριότητας:

1. Χωρίζετε τα παιδιά σε ομάδες των 3-4 ατόμων μεικτές ως προς το φύλο.
2. Μοιράζετε στις ομάδες το έντυπο υλικό που δίνεται γι' αυτή την άσκηση.
3. Ζητάτε από τις ομάδες να διαβάσουν τα σενάρια που βρίσκονται στα έντυπα και να δώσουν το δικό τους τέλος σε αυτά. Γι' αυτή τη διαδικασία τούς δίνετε τον χρόνο των 20 λεπτών.
4. Στη συνέχεια, η κάθε ομάδα διαβάζει το τέλος που έδωσε σε κάθε σενάριο. (10 λεπτά).

Θέτουμε τις εξής ερωτήσεις:

1. Υπάρχουν μέλη ομάδων που ταυτίζονται περισσότερο με τα τέλη των σεναρίων άλλων ομάδων;
2. Γνωρίζετε καταστάσεις γύρω σας που να αφορούν εσάς ή πρόσωπα που γνωρίζετε που θα μπορούσαν να ταιριάζουν με αυτά τα σενάρια;

Σενάρια:

1^ο σενάριο:

Η Μαρία είναι 23 ετών, μόλις τελείωσε τις σπουδές της και θέλει να πάει στην Αγγλία για μεταπτυχιακό και μετά διδακτορικό. Ονειρεύεται να γίνει ερευνήτρια στην επιστήμη των Μαθηματικών και από μικρή έχει δουλέψει σκληρά γι' αυτό. Οι γονείς της και οι συγγενείς της λένε πως προτεραιότητα γι' αυτήν θα έπρεπε να είναι η δημιουργία οικογένειας και η μητρότητα. Της λένε πως τα χρόνια θα περάσουν γρήγορα, θα μείνει ανύπαντρη και χωρίς παιδιά. Η Μαρία τους αγαπάει και τους σέβεται.....

2^ο σενάριο:

Ο Γιώργος είναι 16 χρονών και πηγαίνει στη Β' Λυκείου. Είναι αποφασισμένος να μη σπουδάσει στο πανεπιστήμιο, αλλά να γραφτεί σε μία σχολή μοντέρνου χορού όταν τελειώσει το σχολείο. Από μικρός χόρευε όταν άκουγε οποιαδήποτε μουσική και όσο μεγάλωνε ένιωθε πως ο χορός τον εκφράζει όσο τίποτε άλλο. Οι γονείς του τον αγαπούν πολύ και θέλουν να τον στηρίξουν για να κάνει αυτό που αγαπάει. Συζητώντας με τους φίλους και τις φίλες του για την επιθυμία του, δε βρήκε την ίδια υποστήριξη. Κάποια/-ες από αυτούς/-ες τον αποκάλεσαν υποτιμητικά γκέι και του είπαν πως αυτά είναι για τις γυναίκες. Ο Γιώργος.....

3^ο σενάριο:

Η Ελένη είναι 20 χρονών και εργάζεται σε μία καφετέρια. Σαν προσωπικότητα είναι κοινωνική, ευγενική και σχεδόν πάντα ευδιάθετη. Νιώθει πολύ καλά με τον εαυτό της και της αρέσει να ντύνεται ανάλογα με τη μόδα της κάθε εποχής. Ένας τακτικός πελάτης της καφετέρας τη φλερτάρει επίμονα και της ζητάει συνεχώς να βγουν ραντεβού. Η Ελένη δεν επιθυμεί να βγει ραντεβού μαζί του και αρνείται ευγενικά. Μία μέρα ο άνδρας αυτός προσπαθεί να την αγγίξει και να τη φιλήσει. Η Ελένη, πολύ φοβισμένη, μετά από τη δουλειά πηγαίνει στο σπίτι μίας φίλης της και της λέει το περιστατικό. Η φίλη της.....

Επιμέλεια: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2017)

Τελικό προϊόν:

- Η συζήτηση που διεξάγεται για την ανταλλαγή-έκφραση ιδεών και σκέψεων κατά τη διάρκεια ή μετά το τέλος κάθε δραστηριότητας.
- Τα παιδιά γράφουν τα χαρακτηριστικά του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου
- Κατασκευάζουν πίνακα όπου καταγράφουν τις έμφυλες προσδοκίες ανά ηλικία
- Δημιουργούν λίστα με μύθους και πραγματικότητες για τα φύλα

- Δημιουργούν λίστα με τα πιο σημαντικά ανθρώπινα δικαιώματα, σύμφωνα με τη γνώμη τους.
- Δίνουν τέλος σε Σενάρια (δείτε τους τρόπους που εργαζόμαστε με τα Σενάρια στις «Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού».
- Εάν ο/η εκπαιδευτικός έχει πρόσβαση στο εργαστήριο πληροφορικής, ή κι αν επιθυμεί, μπορεί να αναθέσει στους μαθητές να φτιάξουν ένα ομαδικό κολάζ διαδικτυακά, ακόμα και ως εργασία στο σπίτι, χρησιμοποιώντας εύκολα ελεύθερα εργαλεία, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το <https://www.photocollage.com/>. Προτείνεται να δημιουργηθεί ένας ιστοχώρος padlet, δηλαδή ένα αποθετήριο ψηφιακών εργασιών ώστε αυτά να αναρώνται. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), στην οποία οι συμβατικές διδακτικές μέθοδοι ενισχύονται από νέα ψηφιακά μέσα ώστε να καλυφθεί η ανάγκη μιας «ψηφιακής παιδαγωγικής», που θα είναι ευθυγραμμισμένη με τις ανάγκες των μαθητών της ψηφιακής εποχής.
- Εναλλακτικά, οι μαθητές μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ή να φτιάξουν λίστες στο διαδίκτυο, ή ένα slideshow <https://icecreamapps.com/Slideshow-Maker/>, ώστε αναρτώντας τα σε blog, padlet ή wiki της ομάδας να είναι διαθέσιμα σε όλο το σχολείο.

Ιδέες και προτάσεις για το τελικό προϊόν και επέκταση των Εργαστηρίων, μπορείτε να βρείτε και να επιλέξετε κατά περίπτωση (ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, το Πρόγραμμα Σπουδών, τα ενδιαφέροντα, το δυναμικό της τάξης κτλ.) στο αρχείο, «**Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού υλικού**», σελίδα. Στο ίδιο έγγραφο θα βρείτε τρόπους με τους οποίους οι ίδιες εργασίες μπορούν να ολοκληρωθούν διαδικτυακά.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Με βάση τη βιωματική μεθοδολογική προσέγγιση, τα θέματα προσεγγίζονται με τρόπο ώστε κάθε μαθητής και μαθήτρια συμπεριλαμβανομένων των εμποδιζόμενων αλλά και από διαφορετικό υπόβαθρο μαθητριών/-τών, να μη νιώσουν προσβολή, αποκλεισμό ή άβολα συναισθήματα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Αντίθετα κάθε μαθητής και μαθήτρια ενδυναμώνεται μέσα από τη δική του πραγματικότητα και το δικό του πολιτισμικό και ηθικό πλαίσιο, ώστε να αποκτά ικανότητες και να υιοθετεί στάσεις, αξίες και συμπεριφορές που να ενισχύουν τις ικανότητές του για δημοκρατικό πολιτισμό.

Εργαστήριο 3^ο : «Απλώς αστειεύομαι»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 4 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> Κατανόηση της διαφοράς μεταξύ ακίνδυνου πειράγματος και λεκτικού εκφοβισμού. Κατανόηση των διαφορών ανάμεσα στην κατηγορηματική /αποφασιστική, επιθετική και παθητική επικοινωνία Αποδοχή της διαφορετικότητας Διερεύνηση των μοτίβων σκέψης που οδηγούν σε ομοφοβικό εκφοβισμό Αναγνώριση των πεποιθήσεων και συμπεριφορών που σχετίζονται με ομοφοβικό εκφοβισμό 	Α. Απλώς αστειεύομαι	Φυλλάδια «Απλώς αστειεύομαι» και «Πείραγμα και Εκφοβισμός»
	Β. Κάνε τη φωνή σου να ακουστεί!	Χαρτί και μαρκαδόροι, στυλό και μολύβια
	Γ. «Τι έχουν στο μυαλό τους;»	Κιμωλίες και πίνακας

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός

3. MIT: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)
- Κατασκευές
- Πλάγια σκέψη

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.
- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου. ‘
- ✓ ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ καλλιεργούν τη συνείδηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο ριζικά πλουραλιστικό και η προσπάθεια της κατανόησης του εαυτού μας μέσα από τη γνωριμία και τη διαρκή σύγκριση με άλλα συστήματα αξιών, εθίμων, νοοτροπιών.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.
- ✓ επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- ✓ εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα.
- ✓ δεσμεύονται στην καταπολέμηση της βίας και της εχθρότητας στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της πράξης και του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής.
- ✓ δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ✓ μαθαίνουν να συντονίζουν συζητήσεις, να επικοινωνούν και να διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.

- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ ενθαρρύνονται για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις, τη σεξουαλική συμπεριφορά
- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών
- ✓ να ενημερωθούν για τα γνωρίσματα της βίας και της παρενόχλησης και να εξοικειωθούν με τη σχετική ορολογία.
- ✓ να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους με τη δημιουργία ανεξάρτητης σκέψης, αγάπης για εργασία, κριτικής ικανότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και για συνεργασία με άλλα άτομα.

Φυσική Αγωγή

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να κατανοήσουν τη σημασία του σεβασμού και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
- ✓ να συνειδητοποιήσουν τον δημοκρατικό τρόπο επίλυσης των διαφορών.

- ✓ να αναπτύξουν κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως: συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.
- ✓ να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και την καλλιέργεια ελεύθερης και δημοκρατικής έκφρασης.

Τεχνολογία

Οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναπτύξουν ικανότητα στο να επικοινωνούν και συνεργάζονται με τους άλλους, όπως απαιτείται στη σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία -ικανότητα για την «καλώς εννοούμενη» συνεργασία.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ να αναπτύσσουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητάς τους.
- ✓ να γνωρίσουν και να κρίνουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές επιπτώσεις των ΤΠΕ σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)
- ✓ να αξιοποιήσουν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.

A. Τίτλος δραστηριότητας: «Απλώς αστειεύομαι!»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Οι μαθήτριες/-τές θα είναι σε θέση να εξηγήσουν τη διαφορά μεταξύ ακίνδυνου πειράγματος και λεκτικού εκφοβισμού.
- Οι μαθήτριες/-τές θα εφαρμόσουν τις γνώσεις τους σχετικά με το πείραγμα και τον λεκτικό εκφοβισμό σε πραγματικές καταστάσεις.

Περίληψη: Οι μαθήτριες/-τές καλούνται να εξετάσουν τη διαφορά μεταξύ καλοπροαίρετων πειραγμάτων και εκφοβισμού μέσω συζήτησης πάνω σε φανταστικά σενάρια και αναστοχασμού σχετικά με καταστάσεις της πραγματικής ζωής. Η/Ο εκπαιδευτικός τους διανέμει συγκεκριμένες οδηγίες που τους βοηθούν να κατανοήσουν πότε τα αβλαβή αστεία υπερβαίνουν τα όρια της πλάκας και μετατρέπονται σε ασέβεια ή κακία.

Σημείωση: Προτείνεται στην/στον εκπαιδευτικό, πριν την υλοποίηση του εργαστηρίου, να διαβάσει το έγγραφο, **Πειράγματα, εκφοβισμοί και διακρίσεις**, στο **Υποστηρικτικό υλικό**

Καθορισμός απαιτήσεων χώρου και υλικοτεχνικού εξοπλισμού: πίνακας, μαρκαδόροι, στυλό, φυλλάδια: «Απλώς αστειεύομαι» και «Πείραγμα ή Εκφοβισμός»

Περιγραφή δραστηριότητας:

1ο Μέρος -Παρουσίαση της δραστηριότητας (10 λεπτά)

- ✓ Γράψτε τις παρακάτω φράσεις στον πίνακα:
 - Απλώς αστειεύομαι!
 - Δεν εννοούσα κάτι συγκεκριμένο.
 - Δε σηκώνεις ούτε ένα αστείο;
- ✓ Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-ές να σας πουν εάν ποτέ τις/τους έχουν πληγώσει ή τους έχουν μιλήσει με αγένεια μόνο και μόνο για να ακούσουν μία από τις παραπάνω εκφράσεις ως απάντηση στην αποδοκιμασία τους.
- ✓ Ζητήστε από δύο εθελοντές/-ντριες να μοιραστούν ένα περιστατικό που τους συνέβη και να περιγράψουν πώς αισθάνθηκαν.
- ✓ Ρωτήστε αν, εκ των υστέρων, ήταν υπερβολικά ευαίσθητοι/-ες ή αν τα σχόλια «ξεπέρασαν τα όρια».

- ✓ Ζητήστε τους να σας εξηγήσουν πώς καταλαβαίνουν τότε ένα σχόλιο είναι κακόβουλο ή προσβλητικό και σε καμία περίπτωση αστείο.
- ✓ Καταγράψτε αυτά τα κριτήρια σε ένα φύλλο χαρτί και συζητήστε για λίγα λεπτά.

2ο Μέρος -Ενδεικτικά σενάρια (15 λεπτά)

- ✓ Μοιράστε το φυλλάδιο «Απλώς αστειεύομουν!».
- ✓ Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να συνεργαστούν με μία/έναν συμμαθήτριά/-τή τους για να διαβάσουν κάθε σενάριο και να συζητήσουν εάν το περιστατικό που περιγράφεται είναι ένα «άκακο» ή «κακόβουλο» πείραγμα ή να εντοπίσουν τις πρόσθετες πληροφορίες που απαιτούνται για τη λήψη μίας απόφασης. Οι μαθήτριες/-τές θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι/-νες καθώς καταγράφουν τις αιτίες και να διατυπώνουν σαφή κριτήρια για την αξιολόγηση κάθε περιστατικού.
- ✓ Όταν οι μαθήτριες/-τές έχουν απαντήσει και στα τρία σενάρια, συζητήστε τα συμπεράσματά τους στην τάξη και προσθέστε τις βασικές ιδέες στη λίστα που ξεκινήσατε στο 1ο Μέρος του μαθήματος.
- ✓ Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να μοιραστούν τις απαντήσεις τους στην τελευταία ερώτηση στο φυλλάδιο: «Το πείραγμα έχει υπερβεί τα όρια της πλάκας και γίνεται κακόβουλο, όταν ...»

3ο Μέρος -Αξιολόγηση των οδηγιών (10 λεπτά)

- ✓ Μοιράστε το φυλλάδιο, «Πείραγμα ή Εκφοβισμός», το οποίο παρέχει πολύ συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με τις μορφές πειράγματος που είναι «εκτός ορίων».
- ✓ Μελετήστε τις πληροφορίες αυτές με τις/τους μαθήτριες/-τές για να ενισχύσετε την κατανόησή τους σχετικά με τη διαφορά μεταξύ καλοπροαίρετου πειράγματος και λεκτικής επίθεσης.

«Απλώς αστειεύομουν!» (Φυλλάδιο)

Όταν το πείραγμα ή οι ύβρεις οδηγούν σε δυσάρεστα συναισθήματα ή συνέπειες, μία απάντηση που συνηθίζεται να δίνεται είναι: «Απλώς αστειεύομουν!» Οι περισσότεροι άνθρωποι απολαμβάνουν τα καλοπροαίρετα πειράγματα που γίνονται στο πλαίσιο της πλάκας. Βέβαια, υπάρχουν και ορισμένοι άνθρωποι που δεν ξέρουν πώς να αντιμετωπίσουν ένα αστείο,

σωστά; Πώς μπορούμε να καταλάβουμε ότι ξεπεράσαμε τα όρια του αστείου και ότι η συμπεριφορά μας είναι κακοπροαίρετη;

Διαβάστε τα σενάρια που ακολουθούν. Με μία/έναν συμμαθήτριά/-τή ή σε μια μικρή ομάδα, συζητήστε αν κάθε σενάριο αποτελεί παράδειγμα αβλαβούς πειράγματος ή επιβλαβούς λεκτικής επίθεσης. Εξηγήστε πώς καταλήξατε σε αυτά τα συμπεράσματα ή ποιες πρόσθετες πληροφορίες χρειάζεστε για να συναγάγετε ένα ανάλογο συμπέρασμα.

- Η Σόνια μετακόμισε πρόσφατα στο Lincoln Heights και ολοκλήρωσε την πρώτη εβδομάδα μαθημάτων στο τοπικό γυμνάσιο. Με ύψος 1,76 ήταν η ψηλότερη από τους/τις περισσότερους/-τες μαθητές/-τριες στην Α' Γυμνασίου. Ενώ αναζητούσε ένα μέρος για να καθίσει κατά τη διάρκεια του μεσημεριανού, μία άλλη μαθήτριά της είπε: «Γεια σου, κοντούλα, έλα να κάτσεις εδώ!» Η Σόνια ταραχτήκε για λίγο και μία άλλη κοπέλα από την ομάδα της έκανε νεύμα να μην της δίνει σημασία. Μετά της είπε: «Αυτός είναι απλώς ο τρόπος που μιλάμε η μία στην άλλη. Με φωνάζουν Αϊνστάιν, επειδή πήρα 12 σε όλα τα μαθήματα την τελευταία φορά που πήραμε βαθμούς».

Πρόκειται για ένα άκακο πείραγμα ή για γλώσσα που πληγώνει; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

- Εδώ και χρόνια, ο Άγγελος κάνει πλάκα στον καλύτερο του φίλο Ντέιβ για την εμμονή του με το φυστικοβούτυρο. Για παράδειγμα, του λέει: «Πάω στοίχημα ότι θα έτρωγες και τις αθλητικές μου κάλτσες μετά από προπόνηση, αν ήταν βουτηγμένες στο φυστικοβούτυρο». Μία άλλη ημέρα στο εργαστήριο φυσικών επιστημών, οι μαθητές σχεδίασαν λαβυρίνθους για να ελέγξουν τη νοημοσύνη των λευκών ποντικών. Όταν ο εκπαιδευτικός είπε στην τάξη ότι θα δούλευαν τους λαβυρίνθους χρησιμοποιώντας φυστικοβούτυρο, ο Άγγελος φώναξε: «Καλύτερα να είστε προσεκτικοί - ο Ντέιβ μπορεί να φτάσει στο τέλος του λαβυρίνθου πριν από τα ποντίκια!» Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες ξεκαρδίστηκαν στα γέλια.

Πρόκειται για ένα άκακο πείραγμα ή για γλώσσα που πληγώνει; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

- Το απόγευμα της Δευτέρας, ο Ρομπ αξιοποίησε τον ελεύθερο χρόνο του για να κρεμάσει αφίσες προεκλογικής εκστρατείας γύρω από το σχολείο, οι οποίες έγραφαν: «Ψηφίστε τον Ρομπ για Πρόεδρο του Μαθητικού Συμβουλίου». Την Τρίτη το πρωί, ο Ρομπ βρήκε μία από τις αφίσες του στην τάξη κολλημένη στον πίνακα. Κάποιος είχε διαγράψει τη λέξη «Πρόεδρος» και την αντικατέστησε με τη φράση «Πρώτη Κυρία». Τότε, ένας από τους συμμαθητές του Ρομπ έδειξε ένα κορίτσι στην πρώτη

σειρά, υποδεικνύοντας ότι η Μαρία είχε αλλάξει τη λέξη στην αφίσα. Ο Ρομπ την αγριοκοίταξε, καθώς κατέστρεφε την αφίσα. «Είναι απλώς ένα αστείο», είπε γελώντας η Μαρία. Τέλος, συμπλήρωσε: «Χαλάρωσε, θα σε ψηφίσω».

Πρόκειται για ένα άκακο πείραγμα ή για γλώσσα που πληγώνει; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης, να συμπληρώσετε την παρακάτω πρόταση με τρεις διαφορετικές φράσεις.

«Το πείραγμα έχει υπερβεί τα όρια της πλάκας και γίνεται κακόβουλο, όταν ...»

- 1.
- 2.
- 3.

«Πείραγμα ή Εκφοβισμός» (Φυλλάδιο)

Οι περισσότεροι άνθρωποι απολαμβάνουν το πείραγμα που γίνεται στο πλαίσιο της πλάκας. Μερικές φορές, όμως, τα αστεία μας είναι κάπως τραβηγμένα. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να είμαστε περισσότερο προσεκτικοί/-ές σε θέματα και συμπεριφορές που δεν θεωρούνται αστεία από άλλα άτομα. Χρησιμοποιήστε τις παρακάτω πληροφορίες για να αξιολογήσετε τότε το πείραγμα είναι καλοπροαίρετο και τότε έχει υπερβεί τα όρια του αστείου. Να θυμάστε ότι όλοι/-ες έχουν το δικαίωμα να αισθάνονται ασφαλείς και να μη τους κοροϊδεύουν.

Το καλοπροαίρετο πείραγμα...

1. ...περιλαμβάνει ένα παιχνιδιάρικο «πάρε-δώσε» μεταξύ των δύο πλευρών.
2. ...συνοδεύεται από φιλικό τόνο φωνής και γέλιου.
3. ...συνοδεύεται από στοργικές χειρονομίες ή εκφράσεις.
4. ...φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά και ενισχύει τις φιλίες.
5. ...μερικές φορές βοηθά στην αποφυγή μίας τεταμένης ή έκρυθμης κατάστασης.
6. ...δεν οδηγεί σε σωματικές επιθέσεις.

Το κακοπροαίρετο πείραγμα ή εκφοβισμός...

1. ...μπορεί να συνοδεύεται από θυμωμένο τόνο φωνής.
2. ...μπορεί να συνοδεύεται από την ανάλογη γλώσσα του σώματος, όπως σφιγμένες γροθιές, θυμωμένο πρόσωπο, τεντωμένο σώμα κ.α..
3. ...συνεχίζεται ακόμη και όταν η/ο αποδέκτρια/-της πειραγμάτων/το θύμα δείχνει δυσφορία.
4. ...συνεχίζεται ακόμα και όταν το πρόσωπο που πειράζει/εκφοβίζει γνωρίζει ότι το θέμα αυτό προκαλεί αναστάτωση στους/στις άλλους/-ες.
5. ...μερικές φορές συνοδεύεται από επίδειξη μπροστά σε άλλα άτομα.

ΣΚΕΨΟΥ ΠΡΩΤΑ! Προβληματιστείτε ως προς τους τρεις παρακάτω άξονες, προτού συμμετάσχετε σε ένα υποτιθέμενο καλοπροαίρετο πείραγμα. Αν απαντήσετε σε κάποιες από τις ερωτήσεις που ακολουθούν «ναι», τότε μάλλον υπερβαίνετε τα όρια του καλοπροαίρετου αστείου.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ:

1. Γνωρίζετε αν το άτομο αυτό δεν έχει δεχθεί πείραγμα στο παρελθόν;
2. Γνωρίζετε αν ορισμένα θέματα το ενοχλούν;
3. Γνωρίζετε κάποιο στοιχείο της ζωής του ατόμου αυτού που μπορεί να το καταστήσει ι-διαίτερα ευαίσθητο στο πείραγμα;

Η ΣΧΕΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΜΕ ΤΟ ΑΤΟΜΟ ΑΥΤΟ:

1. Πρόκειται για κάποιον/-α ξένο/-η ή κάποιον/-α που δε γνωρίζετε πολύ καλά;
2. Έχετε προηγούμενα με το άτομο αυτό;
3. Είναι πιθανό να παρερμηνεύσει τις προθέσεις σας ή την αίσθηση του χιούμορ σας;
4. Είστε πιο μεγαλόσωμη/-ος ή/και μεγαλύτερη/-ος σε ηλικία από το άτομο αυτό;
5. Υπάρχουν μεταξύ σας διαφορές σε θέματα φύλου, φυλής κτλ. που μπορεί να κάνουν κάποια θέματα προς συζήτηση ακατάλληλα;

Η ΑΦΟΡΜΗ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΓΜΑΤΟΣ:

- 1.** Το πείραγμα σχετίζεται με την ταυτότητα του άλλου ατόμου (π.χ. φυλή, εθνικότητα, θρησκεία, σεξουαλικό προσανατολισμό, φύλο);
- 2.** Το πείραγμα σχετίζεται με την εμφάνιση του άλλου ατόμου (π.χ. μέγεθος σώματος/σωματότυπος, χροιά φωνής, ρούχα, ελκυστικότητα);
- 3.** Το πείραγμα σχετίζεται με τις ικανότητες του άλλου ατόμου (π.χ. νοημοσύνη, σωματική δύναμη ή δεξιότητες);
- 4.** Το πείραγμα σχετίζεται με την κοινωνική κατάσταση του άλλου ατόμου (π.χ. φίλοι, οικογένεια, κοινωνική τάξη);
- 5.** Το πείραγμα στηρίζεται στην προσβλητική σύγκριση ενός ατόμου με ένα αντικείμενο ή ζώο;

Πηγή: <https://www.glsen.org/>

Προσαρμογή - Επιμέλεια: KMOP, Rainbow School (2019). Trainers' Guide, "Combating HOMophobic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT". Funded by the European Union's Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746

Β. Τίτλος Δραστηριότητας: «Κάνε τη φωνή σου να ακουστεί!»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Να μάθουν τις διαφορές ανάμεσα στην κατηγορηματική/αποφασιστική, επιθετική και παθητική επικοινωνία. Να μάθουν να επιλέγουν τον πιο κατάλληλο τρόπο επικοινωνίας, όταν έρχονται αντιμέτωποι/ες με την ομοφοβία και την τρανσφοβία.

Υλικά: Χαρτί και μαρκαδόροι, στυλό και μολύβια

Σημειώσεις για τον σχεδιασμό:

- Για να εκπαιδευτούν οι νέοι άνθρωποι να είναι αποφασιστικοί, οι εκπαιδευτικοί πρέπει επίσης να τους μάθουν πώς να αξιολογούν τις καταστάσεις και να λαμβάνουν υπόψη την προσωπική τους ασφάλεια. Σε μερικές περιπτώσεις, το να είσαι αποφασιστικός/ή μπορεί να είναι επικίνδυνο. Για παράδειγμα, αν κάποιος/α έχει όπλο, είναι υπό την επήρεια ψυχοτρόπων ουσιών (αλκοόλ ή άλλες ουσίες), ή είναι πολύ θυμωμένος/η, η αποφασιστική επικοινωνία δεν είναι σοφή επιλογή, ούτε ασφαλής.
- Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας να θυμάστε πως σε ορισμένες κουλτούρες θεωρείται ανάρμοστη συμπεριφορά για μια γυναίκα να επικοινωνεί με αποφασιστικό/κατηγορηματικό τρόπο. Οι στάσεις σχετικά με την αποφασιστικότητα μπορεί να ποικίλουν μεταξύ των συμμετεχόντων/-σών στη δραστηριότητα ανάλογα με το πολιτισμικό τους υπόβαθρο. Πιο συγκεκριμένα, κάποιοι νέοι άνθρωποι προέρχονται από οικογένειες όπου έχουν μάθει ότι είναι ανάρμοστο να απαντούν με αποφασιστικό /κατηγορηματικό τρόπο ή και πως η άρνηση να υπακούσουν σε κάποιον ενήλικα είναι μη αποδεκτή συμπεριφορά. Μπορεί να μη θέλετε να ενθαρρύνετε τους νεαρούς ανθρώπους να επικοινωνούν στο πολιτισμικό και οικογενειακό περιβάλλον τους με τρόπους που ίσως έχουν δυσάρεστες γι αυτούς συνέπειες, ωστόσο όλοι οι νέοι άνθρωποι πρέπει να καταλάβουν ότι μπορεί να προκύψουν περιπτώσεις στις οποίες η κατηγορηματική /αποφασιστική συμπεριφορά θα προστατέψει τους ίδιους αλλά και άλλους. Για παράδειγμα, είναι προς όφελός τους αν μάθουν να αντιστέκονται στην πίεση ερωτικών συντρόφων ή συνομήλικων για να μην κάνουν πράγματα που δε θέλουν, όπως να κάνουν σεξ, να πάρουν ψυχοτρόπες ουσίες ή/και αλκοόλ, να συμμετέχουν σε συμμορίες που επιδίδονται σε παράνομες πράξεις ή να προκαλούν κακό σε κάποιο άλλο άτομο. Σε τέτοιες περιστάσεις, είναι σημαντικό τα νεαρά άτομα να μπορούν να υπερασπίζονται τον εαυτό τους, διεκδικώντας την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματά τους και να αντιστέκονται στην πίεση να κάνουν κάτι που δε θέλουν ή κάτι που είναι κακό για τους ίδιους ή για άλλους.
- Οι αποφασιστικές, οι επιθετικές και οι παθητικές μορφές επικοινωνίας ορισμένες φορές ορίζονται πολιτισμικά και τοπικά. Πριν ξεκινήσετε τη δραστηριότητα γράψτε τους γενικούς ορισμούς της αποφασιστικής, της επιθετικής και της παθητικής επικοινωνίας σε ένα χαρτί ή στον πίνακα:

➤ **Παθητική επικοινωνία:** δεν εκφράζω τι αισθάνομαι ή δεν μιλάω καθόλου.

- **Επιθετική επικοινωνία:** λέω τι θέλω ή πώς αισθάνομαι με απειλητικό, σαρκαστικό ή ταπεινωτικό τρόπο.
- **Αποφασιστική επικοινωνία:** λέω τι θέλω ή πώς αισθάνομαι με ειλικρινή τρόπο, με σεβασμό και με τρόπο που δεν απειλείται η ασφάλεια, η ακεραιότητα και η αξιοπρέπεια του άλλου.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Πείτε στην ομάδα ότι η δραστηριότητα αφορά την επικοινωνία και τη συμπεριφορά, πως όταν οι άνθρωποι βρίσκονται αντιμέτωποι με διακρίσεις και παρενόχληση, συχνά αντιδρούν με έναν από τους τρεις τρόπους – παθητικά, αποφασιστικά/κατηγορηματικά ή επιθετικά. Ζητήστε από τα παιδιά να ορίσουν κάθε τρόπο επικοινωνίας, αλλά μην τους δείξετε ακόμα τους ορισμούς.
2. Πείτε τους πως θα τους διαβάσετε ένα κείμενο που περιγράφει ένα περιστατικό και αυτό που θέλετε από αυτά είναι να σκεφτούν πώς θα αντιδρούσαν αν το συμβάν αφορούσε τα ίδια.
3. Διαβάστε δυνατά το παρακάτω σενάριο:

Ο Νίκος ήρθε σε αυτό το Γυμνάσιο τους τελευταίους δύο μήνες. Ωστόσο, έγινε φίλος με μια μαθήτριά που τη λένε Κατερίνα. Σήμερα, η αδελφή της, που είναι ένα χρόνο μεγαλύτερη από την Κατερίνα και τον Νίκο, είπε σε όλα τα παιδιά ότι η Κατερίνα είναι λεσβία. Η Κατερίνα είναι πολύ στενοχωρημένη. Τα παιδιά είναι πολύ εχθρικά απέναντί της και την κοροϊδεύουν όταν τη συναντούν μέσα στο σχολείο. Έτσι αποφασίζει να ζητήσει την υποστήριξη του φίλου της του Νίκου. Του λέει ότι θέλει να ξέρει αν αυτός τη συμπαθεί ακόμα και αν θα παραμείνει φίλος της. Τα άλλα παιδιά σταματούν να συναναστρέφονται με τον Νίκο και την Κατερίνα, και λένε στον Νίκο να σταματήσει να κάνει παρέα μαζί της. Χρησιμοποιούν διάφορους υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς σε βάρος της Κατερίνας και τη βρίζουν. Ο

Νίκος δεν ξέρει τι να κάνει γιατί έχει μεγαλώσει ακούγοντας κυρίως αρνητικά πράγματα για τους ομοφυλόφιλους ανθρώπους. Τι πρέπει να κάνει ο Νίκος;

4. Ζητήστε από τα παιδιά να γράψουν μερικές προτάσεις περιγράφοντας τι πρέπει να κάνει ο Νίκος. Δώστε τους 3 λεπτά.

5. Μετά ζητήστε τους να σχηματίσουν τρεις ομάδες:

Ομάδα 1: Όλα τα άτομα που έγραψαν κάτι που εκφράζει την άποψη ότι ο Νίκος πρέπει να είναι παθητικός (για παράδειγμα, απλά να κάθεται εκεί και να μη λέει τίποτα) σας παρακαλώ να προχωρήσουν στο τέλος της αίθουσας.

Ομάδα 2: Όλα τα άτομα που έγραψαν κάτι που εκφράζει την άποψη ότι ο Νίκος πρέπει να αντιδράσει επιθετικά (για παράδειγμα, να αρχίσει να φωνάζει νευριασμένα στα υπόλοιπα άτομα) να μετακινηθούν στην άλλη άκρη της αίθουσας.

Ομάδα 3: Όλα τα άτομα που έγραψαν κάτι που εκφράζει την άποψη ότι ο Νίκος πρέπει να δράσει αποφασιστικά (για παράδειγμα, να υπερασπιστεί με ψυχραιμία, εκφράζοντας την υποστήριξη του για την Κατερίνα και να μιλήσει για την ομοφοβία και το πώς αυτή πληγώνει τους ανθρώπους) να μετακινηθούν στη μέση της αίθουσας.

6. Μόλις δημιουργηθούν οι ομάδες δώστε τους τις ερωτήσεις που έχετε ετοιμάσει. Στη συνέχεια, ζητήστε από την κάθε ομάδα να συζητήσει τις απαντήσεις που έγραψε το κάθε άτομο.

Σημείωση: Αν σε κάποια ομάδα βρίσκεται μόνο ένα άτομο δημιουργήστε μια ομάδα μαζί και συζητήστε τις ερωτήσεις.

Ερωτήσεις (για τις ομάδες):

- Πώς θα ένιωθε ο Νίκος αφού απαντούσε όπως είπατε;
- Πώς θα ένιωθαν τα υπόλοιπα άτομα αν ο Νίκος απαντήσει όπως προτείνεις;
- Ποιο είναι το χειρότερο πιθανό αποτέλεσμα;
- Ποιο είναι το καλύτερο πιθανό αποτέλεσμα;

- Τι άλλο θα μπορούσε να είχε κάνει ο Νίκος;

7. Δώστε 5 με 10 λεπτά για συζήτηση στις τρεις ομάδες. Μετά ζητήστε απ' όλα τα άτομα να επιστρέψουν στη μεγάλη ομάδα. Ζητήστε από ένα άτομο από κάθε ομάδα να μοιραστεί τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις που δόθηκαν. Καταγράψτε τα σημαντικά σημεία στον πίνακα ή σε χαρτί κάτω από τις ετικέτες: παθητική, επιθετική, αποφασιστική.

Σημείωση: Εάν η ομάδα δεν αναφέρει τα παρακάτω σημεία, βοηθήστε την προσθέτοντας από τα παρακάτω:

- ❖ **Παθητική αντίδραση:** Επικοινωνώ παθητικά σημαίνει να μην εκφράζω τι νιώθω ή να εκφράζομαι τόσο αδύναμα που να μην λαμβάνομαι υπόψη. Αν ο Νίκος συμπεριφερθεί παθητικά (όπως να στέκεται απλώς χωρίς να λέει τίποτα) είναι πιθανό να αισθάνεται πολύ θυμωμένος με όλους. Η παθητική αντίδραση δεν είναι η καλύτερη επιλογή γιατί επιτρέπει σε άλλα άτομα να παραβιάζουν δικαιώματα δικά σου και άλλων ανθρώπων. Ωστόσο υπάρχουν φορές όπου το να είμαι παθητικός/-η μπορεί να αποτελεί την κατάλληλη επιλογή (όπως όταν το άλλο άτομο είναι οπλισμένο ή είναι υπό την επήρεια ουσιών). Είναι σημαντικό να εκτιμάμε τότε μια κατάσταση είναι επικίνδυνη και, αν είναι δυνατό, να επιλέγουμε την αντίδραση που είναι πιο πιθανό να μη θέσει σε κίνδυνο εμάς ή και άλλους.
- ❖ **Επιθετική αντίδραση:** Επικοινωνώ επιθετικά σημαίνει να ζητώ προσβλητικά αυτό που θέλω και να λέω αυτά που νιώθω με απειλητικό, ειρωνικό και υποτιμητικό τρόπο. Αν ο Νίκος χρησιμοποιήσει προσβλητικές εκφράσεις απέναντι στα άλλα παιδιά ή τα απειλήσει, είναι πιθανό ότι το περιστατικό δε θα λήξει με τα καλύτερα αποτελέσματα (που είναι η υποστήριξη και η κατανόηση της Κατερίνας) και αυτό μπορεί να κάνει την κατάσταση να κλιμακωθεί με βία. Μια επιθετική αντίδραση συνήθως δεν είναι η καλύτερη επιλογή, γιατί μπορεί συχνά να οδηγήσει σε σύγκρουση.
- ❖ **Αποφασιστική/κατηγορηματική αντίδραση:** Επικοινωνώ αποφασιστικά σημαίνει να ζητώ αυτό που θέλω ή να λέω πώς νιώθω με σεβασμό και ειλικρίνεια ώστε να μην απειλείται η ασφάλεια, η αξιοπρέπεια και η ακεραιότητα του άλλου ατόμου και να μη νιώθει ότι δεν το σέβομαι. Αν ο Νίκος απλώς πει, «η Κατερίνα είναι φίλη μου. Είναι ακριβώς το ίδιο άτομο που ήταν πριν μάθουμε ότι είναι λεσβία. Αξίζει τη φιλία μας και την υποστήριξή μας επειδή, είναι καλή φίλη κι άτομο. Το να μισούμε ανθρώπους με βάση τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό δεν έχει νόημα, γιατί δεν

είναι επιλογή μας, όπως ακριβώς δεν είναι επιλογή μας το χρώμα των ματιών μας ή η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς μας. Σας παρακαλώ μη μου ζητάτε να γυρίσω την πλάτη μου σε μια φίλη», αυτή η απάντηση δε δείχνει έλλειψη σεβασμού. Είναι μια θετική στάση απέναντι στα γεγονότα. Ενδεχομένως κι άλλα παιδιά να ξεκινήσουν να εκφράζουν την υποστήριξή τους προς την Κατερίνα και να απαιτούν τη δίκαιη μεταχείριση όλων των ανθρώπων. Αλλά ακόμα κι αν δεν το κάνουν, ο Νίκος μπορεί να είναι περήφανος που υπερασπίστηκε τη φίλη του και εξέφρασε ξεκάθαρα ένα αίτημα. Για όλα αυτά μπορεί να νιώθει αυτοπεποίθηση, σιγουριά και περισσότερη αρμονία με τον εαυτό του.

- 8.** Κλείστε τη δραστηριότητα με Συζήτηση. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σας βοηθήσουν:

Ερωτήσεις για Συζήτηση:

- 1.** Ποιοι είναι οι τρόποι που κάποιο άτομο μπορεί να εκφραστεί χωρίς να γίνει ευθέως επιθετικό ή κατηγορηματικό/αποφασιστικό; (Πιθανές απαντήσεις περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται, στο: να μιλά σαρκαστικά με ψιθυριστό τρόπο, να χρησιμοποιεί γλώσσα του σώματος που δείχνει απέχθεια ή ενόχληση, να λέει σ' άλλα άτομα τριγύρω το πώς νιώθει, αλλά δυνατά ώστε το/τα άτομο/α που το έκαναν να θυμώσει να μπορούν να ακούσουν. Τέτοιες συμπεριφορές ονομάζονται **παθητικές επιθετικές**. Αυτό σημαίνει ότι εκφράζεται μια επιθετική συμπεριφορά αλλά με τρόπο που μειώνει τον άμεσο κίνδυνο σύγκρουσης. Η παθητική επιθετική αντίδραση δεν είναι η καλύτερη επιλογή. Αποτυγχάνει να επιτύχει το ζητούμενο, επειδή δεν απευθύνεται ευθέως στο άτομο ή στα άτομα που εμπλέκονται και μπορεί να ενισχύσει τη δυσαρέσκεια και να προκαλέσει σύγκρουση ή αντίποινα, όταν οι άλλοι ακούν τα σχόλιά σας (ή ακούνε για τα σχόλιά σας), όπως πολύ πιθανό να συμβεί.
- 2.** Μπορείτε να σκεφτείτε περιπτώσεις στις οποίες η παθητική επικοινωνία μπορεί να είναι προς το συμφέρον σου ή προς το συμφέρον ενός/μιας φίλου/-ης, παρόλο που οι ανάγκες σας μπορεί να μην εκφράζονται;
- 3.** Έχετε συμπεριφερθεί επιθετικά σε κάποια κατάσταση; Πώς λειτούργησε; Πώς θα ήταν διαφορετικά τα πράγματα αν είχατε επιλέξει μια πιο αποφασιστική αντίδραση;

4. Πώς αισθανθήκατε όταν υπερασπιστήκατε τον εαυτό σας ή έναν/μία φίλο/-η σας; Πώς αισθανθήκατε όταν αποτύχατε να υπερασπιστείτε τον εαυτό σας ή έναν/μία φίλο/-η σας;
5. Αντιμετωπίζετε κάποια κατάσταση αυτή τη στιγμή στην οποία πρέπει να ενεργήσετε αποφασιστικά και δεν το έχετε κάνει ακόμα; Τι μπορείτε να κάνετε;

Σημείωση: Είναι σημαντικό να επισημάνετε στα παιδιά ότι όταν θέλουμε να μεταδώσουμε ένα μήνυμα πρέπει ο τόνος της φωνής μας να είναι σταθερός και καθαρός και να συνοδεύεται από την κατάλληλη γλώσσα του σώματος, διαφορετικά μπορεί συγχρόνως να ακυρώνουμε ή να αλλοιώνουμε το μήνυμα που θέλουμε να περάσουμε. Με άλλα λόγια, αν η έκφραση του προσώπου μας, ο τόνος της φωνής μας και η στάση του σώματός μας φανερώσουν αμφιβολία ή εχθρότητα, το μήνυμα δε θα περάσει.

*From A Peer Education Program to Prevent HIV and STI (2nd edition), © 2002,
Advocates for Youth, Washington, DC*

Μετάφραση – Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη και Θένια Φωτιάδου για το Πολύχρωμο Σχολείο

Γ. Τίτλος Δραστηριότητας: «Τι έχουν στο μυαλό τους;»

Διάρκεια: 60-90 λεπτά

Διδακτικοί Στόχοι:

- Διερεύνηση των μοτίβων σκέψης που οδηγούν σε ομοφοβικό εκφοβισμό
- Αναγνώριση των πεποιθήσεων και των συμπεριφορών που σχετίζονται με τον ομοφοβικό εκφοβισμό

- Παρουσίαση μερικών τρόπων που μπορεί κάποιος να σταματήσει τον ομοφοβικό εκφοβισμό πριν συμβεί.

Υλικά: κιμωλίες και πίνακας

Περιγραφή δραστηριότητας:

Μέρος 1ο

1. Εξηγήστε τον σκοπό της άσκησης χρησιμοποιώντας απλές λέξεις, όπως παρακάτω: Κατά τη διάρκεια αυτής της δραστηριότητας, θα συζητήσουμε τι είναι η ομοφοβία και ο ομοφοβικός εκφοβισμός και πώς πιστεύετε ότι μερικοί τρόποι σκέψης μπορούν να οδηγήσουν σε αυτόν. Επίσης, θα σκεφτούμε κριτικά πως μπορεί να προληφθεί ο ομοφοβικός εκφοβισμός και πως μπορούν οι άνθρωποι που είναι μάρτυρες ομοφοβικού εκφοβισμού να βοηθήσουν να μπει ένα τέλος σε αυτό. (Η γλώσσα ενδέχεται να χρειάζεται να προσαρμοστεί ανάλογα με το γενικό πλαίσιο. Αν δεν μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους όρους "ομοφοβία" και "ομοφοβικός" εκφοβισμός, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την έμφυλη βία και τον έμφυλο εκφοβισμό.)
2. Ξεκινήστε τη συζήτηση ρωτώντας τις/τους μαθήτριες/-τές τι πιστεύουν ότι είναι η ομοφοβία.
3. Συζητήστε τις απαντήσεις που δόθηκαν. Μετά, εξηγήστε ότι η ομοφοβία είναι ο φόβος, η απόρριψη ή η αποστροφή προς τους ομοφυλόφιλους ανθρώπους και/ή την ομοφυλοφιλία. Γράψτε τον ορισμό στον πίνακα.
4. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να εξετάσουν την παρακάτω περίπτωση:

Ο Τ είναι αρχηγός της σχολικής ομάδας ποδοσφαίρου. Ένας καινούργιος μαθητής ζήτησε από τον Τ να τον δοκιμάσει για να μπει στην ομάδα. Ο Τ έριξε μια ματιά στον μαθητή και αποφάσισε ότι δεν του άρεσε. Ο Τ σκέφτηκε ότι αυτός ο τύπος φαινόταν ομοφυλόφιλος και δεν ήθελε έναν τέτοιο τύπο στην ομάδα του. Στη συνέχεια, ο Τ είπε ψέματα λέγοντάς του ότι η ομάδα είναι κλειστή. Όταν ο μαθητής εμφανίστηκε στην προπόνηση, ο προπονητής τον ενθάρρυνε να δοκιμάσει. Τελικά κατάφερε να μπει στην ομάδα. Στην προπόνηση, ο Τ συχνά προσέβαλε και εκφόβιζε το μαθητή ώστε να τον αναγκάσει να φύγει. Κάποιοι συμπαίκτες γελούσαν και συμμετείχαν σε αυτό απευθύνοντάς του χαρακτηρισμούς. Ο μαθητής δεν εγκατέλειψε την ομάδα, οπότε ο Τ και οι φίλοι του άρχισαν να τον χτυπούν, όταν ο προπονητής δεν κοιτούσε.

5. Χρησιμοποιήστε το παραπάνω παράδειγμα για να συζητήσετε τα κίνητρα του εκφοβισμού. Ρωτήστε τις/τους μαθήτριες/-ητές τι πιστεύουν ότι έχουν στο μυαλό τους αυτοί που εκφοβίζουν. Για παράδειγμα:
 - Οι ομοφυλόφιλοι αξίζουν να εκφοβίζονται
 - Έχει πλάκα να φέρνουμε σε δύσκολη θέση τους ανθρώπους
 - Μπορεί κάποιος να κερδίσει τον σεβασμό των φίλων του εκφοβίζοντας άλλους
6. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να εξηγήσουν γιατί ο Τ και οι φίλοι του συμπεριφέρθηκαν με αυτό τον τρόπο. Σε αυτήν την εξήγηση μπορεί να περιλαμβάνονται εκτός των άλλων:
 - η έλλειψη συμπάθειας
 - η ανάγκη κυριαρχίας στους άλλους
 - ευέξαλτος χαρακτήρας και η έκφρασή του μέσω σωματικής επίθεσης
 - η ανασφάλεια
 - ο φόβος μήπως γίνει ο ίδιος αποδέκτης εκφοβισμού (μπορεί να είναι ο φόβος μήπως αναγνωριστεί ο ίδιος ως ομοφυλόφιλος)
7. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να σκεφτούν τρόπους αντιμετώπισης του ομοφοβικού εκφοβισμού αντλώντας ιδέες από τα θέματα που συζητήθηκαν παραπάνω. Μπορείτε να κατασκευάσετε όλοι/ες μαζί ένα πόστερ φιλίας και αλληλεγγύης. Τα παιδιά καταγράφουν τις προτάσεις τους με έντονα χρώματα, συμπληρώνουν υποστηρικτικές λέξεις/φράσεις, αισιόδοξα μηνύματα, ζωγραφιές/σκίτσα κ.α. Να δώσουν στο πόστερ τους έναν τίτλο, όπως «Στο σχολείο μας ...» ή «Ενωμένοι/-ες στις διαφορές μας» κ.α.
 - Δείχνοντας σεβασμό στους άλλους ανθρώπους
 - Δείχνοντας ενδιαφέρον για τους άλλους ανθρώπους
 - Ελέγχοντας την οξυθυμία και το θυμό μας
 - Συνεργασία, δημιουργία ομάδων

Εξηγήστε στους μαθητές ότι ο εκφοβισμός δεν είναι αναπόφευκτος, είναι κάτι που μαθαίνεται. Ως εκ τούτου, μπορούμε όλοι να εργαστούμε όλες/οι μαζί για να τον αποτρέψουμε!

Παραλλαγή:

(Αν η τάξη/ομάδα σας δεν είναι έτοιμη να μιλήσει για την ομοφυλοφιλία μπορείτε να χρησιμοποιήσετε εναλλακτικά την παρακάτω παραλλαγή)

1. Ξεκινήστε τη συζήτηση ρωτώντας τους μαθητές τι πιστεύουν ότι είναι η προκατάληψη.
2. Συζητήστε τις απαντήσεις που δόθηκαν. Μετά, εξηγήστε ότι η προκατάληψη είναι η αδικαιολόγητα άνηση αντιμετώπιση μιας ομάδας ανθρώπων. Γράψτε τον ορισμό στον πίνακα.
3. Ρωτήστε τις/τους μαθήτριες/-τές αν γνωρίζουν φορές/περιπτώσεις όπου άτομα στο σχολείο αποκλείονται, τους αποδίδονται χαρακτηρισμοί ή έχουν χτυπηθεί εξαιτίας του ποιοι/ες είναι. Γράψτε μερικά από αυτά τα παραδείγματα στον πίνακα. Παρακαλώ πείτε στους/στις μαθητές/-τριες, ότι σκοπός δεν είναι να πουν συγκεκριμένα ονόματα ή να πουν προσωπικές ιστορίες, γιατί αυτό θα έχει αρνητικές επιπτώσεις για τα παιδιά που θα ονομαστούν ή για αυτά που θα διηγηθούν τις ιστορίες τους.
4. Χρησιμοποιήστε κάποια από τα παραδείγματα που αναφέρθηκαν για να συζητήσετε ποια είναι τα κίνητρα του εκφοβισμού. Ρωτήστε τους τι πιστεύουν ότι έχουν στο μυαλό τους αυτοί που εκφοβίζουν. Για παράδειγμα:
 - Αξίζει να ασκείται εκφοβισμός στους ανθρώπους γι' αυτό που είναι
 - Έχει πλάκα να εκμεταλλευόμαστε τους ανθρώπους
 - Μπορεί κάποιος να κερδίσει το σεβασμό των φίλων του εκφοβίζοντας άλλους
5. Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-ητές να περιγράψουν τις αιτίες αυτών των πεποιθήσεων, στις οποίες μπορεί να περιλαμβάνονται:
 - Η έλλειψη συμπάθειας

- Η ανάγκη κυριαρχίας στους άλλους
 - Ευέξαπτος χαρακτήρας και η έκφρασή του μέσω σωματικής επίθεσης
 - Η ανασφάλεια
 - Ο φόβος μήπως γίνει ο ίδιος αποδέκτης εκφοβισμού
- 6.** Ζητήστε από τις/τους μαθήτριες/-τές να σκεφτούν τρόπους αντιμετώπισης του εκφοβισμού αντλώντας ιδέες από τα θέματα που συζητήθηκαν παραπάνω. Μπορείτε όλοι/ες μαζί να κατασκευάσετε ένα πόστερ φιλίας και αλληλεγγύης. Τα παιδιά καταγράφουν τις προτάσεις τους με έντονα χρώματα, συμπληρώνουν υποστηρικτικές λέξεις/φράσεις, αισιόδοξα μηνύματα, ζωγραφιές/σκίτσα κ.α. Να δώσουν στο πόστερ του έναν τίτλο, όπως «Εμείς στο σχολείο μας σεβόμαστε...» ή «Ενωμένοι/ες στις διαφορές μας» κ.α.
- Δείχνοντας σεβασμό στους άλλους ανθρώπους
 - Δείχνοντας ενδιαφέρον για τους άλλους ανθρώπους
 - Ελέγχοντας την οξυθυμία και το θυμό μας
 - Συνεργασία, δημιουργία ομάδων

Εξηγήστε στους μαθητές ότι ο εκφοβισμός δεν είναι αναπόφευκτος, είναι κάτι που μαθαίνεται. Ως εκ τούτου, μπορούμε όλοι να εργαστούμε όλες/οι μαζί για να τον αποτρέψουμε!

Πηγή: *Activities for IDAHO Lesson Plan*

Μετάφραση: Αλεξία Τουμαζάτου για το Πολύχρωμο Σχολείο

Τελικό προϊόν:

- Ζητείται από τις/τους μαθήτριες/-τές να σκεφτούν τρόπους αντιμετώπισης του εκφοβισμού αντλώντας ιδέες από τα θέματα που συζητήθηκαν παραπάνω και τους προτείνεται όλοι/ες μαζί να κατασκευάσουν ένα πόστερ φιλίας και αλληλεγγύης. Προτείνεται να χρησιμοποιηθούν διαδικτυακά εργαλεία δημιουργίας αφίσας, όπως αυτό που βρίσκεται στη σελίδα <https://www.canva.com/create/posters/>, το οποίο μπορεί και να αναρτηθεί στον ιστοχώρο της ομάδας, όπως το padlet, blog ή wiki.

- Εάν υπάρχει πρόσβαση σε εργαστήριο πληροφορικής, ο/η εκπαιδευτικός βοηθά τους μαθητές να φτιάξουν συννεφόμετρα με λέξεις σχετικές με τους ρόλους των φύλων, με ελεύθερα διαδικτυακά εργαλεία, όπως το <http://www.wordle.net/> ή το <http://www.tagxedo.com/>, τα οποία θα αναρτηθούν σε ιστοχώρο της ομάδας, όπως το padlet, ή wiki, και όχι μόνο στα ελληνικά, αλλά και σε οποιαδήποτε ξένη γλώσσα διδάσκονται, με τη συνδρομή των αντίστοιχων εκπαιδευτικών. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), στην οποία οι συμβατικές διδακτικές μέθοδοι ενισχύονται από νέα ψηφιακά μέσα ώστε να καλυφθεί η ανάγκη μιας «ψηφιακής παιδαγωγικής», που θα είναι ευθυγραμμισμένη με τις ανάγκες των μαθητών της ψηφιακής εποχής.

Εργαστήριο 4^ο: «Προχωρώντας μπροστά!»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 4 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> Κατανόηση της διαφοράς της έννοιας του σεξουαλικού προσανατολισμού. Βαθύτερη κατανόηση για το πώς αισθάνονται οι ίδιοι-ες και άλλοι άνθρωποι σε σχέση με τα ΛΟΑΤΚΙ θέματα. Ανταλλαγή διαφορετικών αλλά τεκμηριωμένων απόψεων. Διερεύνηση των μοτίβων σκέψης που οδηγούν σε ομοφοβικό εκφοβισμό Αποδοχή και τον σεβασμός για όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από τον 	<p>Α1. «Διαφορετικότητα – Σεξουαλικός Προσανατολισμός»Α2. «Συμπλήρωση προτάσεων»</p>	<p>Χαρτονάκια με γραμμές Στυλό και μολύβια</p> <p>Κόλλες χαρτί</p> <p>Φυλλάδιο «Συμπληρώστε την πρόταση»</p>
	<p>Β. «Σεξουαλικός Προσανατολισμός – Μύθοι και Πραγματικότητα»</p>	<p>Μεγάλα χαρτόνια με τις λέξεις «Συμφωνώ», «Διαφωνώ»</p> <p>Χαρτοταινία</p>
	<p>Γ. «Καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση»</p>	<p>Κιμωλίες και πίνακας</p>

σεξουαλικό τους προσανατολισμό.	Δ. «Προχωρώντας μπροστά»	Κείμενο καθοδηγούμενης νοερής απεικόνισης
---------------------------------	---------------------------------	---

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός

3. ΜΙΤ: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)
- Κατασκευές
- Πλάγια σκέψη

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.
- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου.
- ✓ ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.
- ✓ μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και τέλος να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.
- ✓ Εξοικειώνονται με την τεχνολογία της πληροφορικής ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα μέσω των Η/Υ και να επικοινωνούν μέσω των Η/Υ ως πομποί ή δέκτες.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ καλλιεργούν τη συνείδηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο ριζικά πλουραλιστικό και η προσπάθεια κατανόησης του εαυτού μας μέσα από τη γνωριμία και τη διαρκή σύγκριση με άλλα συστήματα αξιών, εθίμων, νοοτροπιών.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο. Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.
- ✓ επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- ✓ εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα.
- ✓ δεσμεύονται στην καταπολέμηση της βίας και της εχθρότητας στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της πράξης και του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου.

- ✓ αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής.
- ✓ δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ✓ συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.
- ✓ αποκτούν αξίες, στάσεις και δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία και για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ ενθαρρύνονται για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι η προσωπική τους πορεία εξαρτάται από τα ατομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.

- ✓ κατανοούν τους λόγους που οδηγούν στη δημιουργία διεθνών οργανισμών και τους βασικούς σκοπούς που αυτοί επιδιώκουν.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις, τη σεξουαλική συμπεριφορά
- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών
- ✓ να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους με τη δημιουργία ανεξάρτητης σκέψης, αγάπης για εργασία, κριτικής ικανότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και για συνεργασία με άλλα άτομα.

Επιπλέον, το εργαστήριο συμβάλλει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση ατόμων με κριτική στάση, καθώς και στη μείωση της σχολικής αποτυχίας και της πρόωρης εγκατάλειψης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Φυσική Αγωγή

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναπτύξουν κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως: συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.
- ✓ να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και την καλλιέργεια ελεύθερης και δημοκρατικής έκφρασης.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.

- ✓ να αναπτύσσουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητάς τους.
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)
- ✓ να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για να επικοινωνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να προβληματισθούν, να διασκεδάσουν, να παρουσιάσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους (με τρόπο που οι ίδιοι θα επιλέξουν) και να εφαρμόσουν απλές γνώσεις των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή.
- ✓ να αξιοποιήσουν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.

Σημείωση για τη/τον συντονίστρια/συντονιστή: Είναι δυνατόν να επιλέξετε με ποια δραστηριότητα θα ξεκινήσετε – επιλέξετε ανάμεσα στη Δραστηριότητα Α1, «Συμπλήρωση προτάσεων», και τη Δραστηριότητα Α2, «Διαφορετικότητα – Σεξουαλικός Προσανατολισμός»

Α. Τίτλος Δραστηριότητας: «Διαφορετικότητα – Σεξουαλικός Προσανατολισμός»

Διάρκεια: 60 λεπτά

Διδακτικός στόχος: Η δραστηριότητα αυτή έχει σχεδιαστεί για να δώσει σε όλους/ες την ευκαιρία να αντιληφθούμε ότι κάποια άτομα είναι ομοφυλόφιλα (ελκύνονται από ανθρώπους του ίδιου φύλου), άλλα ετεροφυλόφιλα (ελκύνονται από άτομα διαφορετικού φύλου), άλλα αμφισεξουαλικά (ελκύνονται από ανθρώπους και των δύο φύλων).

Υλικά:

- Χαρτονάκια με γραμμές
- Στυλό και μολύβια

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Αρχικά εξηγούμε στα παιδιά ότι οι αναφορές που γίνονται στο σχολείο για τη σεξουαλικότητα συνήθως γίνονται υποθέτοντας ότι όλοι/-ες στην τάξη είναι ετεροφυλόφιλοι/-ες.
2. Μοιράζουμε τα χαρτονάκια στα παιδιά και εξηγούμε πως ότι γράψουν στο χαρτόνι θα παραμείνει απόρρητο. Δεν είναι υποχρεωμένοι να δείξουν το χαρτί σε κανένα εκτός κι αν το θέλουν. Θα απαντήσουν κάποιες ερωτήσεις και θα έχουν μετά την ευκαιρία να συζητήσουν αναφορικά με τις ερωτήσεις. Θα συμμετάσχουν στη συζήτηση μόνο αν το θέλουν και μόνο σχετικά με το τί θέλουν οι ίδιοι/-ες να συζητήσουν.
3. Διαβάζουμε την κάθε ερώτηση δυνατά και ζητούμε από τα παιδιά να γράψουν τις απαντήσεις τους στα χαρτονάκια.
4. Την ίδια ώρα, γράφουμε την ερώτηση στον πίνακα. Οι πρώτες τους σκέψεις συνήθως είναι οι καλύτερες, γιατί αντανακλούν τα πραγματικά τους συναισθήματα.

Ερωτήσεις:

1. Ποιες είναι οι πρώτες τρεις λέξεις που σου έρχονται στο μυαλό όταν ακούς την λέξη «ομοφυλοφιλία»;
2. Ποιες βασικές πληροφορίες έχεις λάβει σχετικά με την ομοφυλοφιλία ή τα ομοφυλόφιλα άτομα; Κατάγραψε μια πληροφορία.
3. Ανάφερε ομοιότητες ανάμεσα σε ομοφυλόφιλα και ετερόφιλα άτομα;
4. Ποιες είναι οι τρεις μεγαλύτερες ανησυχίες που θα είχες αν κάποιο άτομο πολύ κοντά σου, σου έλεγε ότι είναι ομοφυλόφιλο;
5. Με ποιους τρόπους μπορούν να βρουν υποστήριξη άτομα που πιστεύουν ότι μπορεί να είναι ομοφυλόφιλα;

Στο τέλος ο πίνακας θα μοιάζει ως ακολούθως:

1. Α. Τρεις λέξεις για την ομοφυλοφιλία.
2. Β. Πληροφορίες που έλαβες σχετικά με την ομοφυλοφιλία.
3. Γ. Ομοιότητες ομοφυλόφιλων και ετερόφυλων ατόμων.
4. Δ. Ανησυχίες που θα είχες αν κάποιο άτομο σου έλεγε ότι είναι ομοφυλόφιλο.
5. Ε. Τρόποι με τους οποίους ομοφυλόφιλα νέα άτομα μπορούν να βρουν υποστήριξη.

(Προσαρμογή από: *Sexuality Information and Education Council of the United States (SIECUS). (1998). Filling the Gaps Hard to Teach Topics in Sexuality Education. Νέα Υόρκη: SIECU*)

Επιμέλεια: Έλενα Σκαρπίδου, Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

A2. Τίτλος Δραστηριότητας: «Συμπλήρωση προτάσεων»

Διάρκεια: 20 λεπτά

Περίληψη

Τα παιδιά συμπληρώνουν ημιτελείς προτάσεις σε μια κόλλα χαρτί. Οι διαφορετικά συμπληρωμένες προτάσεις συγκρίνονται και συζητούνται. Αυτή η άσκηση βοηθά τα παιδιά να εξερευνηθούν πώς φτάνουν σε ένα συμπέρασμα. Πρόκειται για μια αρκετά «παραδοσιακή» άσκηση, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί όταν εκπαιδευτικοί ή παιδιά δεν έχουν πολλή εμπειρία με περισσότερο διαδραστικές ασκήσεις.

Διδακτικός στόχος:

- Η άσκηση αυτή επιτρέπει σε εκπαιδευτικούς και παιδιά να αποκτήσουν βαθύτερη κατανόηση για το πώς αισθάνονται οι ίδιοι-ες και άλλοι άνθρωποι σε σχέση με τα ΛΟΑΤΚΙ θέματα.

Υλικά: Κόλλες χαρτί

Διαδικασία

1. Δείξτε την κόλλα και ζητήστε από τα παιδιά να συμπληρώσουν μερικές από τις προτάσεις. Μπορούν να επιλέξουν ποιες θα συμπληρώσουν, ώστε αν νιώθουν άβολα με κάποια, να μπορούν να επιλέξουν άλλη. Διαβεβαιώστε τα ότι δεν πρόκειται για τεστ, αλλά απλώς για μια δραστηριότητα που θα τα βοηθήσει να αποκτήσουν μια εικόνα βάσει των απόψεών τους σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ θέματα.
2. Ξεκινήστε με την πρώτη πρόταση και ρωτήστε τα παιδιά ποια τη συμπλήρωσαν. Συζητήστε και καταλήξτε αν όλα τα παιδιά συμφωνούν ή αν υπάρχουν διαφορετικές

απόψεις ή ορισμοί. Μην επιβάλλετε τη δική σας άποψη (αν και μπορείτε απλώς να την εκφράσετε).

3. Συζητήστε μερικές ακόμα προτάσεις που απαντήθηκαν από τα παιδιά. Εάν υπάρχουν προτάσεις που συμπληρώθηκαν μόνο από ένα παιδί, ρωτήστε τα υπόλοιπα πώς θα τις συμπλήρωναν. Συζητήστε τις απαντήσεις συνοπτικά. Επισημάνετε πως κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να έχει την άποψή του.
4. Ολοκληρώστε την άσκηση συμπεραίνοντας ότι οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τα ΛΟΑΤΚΙ θέματα και πως έχει ενδιαφέρον να μοιραζόμαστε και να συζητάμε όλες τις απόψεις.

Πηγή: <https://www.gale.info/doc/gale-products/GALE-Toolkit-Schools-2011-EN.pdf>

Προσαρμογή δραστηριότητας: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο

Ακολουθεί το φύλλο εργασίας στην επόμενη σελίδα.

Φύλλο εργασίας: Συμπληρώστε την πρόταση

Συμπληρώστε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω προτάσεις:

Δώστε έναν σύντομο ορισμό για το ακρωνύμιο ΛΟΑΤΚΙ. ΛΟΑΤΚΙ σημαίνει...
Όταν ένας άνδρας βιάφεται, πιστεύω ότι...
Αν ένα 12χρονο παιδί λέει ότι είναι ομοφυλόφιλο/-η, αμφιφυλόφιλος/-η, πιστεύω ότι...
Αν ένα 12χρονο αγόρι λέει ότι νιώθει κορίτσι (διεμφυλικό, τρανς), πιστεύω ότι...
Αν ένα 15χρονο κορίτσι λέει ότι έχει σωματικά ή βιολογικά χαρακτηριστικά και από τα δύο φύλα (ίντερσεξ/ διαφυλικό), πιστεύω ότι...
Για το HIV/AIDS δεν πιστεύω/πιστεύω ότι ευθύνονται τα ομοφυλόφιλα άτομα, επειδή...
Όταν σκέφτομαι ότι δύο γυναίκες έχουν σχέση, νιώθω...
Αν κάποιο άτομο νομίζει πως είμαι ομοφυλόφιλος/-η, νιώθω...
Αν ένα παιδί μεγαλώνει με δύο μαμάδες ή δύο μπαμπάδες θα...
Όταν σκέφτομαι ότι δύο άνδρες έχουν σχέση, νιώθω...
Όταν κάποιο άτομο λέει ότι η ομοφυλοφιλία έχει γίνει μόδα, απαντώ...
Αν μάθω ότι ο/η καθηγητής/-τρια μου είναι ομοφυλόφιλος/-η, θα...
Δεν είναι/είναι το ίδιο πράγμα να είναι ένα αγόρι ομοφυλόφιλο με το να είναι ένα κορίτσι ομοφυλόφιλο, επειδή...
Δεν πιστεύω/πιστεύω ότι τα ομοφυλόφιλα, τα τρανς και τα ίντερσεξ άτομα χρειάζεται να διεκδικούν δικαιώματα, γιατί...
Αν μάθαινα για κάποιον/-α φίλο/-η μου ότι είναι ομοφυλόφιλος/-η, αμφιφυλόφιλος/-η, τρανς ή ίντερσεξ, θα...
Αυτό που θα ήθελα να μάθω για τα ομοφυλόφιλα, αμφιφυλόφιλα, τρανς και ίντερσεξ άτομα, είναι...

Β. Τίτλος Δραστηριότητας: «Σεξουαλικός Προσανατολισμός – Μύθοι και Πραγματικότητα»

Διάρκεια: 80-90 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί μία λογομαχία μεταξύ των μαθητών/τριών, ώστε να ανταλλάξουν διαφορετικές αλλά και τεκμηριωμένες απόψεις και να προβληματιστούν.

Υλικά:

- Μεγάλα χαρτόνια με τις λέξεις «Συμφωνώ», «Διαφωνώ»
- Χαρτοταινία

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Εξηγούμε στα παιδιά ότι θα διαβάσουν διάφορες δηλώσεις στις οποίες πρέπει να τοποθετηθούν.
2. Χρησιμοποιώντας μια χαρτοταινία, χωρίζουμε την αίθουσα στα δύο, με το ένα μισό να αντικατοπτρίζει το «Συμφωνώ» και το άλλο μισό το «Διαφωνώ». Η μέση γραμμή (γύρω από τη χαρτοταινία) συμβολίζει το «Δεν είμαι σίγουρος/-η».
3. Διαβάζουμε μια-μια τις δηλώσεις και ζητούμε από τα παιδιά να τοποθετηθούν ανάλογα με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν. Όσοι/-ες δεν είναι σίγουροι/-ες για μια δήλωση μπορούν να σταθούν στο μέσο.
4. Όταν όλοι οι μαθητές/-τριες «πάρουν θέση» τους ζητούμε να δικαιολογήσουν με επιχειρήματα τη θέση που έχουν λάβει. Ρωτούμε και τα άτομα που έχουν σταθεί στο μέσο να επιχειρηματολογήσουν για τη θέση που πήραν.

Ο στόχος είναι να δημιουργηθεί μία λογομαχία μεταξύ των μαθητών/-τριών, ώστε να ανταλλάξουν διαφορετικές αλλά και τεκμηριωμένες απόψεις και να προβληματιστούν. Αποφασίζουμε από πριν πόσο θα διαρκέσει η συζήτηση (λογομαχία) για κάθε δήλωση (π.χ. 5 λεπτά), ώστε να μπορέσουμε να κινηθούμε ανάλογα μέσα στα πλαίσια του διαθέσιμου χρόνου. Μετά από κάθε δήλωση, την ανάλογη τοποθέτηση των παιδιών και τη σχετική συζήτηση, γίνεται ένα καταληκτικό σχόλιο από τον/την εκπαιδευτικό για ξεκαθάρισμα των αντιλήψεων που διαφαίνονται μέσα από τις δηλώσεις. (Βλ. σχετικές σημειώσεις)

Δηλώσεις:

- Η ομοφυλοφιλία δεν είναι φυσιολογική, αφού δεν υπάρχει κάτι τέτοιο στη φύση.

- Το περιβάλλον προσδιορίζει τον σεξουαλικό προσανατολισμό (π.χ. πώς μεγαλώνουν οι γονείς το παιδί τους, τι πρότυπα είχε, αν είχε άσχημες εμπειρίες με το αντίθετο φύλο κ.λπ.).
- Ο σεξουαλικός προσανατολισμός επιλέγεται.
- Η ομοφυλοφιλία είναι ψυχολογική διαταραχή.
- Ο αριθμός των ομοφυλοφίλων έχει αυξηθεί στις μέρες μας.
- Ο ομοφυλοφιλικός σεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να αλλάξει και να θεραπευτεί.
- Οι ομοφυλόφιλοι είναι υπεύθυνοι για τη μετάδοση του AIDS.
- Οι ομοφυλόφιλοι δεν μπορούν να δημιουργήσουν υγιείς σχέσεις και δεν είναι μονογαμικοί.
- Οι ομοφυλόφιλοι είναι παιδεραστές.
- Η ομοφυλοφιλία είναι παράνομη.
- Η διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό είναι υπαρκτό φαινόμενο.

Ζητούμε από τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο. Ξεκινούμε με τις πρώτες εντυπώσεις σχετικά με την άσκηση. Ένας καλός τρόπος για να ξεκινήσουμε αυτή τη συζήτηση είναι να ρωτήσουμε αν κάποιος/-α εκπλάγηκε με κάποιες από τις απόψεις που εκφράστηκαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Τι σας έκανε εντύπωση σχετικά με τη συζήτηση;
- Υπήρχαν κάποιοι μύθοι για τους οποίους ήσασταν σίγουροι/ες ότι αποτελούσαν πραγματικότητα; Ποιοι;
- Γιατί δημιουργούνται αυτές οι λανθασμένες αντιλήψεις σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό;
- Τι είναι το αποτέλεσμα των λανθασμένων αντιλήψεων σχετικών με τον σεξουαλικό προσανατολισμό;
- Τι στερεότυπα δημιουργούνται;
- Πώς εμείς σαν κοινωνία, με τις δικές μας αντιλήψεις και στάσεις, κάνουμε τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα να νιώθουν;
- Τι είδους διακρίσεις, εκφοβισμό και βία βιώνουν τα άτομα αυτά;
- Τι πρέπει να γίνει ώστε να δημιουργηθεί μια κουλτούρα αποδοχής και ενσωμάτωσης των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων στην κοινωνία;

Σημειώσεις σχετικά με τους μύθους και πραγματικότητες

- **Η ομοφυλοφιλία δεν είναι φυσιολογική, αφού δεν υπάρχει κάτι τέτοιο στη φύση.**

Η ομοφυλοφιλία παρουσιάζεται και στο ζωικό βασίλειο, σε πάνω από 1.500 είδη ζώων.

- **Το περιβάλλον προσδιορίζει το σεξουαλικό προσανατολισμό (π.χ. πώς μεγαλώνουν οι γονείς το παιδί τους, τι πρότυπα είχε, αν είχε άσχημες εμπειρίες με το αντίθετο φύλο κλπ)**

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός δε μαθαίνεται. Καθορίζεται από την πολύπλοκη αλληλεπίδραση περιβαλλοντικών, βιολογικών και ψυχολογικών παραγόντων, που διαφέρουν από άτομο σε άτομο, εναρμονίζοντας το ψυχικό με το σωματικό «εγώ». Ο σεξουαλικός προσανατολισμός αποδίδεται κυρίως σε βιολογικούς παράγοντες.

- **Ο σεξουαλικός προσανατολισμός επιλέγεται.**

Τα ομοφυλόφιλα άτομα, όπως και τα ετεροφυλόφιλα, δεν επιλέγουν τον σεξουαλικό προσανατολισμό τους. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός δεν είναι θέμα επιλογής.

- **Η ομοφυλοφιλία είναι ψυχολογική διαταραχή.**

Η ομοφυλοφιλία δεν είναι ψυχολογική διαταραχή! Το 1973 ο Αμερικανικός Σύνδεσμος Ψυχολόγων απέσυρε την ομοφυλοφιλία από το εγχειρίδιο των ψυχολογικών διαταραχών. Ο Σύνδεσμος αυτός απορρίπτει επίσης οποιαδήποτε προσπάθεια για «θεραπεία» των ομοφυλόφιλων ατόμων.

- **Ο αριθμός των ομοφυλοφίλων έχει αυξηθεί στις μέρες μας.**

Η αυξημένη αναγνώριση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων τούς έκανε πιο εμφανείς. Το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης του σεξουαλικού προσανατολισμού έχει επίσης αναγνωριστεί σε αρκετές χώρες. Τα ποσοστά ομοφυλόφιλων ατόμων δεν επηρεάζονται από την κοινωνία ή την ιστορική περίοδο.

- **Ο ομοφυλοφιλικός σεξουαλικός προσανατολισμός μπορεί να αλλάξει και να θεραπευτεί.**

Όπως και στους ετεροφυλόφιλους, ο ομοφυλοφιλικός σεξουαλικός προσανατολισμός ΔΕΝ μπορεί να αλλάξει. Οποιαδήποτε προσπάθεια για 'θεραπεία' και 'αλλαγή' θεωρείται αντιδεδοντολογική, αποτελεί παραβίαση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επικίνδυνη.

- **Οι ομοφυλόφιλοι είναι υπεύθυνοι για τη μετάδοση του AIDS.**

Η μεγαλύτερη πλειονότητα ατόμων με HIV/AIDS ανά τον κόσμο είναι ετερόφυλα άτομα. Κίνδυνο για μετάδοση του ιού αποτελούν η επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά (σεξ χωρίς προφύλαξη) και η χρήση ενδοφλέβιων ναρκωτικών και όχι ο σεξουαλικός προσανατολισμός.

- **Οι ομοφυλόφιλοι δεν μπορούν να δημιουργήσουν υγιείς σχέσεις και δεν είναι μονογαμικοί.**

Οι ομόφυλες σχέσεις είναι ισότιμες και, παρουσιάζουν τα ίδια προβλήματα όπως και οι ετερόφυλες σχέσεις. Οι ομοφυλόφιλοι δημιουργούν επίσης μονογαμικές σχέσεις στον ίδιο βαθμό όπως και τα ετεροφυλόφιλα ζευγάρια. Σε πολλές χώρες της Ευρώπης ομόφυλα ζευγάρια έχουν το δικαίωμα συμβίωσης ή/και γάμου.

- **Οι ομοφυλόφιλοι είναι παιδεραστές.**

Οι πλείστοι θύτες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών είναι ετεροφυλόφιλοι άνδρες. Οι παιδεραστές νοιάζονται περισσότερο για την ηλικία παρά για το φύλο του παιδιού.

- **Η ομοφυλοφιλία είναι παράνομη.**

Στην Ελλάδα, από το 1951, η ομοφυλοφιλία δεν αποτελεί ποινικό αδίκημα. Η ηλικία συναίνεσης είναι το 17ο έτος. Εντούτοις σε 70 ακόμα περίπου χώρες του κόσμου θεωρείται έγκλημα, και σε κάποιες χώρες τιμωρείται ακόμα και με θανάτωση.

- **Η διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό είναι υπαρκτό φαινόμενο.**

Αλήθεια! Τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα βιώνουν πολλές διακρίσεις στην κοινωνία και μη αποδοχή.

Πηγή: Παπαγεωργίου, Κ. & Λέστα, Σ. (2012, Μάιος). Ασπίδα κατά της Ομοφοβίας στην Εκπαίδευση. Για Κυπριακό Σύνδεσμο Οικογενειακού Προγραμματισμού, Ομάδα Εκπαιδευτών Συμβουλίου Νεολαίας Κύπρου.

Επιλογή υλικού: Έλενα Σκαρπίδου, Πολύχρωμο Σχολείο (2018)

Γ. Τίτλος Δραστηριότητας: «Καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση»

Διάρκεια: 45 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Να μάθουμε για τα θέματα που αντιμετωπίζουν οι γκέι, οι λεσβίες, οι αμφισεξουαλικοί και οι άνθρωποι που εξερευνούν τη σεξουαλική τους ταυτότητα και να προωθήσουμε την αποδοχή και τον σεβασμό για όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό.

Υλικά: Κείμενο καθοδηγούμενης νοερής απεικόνισης

Σημειώσεις για τον σχεδιασμό:

Ο σεξουαλικός προσανατολισμός είναι ένα επίμαχο θέμα. Αυτή η δραστηριότητα σχεδιάστηκε για να προωθήσει την κατανόηση, την αποδοχή και τον σεβασμό. Να θυμάστε πως όση ευαισθησία και να έχετε για την ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα, οι νέοι άνθρωποι χρειάζονται ακριβείς πληροφορίες και την ευκαιρία να συζητήσουν όποιο θέμα μπορεί να τους δυσκολεύει. Καθώς υλοποιείτε αυτή τη δραστηριότητα στην ομάδα, να θυμάστε πως ενδεχομένως να υπάρχουν ΛΟΑ μαθητές/-τριες ή άτομα που διερευνούν την ταυτότητά τους, ανάμεσα στα μέλη. Επειδή δεν είστε σε θέση να γνωρίζετε τον σεξουαλικό προσανατολισμό κάθε ατόμου, φροντίστε να χρησιμοποιείτε συμπεριληπτική και υποστηρικτική γλώσσα. Για παράδειγμα, πείτε «εμείς», «οι άνθρωποι» και «κάποιοι άνθρωποι», όχι «αυτοί» ή «άνθρωποι σαν αυτούς».

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Χωρίς να αποκαλύψετε το θέμα της δραστηριότητας ξεκινήστε να διαβάζετε το κείμενο καθοδηγούμενης νοερής απεικόνισης.
2. Αφού τελειώσετε το κείμενο της καθοδηγούμενης νοερής απεικόνισης, ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να σηκωθούν και να ανοίξουν τα μάτια τους, αν τα είχαν κλείσει. Ζητήστε τους να συζητήσουν για λίγα λεπτά με ένα άτομο που κάθεται δίπλα τους για το πώς θα ήταν η ζωή σε έναν τέτοιο κόσμο και πώς θα ήταν αν έπρεπε να έχουν τόσα μυστικά για τους εαυτούς τους. Μετά, ζητήστε από τα ζευγάρια να συζητήσουν πού θα τους οδηγούσαν αυτά τα συναισθήματα αν όλα αυτά ήταν πραγματικότητα.
3. Επιστρέψτε στον κύκλο και ζητήστε εθελοντές/-τριες που θα ήθελαν να μοιραστούν σκέψεις και συναισθήματα με την υπόλοιπη ομάδα. Γράψτε τις σκέψεις τους σε ένα χαρτί. Βάλτε σημαδάκια όταν διαπιστώνετε κοινές ή παρόμοιες σκέψεις ανάμεσα στους/στις εθελοντές/-τριες που θα μιλήσουν. Να περιμένετε να ακούσετε: «ένιωσα θυμό, λύπη, απομόνωση», «αποκλεισμό από το σχολείο», «αποφυγή του σχολείου», «χρήση αλκοόλ και άλλων ουσιών», «παραβίαση κανόνων» και «κατάθλιψη». Αν τα μέλη δεν αναφέρουν κάτι από τα παραπάνω, αναφέρετε τα εσείς.
4. Εξηγήστε ότι ενώ η κατάσταση είναι φανταστική αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν πολλά ΛΟΑ άτομα και άτομα που διερευνούν την ταυτότητά τους. Πείτε ότι επειδή συχνά δικαιολογημένα φοβούνται να κάνουν «coming out» (δηλαδή, να αποκαλύψουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό), αναγκάζονται να κρατούν πολλές πτυχές της ζωής τους κρυφές. Μερικές φορές η μυστικότητα αυτή οδηγεί τα νεαρά ΛΟΑ άτομα να εγκαταλείπουν το σχολείο, να κάνουν χρήση αλκοόλ και άλλων ουσιών, να φεύγουν μακριά από το περιβάλλον τους, να παραβιάζουν τους κανόνες κ.α. Τα περισσότερα ΛΟΑ άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των εφήβων, τελικά βρίσκουν τον τρόπο να μιλήσουν στους σημαντικούς ανθρώπους της ζωής τους και να κάνουν φίλους που τα στηρίζουν. Ωστόσο, ο αγώνας για να αποφασίσουν σε ποιους ανθρώπους θα μιλήσουν διαρκεί ολόκληρη τη ζωή τους, γιατί υπάρχει μεγάλη άγνοια και φόβος στην κοινωνία για την ομοφυλοφιλία.
5. Ολοκληρώστε τη δραστηριότητα κάνοντας τις παρακάτω ερωτήσεις για συζήτηση.

Ερωτήσεις για συζήτηση:

- Πώς θα ήταν αν έπρεπε να κρύψετε κάτι τόσο σημαντικό και βασικό όπως ο σεξουαλικός σας προσανατολισμός; (δηλαδή, το φύλο των ατόμων τα οποία σας ελκύουν ρομαντικά, σωματικά και συναισθηματικά)

- Ποια ήταν τα πρώτα πράγματα που θυμάστε να έχετε μάθει για την ομοφυλοφιλία; Θυμάστε να έχετε μάθει κάτι από την οικογένειά σας; Από τους φίλους σας; Από τη θρησκευτική κοινότητα; Αυτά που μάθατε ήταν θετικά ή αρνητικά;
- Έχετε μάθει ή συζητήσει για θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού μέσα στην τάξη; Τι μάθατε;
- Ποιο κινηματογραφικό ή τηλεοπτικό χαρακτήρα είδατε πρόσφατα που ήταν ΛΟ-ΑΤΚΙ; Πώς επηρέασε αυτό τη σκέψη σας;
- Πώς θα ήταν αν έπρεπε να κρύψετε από τους άλλους ανθρώπους το φύλο σας ή το φύλο των ανθρώπων που σας ελκύουν; Πώς θα επηρέαζε αυτό τη ζωή σας;

Κείμενο καθοδηγούμενου οραματισμού

Διαβάστε αργά το επόμενο κείμενο στα μέλη της ομάδας.

Παρακαλώ, βολέψου. Αν νιώθεις άνετα, κλείσε τα μάτια σου και γείρε πίσω. Συγκεντρώσου καθώς θα σε μεταφέρω σε έναν κόσμο πολύ διαφορετικό από αυτόν που ζούμε. Σε έναν κόσμο όπου είσαι ετεροφυλόφιλος/-η αλλά όλοι άλλοι γύρω σου δεν είναι. Σε αυτόν τον κόσμο, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί και οι συμμαθητές/-τριες σου στο σχολείο είναι γκέι. Όλα τα μέλη της οικογένειάς σου και οι φίλοι/-ες σου είναι γκέι. Οι περισσότεροι γιατροί, δικαστές, πολιτικοί και παγκόσμιοι ηγέτες είναι γκέι. Οι σελέμπριτις είναι όλοι γκέι, όπως είναι και όλοι οι ιερείς κάθε θρησκείας. Σε αυτόν τον κόσμο, όλα τα βιβλία και τα προγράμματα της τηλεόρασης αφορούν γκέι χαρακτήρες και ο γάμος είναι νόμιμος μόνο μεταξύ γκέι ανθρώπων.

Φυσικά, υπάρχουν και μερικοί ετεροφυλόφιλοι άνθρωποι, αλλά οι άλλοι τους γελοιοποιούν και τους κουτσομπολεύουν. Είναι ξεκάθαρο, υπάρχει κάτι κακό στο να είσαι ετεροφυλόφιλος/-η. Έχεις ακούσει πράγματα όπως: «οι ετεροφυλόφιλοι είναι άρρωστοι», «έχουν εμμονή με το σεξ». Μερικές φορές τα προγράμματα στην τηλεόραση εξερευνούν τον περίεργο «ετερόφυλο τρόπο ζωής» περιγράφοντας πώς οι ετεροφυλόφιλοι άνθρωποι συχνά μένουν έγκυος ή προσβάλλονται από τον HIV. Σε αυτά τα προγράμματα, οι ετεροφυλόφιλοι μοιάζουν να έχουν βγει από κάποιο τσίρκο παλιάς εποχής. Οι φίλοι σου έλεγαν ότι οι ετεροφυλόφιλοι είναι πολύ συχνά παιδεραστές, ενώ έχεις ακούσει τον γείτονά σου να λέει ότι οι ετεροφυλόφιλοι είναι συναισθηματικά ασταθείς και δεν έχουν ηθικές αξίες.

Πέρυσι υπήρξε ένα μεγάλο πρόβλημα στην πόλη σας γιατί κατηγορήθηκε μια εκπαιδευτικός ότι είναι ετεροφυλόφιλη. Οι γονείς δε θέλουν οι ετεροφυλόφιλοι/ες να διδάσκουν τα παιδιά τους. Έτσι, η εκπαιδευτικός απολύθηκε παρόλο που επέμενε ότι είναι λεσβία.

Τα ετεροφυλόφιλα άτομα δεν είναι ασφαλή. Έχεις ακούσει ότι οι ετεροφυλόφιλοι άνθρωποι δεν μπορούν να υπηρετήσουν στο στρατό κι ότι αν μαθευτεί μπορεί να απολυθούν από τις δουλειές τους. Άκουσες και μια ιστορία για ένα αγόρι που το πέταξαν έξω από το σπίτι οι γονείς του, γιατί είπε στον πατέρα του ότι ίσως είναι ετεροφυλόφιλο.

Όλα αυτά είναι πολύ τρομακτικά για σένα, γιατί έχεις αρχίσει να σκέφτεσαι ότι ίσως είσαι κι εσύ στρέιτ. Δε θέλεις τίποτα περισσότερο στον κόσμο από το να σε αγαπούν οι γονείς σου και να σε δέχονται όπως είσαι. Τι θα πουν αν τους πεις ότι ίσως είσαι ετεροφυλόφιλος/-η; Η σκέψη και μόνο αυτής της αποκάλυψης σε εκείνους ή σε οποιονδήποτε άλλο σε αρρωσταίνει. Σε ποιον να στραφείς; Ο αδελφός σου δε σταματά να μιλά για το πόσο γλυκός είναι ο αμυντικός της τοπικής ομάδας ποδοσφαίρου. Η αδελφή σου είναι ερωτευμένη με την Σταρ Ελλάς. Εύχεσαι να είχες ερωτευθεί και συ ένα άτομο του ίδιο φύλου, αλλά δεν έχει συμβεί. Μόνο άνθρωποι του άλλου φύλου σε ελκύνουν. Κανείς από την οικογένειά σου δε νιώθει έτσι. Κανείς στον περίγυρό σου δε νιώθει έτσι, επομένως συνεχίζεις να κρύβεις τα τρομακτικά μυστικά σου. Κάπου βαθιά μέσα σου καταλαβαίνεις πως αν ο κόσμος μάθει ποιος/-α πραγματικά είσαι θα σε γελοιοποιήσει. Ακόμα χειρότερα δεν θα σε αγαπούν πια.

Κάποιες φορές νομίζεις πως πρέπει να μιλήσεις σε κάποιον γι' αυτό το μυστικό. Περνάς ώρες να σκέφτεσαι ποιον να πλησιάσεις. Θυμάσαι όταν ήσουν παιδί να ακούς τον πατέρα σου στο τραπέζι να λέει προσβλητικά αστεία για τους ετεροφυλόφιλους και θυμάσαι όλους τους υπόλοιπους να γελούν. Άρα, δεν μπορείς να μιλήσεις στην οικογένειά σου. Θυμάσαι τον παππά της ενορίας σου να λέει στο ποίμνιο ότι η ετεροφυλοφιλία είναι αφύσικη και ανήθικη και όλο το ποίμνιο να συμφωνεί. Άρα δε μπορείς να μιλήσεις ούτε στον παππά. Σε ένα μάθημα μια φορά άκουσες από εκπαιδευτικό ότι φυσιολογικό είναι να σε ελκύνουν μόνο άτομα του ίδιου φύλου. Ποτέ κανείς δε μίλησε για την ετεροφυλοφιλία. Είναι βέβαιο πια, ότι όσα νιώθεις δεν είναι φυσιολογικά και κανείς δε μπορεί να σε βοηθήσει. Την περασμένη βδομάδα την ώρα των μαθηματικών, δύο από τους πιο δημοφιλείς συμμαθητές σου άρχισαν να πειράζουν ένα ντροπαλό αγόρι και να το αποκαλούν υποτιμητικά «στρέιτ». Η καθηγήτρια έκανε σαν να μην άκουσε. Και πιο παλιά την είχες ακούσει να γελάει όταν ένα παιδί είπε την ώρα του μαθήματος, ότι το ποίημα που είχαν να διαβάσουν για το μάθημα της λογοτεχνίας ήταν «πολύ στρέιτ».

Όλα αυτά σε κάνουν να νιώθεις μοναξιά και φόβο. Δεν ξέρεις τι να κάνεις. Πού να στραφείς; Σε ποια/-ον να μιλήσεις; Δεν μπορείς να μιλήσεις στην οικογένειά σου για όσα νιώθεις. Στο σχολείο δε νιώθεις ασφάλεια. Δεν πιστεύεις ότι οι φίλοι/-ες σου θα σε στηρίξουν. Νιώθεις λίγο σα να έχεις ένα πιράνχας μέσα σου που σιγά-σιγά κατατρώει την αυτοεκτίμησή σου και στο τέλος θα καταλήξεις να μισείς τον εαυτό σου κι όλα αυτά που νιώθεις.

Adapted from Life Planning Education, © 1995, Advocates for Youth, Washington, DC, <http://www.advocatesforyouth.org>

Μετάφραση-Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

Δ. Τίτλος δραστηριότητας: «Προχωρώντας μπροστά»

Διάρκεια: 15 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης σε σχέση με τον αντίκτυπο του ομοφοβικού και τρανσφοβικού εκφοβισμού.
- Κινητοποίηση για δράση ως προς την πρόληψη και την αντιμετώπιση της ομοφοβικής και τρανσφοβικής γλώσσας στο σχολείο.

Περίληψη: Κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας οι μαθήτριες/τές βλέπουν ένα βίντεο που έχει να κάνει με τα συναισθήματα που νιώθει ένα ΛΟΑΤΚΙ άτομο, όταν βιώνει διάκριση, αποκλεισμό, απόρριψη και εκφοβισμό. Το βίντεο τελειώνει με ένα αισιόδοξο μήνυμα.

Καθορισμός απαιτήσεων χώρου και υλικοτεχνικού εξοπλισμού: Πολυμέσα

Προετοιμασία: Βίντεο [Inter-LGBT The obstacle course](#)

Χρονοδιάγραμμα:

Διάρκεια	Δραστηριότητα	Εκπαιδευτικό Υλικό
3' λεπτά	Βίντεο	Δείτε εδώ
5' λεπτά	Ατομική αντανάκλαση	Χαρτί και στυλό για όλα τα άτομα
7' λεπτά	Σύντομος απολογισμός	

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Ξεκινά η προβολή ενός σύντομου βίντεο (2'15"')

[Inter-LGBT Theobstaclecourse](#)

2. Η/Ο εκπαιδευτικός μπορεί να χρειαστεί να δώσει στις/στους μαθήτριες/τες την ελληνική μετάφραση ενός σλόγκαν που παρουσιάζεται στο τέλος του βίντεο: «Μέχρι να αλλάξουμε νοοτροπία ως κοινωνία, εμείς θα συνεχίσουμε να προχωράμε μπροστά».
3. Μόλις τελειώσει το βίντεο, η/ο εκπαιδευτικός τους ζητά να σημειώσουν σε φθίνουσα σειρά τα εξής (3-2-1-0):
 - ο 3 συναισθήματα που ένιωσαν κατά τη διάρκεια προβολής του βίντεο.
 - ο 2 δυσκολίες που συνάντησε ο πρωταγωνιστής της ιστορίας.
 - ο 1 μήνυμα που προσέλαβαν από το βίντεο.
 - ο 0 ανεκτικότητα απέναντι στον ομοφοβικό και τρανσφοβικό εκφοβισμό.

Σύντομη ανασκόπηση της δραστηριότητας

Ακολουθεί ο απολογισμός της δραστηριότητας κατά τον οποίο οι μαθήτριες/τές μοιράζονται με την υπόλοιπη ομάδα όσα τους ζητήθηκαν να σημειώσουν. Μοιράζονται μόνο όσα άτομα θέλουν να το πράξουν. Αν δούμε ότι η ομάδα έχει φορτιστεί συναισθηματικά από το βίντεο δίνουμε χρόνο για μοίρασμα και κλείνουμε με ιδιαίτερη εστίαση στα θετικά μηνύματα που έχουν λάβει, όπως π.χ. το σλόγκαν και την μηδέν ανεκτικότητα προς τον ομοφοβικό και τρανσφοβικό εκφοβισμό.

Προσαρμογή - Επιμέλεια: KMOP, Rainbow School (2019). Trainers' Guide, "Combating HOMophobic and Transphobic bullying in schools - HOMBAT". Funded by the European Union's Rights Equality and Citizenship Programme (2014-2020), Grant Agreement 764746

Τελικό προϊόν:

1. Τα παιδιά συμπληρώνουν προτάσεις σε φυλλάδιο εργασίας: Συμπληρώστε την πρόταση στη Δραστηριότητα Α2. Στο τέλος του Εργαστηρίου, μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να τους ζητήσει να επιστρέψουν στο Φυλλάδιο και να διορθώσουν ή να αλλάξουν ό,τι μπορεί να άλλαξε μέσα τους μετά από αυτό το Εργαστήριο. Στην Ολομέλεια συζητούν, όποιες αλλαγές θέλουν να μοιραστούν στην τάξη

2. Στο τέλος του Εργαστηρίου, τα παιδιά δημιουργούν ένα σλόγκαν που να αντανakλά τα θετικά μηνύματα που έλαβαν. Στη συνέχεια μπορούν να οργανώσουν σχολική καμπάνια με συμπεριληπτικό μήνυμα, να φτιάξουν σύντομο video. Προτείνεται να χρησιμοποιηθούν διαδικτυακά εργαλεία σύνθεσης βίντεο μέσω έτοιμων εικόνων όπως το animoto στη σελίδα <https://animoto.com/> και το τελικό βιντεο να αναρτηθεί στον απαραίτητο ιστοχώρο της ομάδας. Είναι σημαντικό οι μαθητές να εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), ώστε να αναπτύσσονται δεξιότητες, όπως ο ψηφιακός και τεχνολογικός γραμματισμός.

Περισσότερες ιδέες και προτάσεις για το **τελικό προϊόν**, μπορείτε να βρείτε και να επιλέξετε κατά περίπτωση (ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, το Πρόγραμμα Σπουδών, τα ενδιαφέροντα, το δυναμικό της τάξης κτλ.) στο αρχείο: **Οδηγίες-Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού του Πολύχρωμου Σχολείου.**

Εργαστήριο 5^ο: «Η έμφυλη βία στη λογοτεχνία και τα ΜΜΕ»

✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 3 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> • Βαθύτερη κατανόηση για το πώς τα έμφυλα στερεότυπα ενισχύονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλα κοινωνικά πλαίσια. • Κατανόηση του τρόπου με τον οποίο άμεσα ή έμμεσα δικαιολογείται η έμφυλη βία και πώς η κανονικοποίηση τη συντηρεί. • Διερεύνηση των μοτίβων σκέψης που οδηγούν σε ομοφοβικό εκφοβισμό • Αποδοχή και σεβασμός για όλους τους ανθρώπους ανεξάρτητα από τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό. 	<p>Α. «Μηνύματα για τους άνδρες και τις γυναίκες μέσα από τη λογοτεχνία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης»</p>	<p>Ιστότοποι στο διαδίκτυο, ηλεκτρονικά περιοδικά και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης</p>
	<p>Β. «Η έμφυλη βία στα Social Media»</p>	<p>Φυλλάδιο «Αποσπάσματα από άρθρα»</p>

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός

3. MIT: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.
- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου.
- ✓ ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.
- ✓ μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και τέλος να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.
- ✓ εξοικειώνονται με την τεχνολογία της πληροφορικής ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα μέσω των Η/Υ και να επικοινωνούν μέσω των Η/Υ ως πομποί ή δέκτες.
- ✓ κατανοούν το λεξιλόγιο μιας ποικιλίας κειμένων με θέματα που τους/τις ενδιαφέρουν, κατάλληλα για την ηλικία τους.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ εξασκούνται στην κριτική ανάγνωση λογοτεχνικών, δημοσιογραφικών, επιστημονικών και άλλων κειμένων.
- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ αντιμετωπίζουν το λογοτεχνικό κείμενο και ως ντοκουμέντο ανθρωπολογικής ή εθνογραφικής αξίας, στο οποίο καταγράφονται, διαφυλάσσονται και αποκρυπτογραφούνται κώδικες συμπεριφοράς, βιώματα και εμπειρίες που τείνουν να εκλείψουν από τη σύγχρονη ζωή.
- ✓ καλλιεργούν τη συνείδηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο ριζικά πλουραλιστικό και η προσπάθεια κατανόησης του εαυτού μας μέσα από τη γνωριμία και τη διαρκή σύγκριση με άλλα συστήματα αξιών, εθίμων, νοοτροπιών.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο. Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις σεβασμού προς τη διαφορετικότητα.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.
- ✓ επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- ✓ εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα.

- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής.
- ✓ δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.
- ✓ αποκτούν αξίες, στάσεις και δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία και για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι η προσωπική τους πορεία εξαρτάται από τα ατομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις και την κουλτούρα του βιασμού.
- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών.
- ✓ να ενημερωθούν για τα γνωρίσματα της βίας και της παρενόχλησης και να εξοικειωθούν με τη σχετική ορολογία.

Ιστορία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να ευαισθητοποιηθούν απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, ώστε να καλλιεργηθεί η ιστορική συνείδησή τους και να μάθουν πώς να αξιοποιούν ενεργητικά την ιστορική γνώση και να διευρύνουν τα όρια της προσωπικής εμπειρίας
- ✓ να ανακαλύψουν σημαντικές εκφάνσεις της καθημερινής ζωής στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο και να προβληματιστούν για τις ομοιότητες και τις διαφορές των ανθρώπινων αναγκών στο παρελθόν και στο παρόν
- ✓ εστιάζουν τόσο στα κοινωνικά χαρακτηριστικά του γυναικείου φύλου όσο και στην πολιτική διάσταση γυναικείων μορφών που καταγράφηκαν στην ιστορία.
- ✓ να εντοπίζουν τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στη σύγχρονη οικογένεια και τις μορφές οικογενειών του παρελθόντος.
- ✓ να ενημερωθούν για τους έμφυλους ρόλους και τα καθήκοντά τους σε διαφορετικές εποχές.

Θεατρική Αγωγή

Το εργαστήριο συμβάλλει:

- ✓ στην ενθάρρυνση της δημιουργικής έκφρασης των μαθητών/-τριών.
- ✓ στη γνωριμία της/του μαθήτριας/-τη με τον εαυτό της/του, τη συνεργασία και τη αρμονική ένταξή της/του στην ομάδα.

- ✓ στην ανάπτυξη των φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων και την καλλιέργεια του ψυχικού κόσμου.
- ✓ στη δημιουργική ανάπτυξη των εκφραστικών δεξιοτήτων της/του μαθήτριας/-τή μέσα από τον λόγο και τη γλώσσα.
- ✓ στη συνειδητοποίηση της έννοιας του ρόλου.
- ✓ στην άμεση ενεργοποίηση, τη συμμετοχή και την παρέμβαση της/του μαθήτριας/-τή στη διδακτική διαδικασία.
- ✓ στην παραγωγική διασύνδεση των γνωστικών αντικειμένων μέσα από τις εφαρμογές του δράματος, καθώς και στη σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ να ευαισθητοποιούνται, στο πλαίσιο της γενικής τους παιδείας, και να κρίνουν τις επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να ευαισθητοποιούνται σε θέματα προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων, ασφάλειας των πληροφοριών, συμπεριφοράς στο Διαδίκτυο κτλ.
- ✓ Να αναπτύξουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητας των άλλων.
- ✓ να γνωρίσουν και να κρίνουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές επιπτώσεις των ΤΠΕ σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να συνεργασθούν για την εκτέλεση συγκεκριμένης εργασίας, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, να σχεδιάσουν, να θέσουν στόχους, να διαλεχτούν, να υπερβούν τις αντιθέσεις τους, να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους με σεβασμό στην άποψη των άλλων, να αναγνωρίσουν τη συμβολή της ομαδικής εργασίας στην παραγωγή έργου, να συζητήσουν και να κρίνουν την εργασία τους και την εργασία των άλλων.
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαιδείες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)

A. Τίτλος Δραστηριότητας: «Μηνύματα για τους άνδρες και τις γυναίκες μέσα από τη λογοτεχνία και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικός στόχος:

- Μέσα από αυτή τη δραστηριότητα τα παιδιά θα εξερευνήσουν πώς τα έμφυλα στερεότυπα ενισχύονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και άλλα κοινωνικά πλαίσια.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Υπενθυμίστε στα παιδιά ότι έχετε ήδη εξερευνήσει πώς τα έμφυλα στερεότυπα και οι προσδοκίες επιδρούν στις ευκαιρίες και στις συμπεριφορές των ανδρών και των γυναικών (δραστηριότητα 1: παραδοσιακά έμφυλα στερεότυπα). Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τρόποι που διδασκόμαστε αυτά τα στερεότυπα κατά τη διάρκεια της ζωής μας. Για παράδειγμα, τα μικρά παιδιά μαθαίνουν τι προσδοκάται από αυτά μέσα από τις συμπεριφορές των γονέων/φροντιστών τους αλλά και παρατηρώντας πώς αντιμετωπίζονται τα αγόρια και τα κορίτσια. Ένας άλλος τρόπος να μάθουν τις προσδοκίες αυτές είναι μέσα από ιστορίες και εικόνες ανδρών και γυναικών που ακούν και βλέπουν σε βιβλία, περιοδικά, ταινίες, στην τηλεόραση και σε άλλα μέσα.
2. Χωρίστε τα παιδιά σε ομάδες 2-3 ατόμων. Πείτε τους ότι για τα επόμενα 15' θα συζητήσουν μεταξύ τους και θα τοποθετηθούν μετά στην τάξη για μία από τις παρακάτω επιλογές:

Επιλογή 1

Ζητήστε από τα παιδιά να συζητήσουν για βιβλία που διάβασαν πρόσφατα. Εναλλακτικά, μπορείτε να επιλέξετε αποσπάσματα από κείμενα που έχετε διδάξει πρόσφατα και να τα συζητήσετε από τη σκοπιά του φύλου. Ποιες ήταν οι διαφορές μεταξύ ανδρικών και γυναικείων χαρακτήρων; Ποιες ήταν οι διαφορές στη συμπεριφορά τους; Ποιες ήταν οι διαφορές στην παρουσίασή τους; Υπήρχαν χαρακτήρες που δεν ταίριαζαν με τα συνηθισμένα έμφυλα στερεότυπα;

Επιλογή 2

Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν τις αγαπημένες τους τηλεοπτικές εκπομπές ή διαδικτυακές σειρές. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ ανδρικών και γυναικείων χαρακτήρων; Ποιες είναι οι διαφορές στη συμπεριφορά τους; Ποιες είναι οι διαφορές στην παρουσίασή τους; Υπάρχουν χαρακτήρες που δεν ταίριαζαν με τα συνηθισμένα έμφυλα στερεότυπα;

Επιλογή 3

Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν ισότοπους στο διαδίκτυο, ηλεκτρονικά περιοδικά και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης. Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ ανδρικών και γυναικείων χαρακτήρων; Ποιες είναι οι διαφορές στην παρουσίασή τους; Υπάρχουν χαρακτήρες που δεν ταίριαζαν με τα συνηθισμένα έμφυλα στερεότυπα; Για παράδειγμα, ίσως οι άντρες να συνδέονται περισσότερο με το έγκλημα ή τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Οι γυναίκες ίσως συνδέονται περισσότερο με τα θέματα ομορφιάς ή τη μητρότητα. Ακόμα, οι άντρες ίσως να παρουσιάζονται πιο ενεργητικοί, περιπετειώδεις ή σε ηγετικούς ρόλους, ενώ οι γυναίκες να παρουσιάζονται περισσότερο ως αυτές που προσφέρουν φροντίδα σε άλλους ή ως μητρικές φιγούρες.

Επιλογή 4

Ζητήστε από τα παιδιά να σκεφτούν διαφημίσεις στην τηλεόραση, στο internet, στον δρόμο ή σε εφημερίδες και περιοδικά. Τι είδους προϊόντα απευθύνονται σε γυναίκες και άνδρες; Πώς, ενδεχομένως, συντηρούν τα έμφυλα στερεότυπα αυτές οι διαφημίσεις;

3. Συζητήστε με τα παιδιά τις σκέψεις τους.
4. Ζητήστε τους να φτιάξουν ένα video με συλλογή διαφημίσεων, όπου χρησιμοποιούνται τα έμφυλα στερεότυπα

Πηγή: *Connect with respect: Preventing gender-based violence in schools*

Μετάφραση – Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

B. Τίτλος Δραστηριότητας: «Η έμφυλη βία στα Social Media»

Διάρκεια: 40-45 λεπτά

Διδακτικοί στόχοι:

- Στόχος της παρούσας άσκησης είναι να αναδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο άμεσα ή έμμεσα δικαιολογείται η έμφυλη βία και πώς η κανονικοποίηση τη συντηρεί.

- Επίσης, να αναπτυχθεί η κριτική ικανότητα, ώστε να μπορούν τα παιδιά να διακρίνουν την αναπαραγωγή στερεοτύπων για τη δικαιολόγηση της βίας και την ενοχοποίηση του θύματος ακόμα και όταν αυτή δε διατυπώνεται ευθέως.

Η κουλτούρα του βιασμού και η ενοχοποίηση του θύματος συναντάται πολύ συχνά σε σχόλια χρηστών των social media, κάτω από ειδήσεις που αφορούν γυναικοκτονίες, σεξουαλική παρενόχληση/κακοποίηση και περιστατικά όπου θύματα είναι άτομα που δεν επιτελούν το φύλο τους σύμφωνα με τις προσδοκίες της κοινωνίας.

Περιγραφή δραστηριότητας:

1. Επιλέξτε μία από τις παρακάτω ειδήσεις και αναπαράγετε τόσες φωτοτυπίες όσα είναι και τα παιδιά που θα συμμετάσχουν στην άσκηση.
2. Ζητήστε από τα παιδιά να καθίσουν σε κύκλο και μοιράστε τους τις φωτοτυπίες.
3. Εξηγήστε τους ότι εσείς θα διαβάσετε δυνατά την είδηση που έχουν στα χέρια τους.
4. Μετά ζητήστε από τα παιδιά να διαβάσουν προσεκτικά τα σχόλια των χρηστών.
5. Δώστε τους 5' -10' χρόνο.
6. Θέστε τα παρακάτω ερωτήματα:

- Με ποια σχόλια θα συμφωνούσατε;
- Με ποια θα διαφωνούσατε;
- Υπάρχουν σχόλια που σας κάνουν να νιώθετε δυσάρεστα; Ποια είναι αυτά;
- Αν είχατε προφίλ στο συγκεκριμένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης και βλέπατε αυτή την είδηση με αυτά ή παρόμοια σχόλια θα παίρνατε κάποια θέση; Αν ναι, ποια θα ήταν αυτή και πώς θα την εκφράζατε;
- Αν βρισκόσασταν σε μία παρέα και σχολιάζατε μια τέτοια είδηση και άτομα της παρέας εξέφραζαν παρόμοια σχόλια θα παίρνατε κάποια θέση; Αν ναι, ποια θα ήταν αυτή και πώς θα την εκφράζατε;
- Υπάρχουν στερεότυπα που εκφράζονται και δικαιολογούν τις πράξεις βίας άμεσα ή έμμεσα από τα σχόλια των χρηστών; Αν ναι, ποια είναι αυτά;

Σημειώσεις για τον/την εκπαιδευτικό:

- **Όλα** τα σχόλια που συνοδεύουν τις ειδήσεις δικαιολογούν και κανονικοποιούν άμεσα ή έμμεσα την έμφυλη βία.
- Έχουμε πάντα στο νου μας ότι **καμία** πράξη έμφυλης βίας δε δικαιολογείται.
- Στις περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης/κακοποίησης **δε φταίει ποτέ το θύμα** αλλά πάντα ο θύτης. Η σεξουαλική βία έχει πάντα να κάνει με την κυριαρχία,

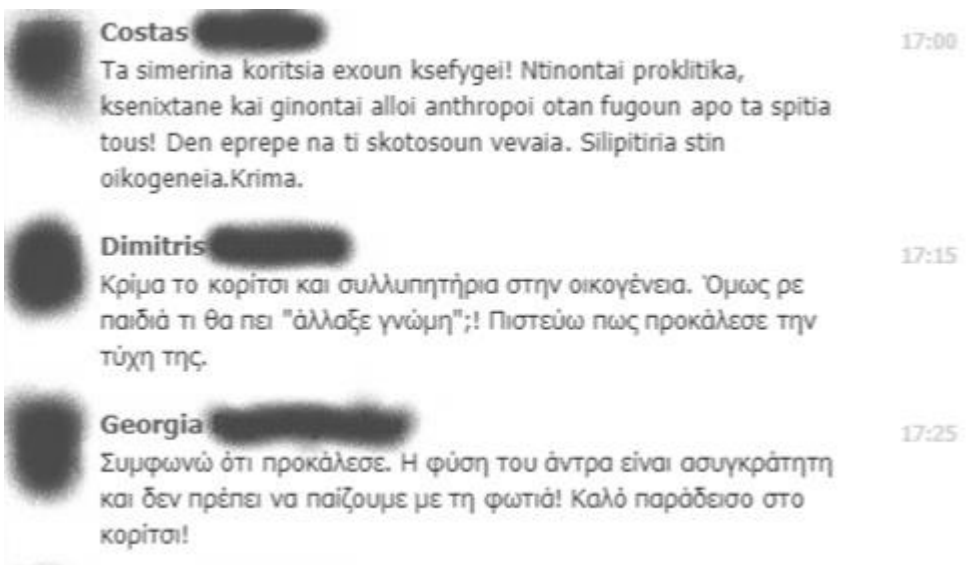
την εξουσία και τον έλεγχο του θύματος. Δεν έχει να κάνει ούτε με τα ρούχα, ούτε με τη συμπεριφορά, την εμφάνιση και την ηλικία των θυμάτων. Επίσης, δεν έχει να κάνει με την ευρύτερη αποδοχή, την κοινωνική τάξη, την εμφάνιση του θύτη. Δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι η βιολογία του ανδρικού φύλου αποτελεί αιτία για τη σεξουαλική βία και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για να τη δικαιολογήσει.

- Η μη επιτέλεση της αρρενωπότητας, όπως προσδοκά η κοινωνία, οδηγεί σε έμφυλη βία. Η περίπτωση της κακοποίησης του Βαγγέλη Γιακουμάκη και της δολοφονίας του Άλεξ Μεσχισβίλι από τη Βέροια είναι περιστατικά έμφυλης βίας με πτυχές ομοφοβίας και μισογυνισμού. Οι βίαιες συμπεριφορές κατά ανδρών και αγοριών που συνδέονται με τον βαθμό της αρρενωπότητάς τους όπως εισπράττεται από τους άλλους, τον πιθανό ομόφυλο σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την έκφραση φύλου τους, επίσης, δε δικαιολογούνται με κανέναν τρόπο.
- Ο νόμος του ισχυρού είναι επίσης στοιχείο της τοξικής αρρενωπότητας που πολύ συχνά οδηγεί στην έμφυλη βία. Για να μειωθεί η έμφυλη βία χρειάζεται καλλιέργεια ενσυναίσθησης, καλλιέργεια ανθρωπιστικών αξιών, καλλιέργεια του σεβασμού προς την όποια διαφορετικότητα και καλλιέργεια της επαφής με τα συναισθήματά μας.
- Ο ομόφυλος ή αμφίφυλος σεξουαλικός προσανατολισμός θεωρείται από μεγάλο μέρος της κοινωνίας ότι προσβάλλει και υποτιμά το άτομο για το οποίο αποτελεί μέρος της ταυτότητάς του, είτε αυτό τον δηλώνει ανοιχτά είτε πρόκειται για φήμη. Αυτό οφείλεται στις στερεοτυπικές αντιλήψεις και στις προκαταλήψεις που έχουν παγιωθεί στις κοινωνίες που δεν έχουν έρθει σε επαφή με έγκυρη πληροφόρηση πάνω στα θέματα του σεξουαλικού προσανατολισμού, αλλά και από την έλλειψη ορατότητας θετικών προτύπων. Πολλά άτομα με μη κυρίαρχο σεξουαλικό προσανατολισμό ζουν μια πλήρη ζωή, είναι πλήρως αποδεκτά από τις οικογένειές τους, από τον κοινωνικό τους κύκλο, από το εργασιακό τους περιβάλλον και είναι παραγωγικά μέλη της κοινωνίας. Επομένως, δε νιώθουν ότι η σεξουαλική τους ταυτότητα τους υποτιμά, τους προσβάλλει ή τους περιορίζει. Επίσης, είναι σημαντικό να ξέρουμε πως εάν ένα άτομο νιώθει ντροπή και υποτίμηση για τη σεξουαλική του ταυτότητα, έχει σημασία να το εκφράζει το ίδιο για τον εαυτό του και όχι να το εκφράζουν άλλα άτομα για λογαριασμό του.

1. Είδηση για τον εξιχνίαση της δολοφονίας της Κατερίνας σε επαρχιακή πόλη.

Στον εισαγγελέα οδηγήθηκαν οι δύο νεαροί φερόμενοι ως δράστες της δολοφονίας της 20χρονης Κατερίνας. Η άτυχη κοπέλα βρέθηκε νεκρή σε παραθαλάσσια περιοχή τρεις μέρες πριν και μετά από έρευνα των αστυνομικών εντοπίστηκαν οι δύο νεαροί που φέρεται να είδε πριν τη δολοφονία της.

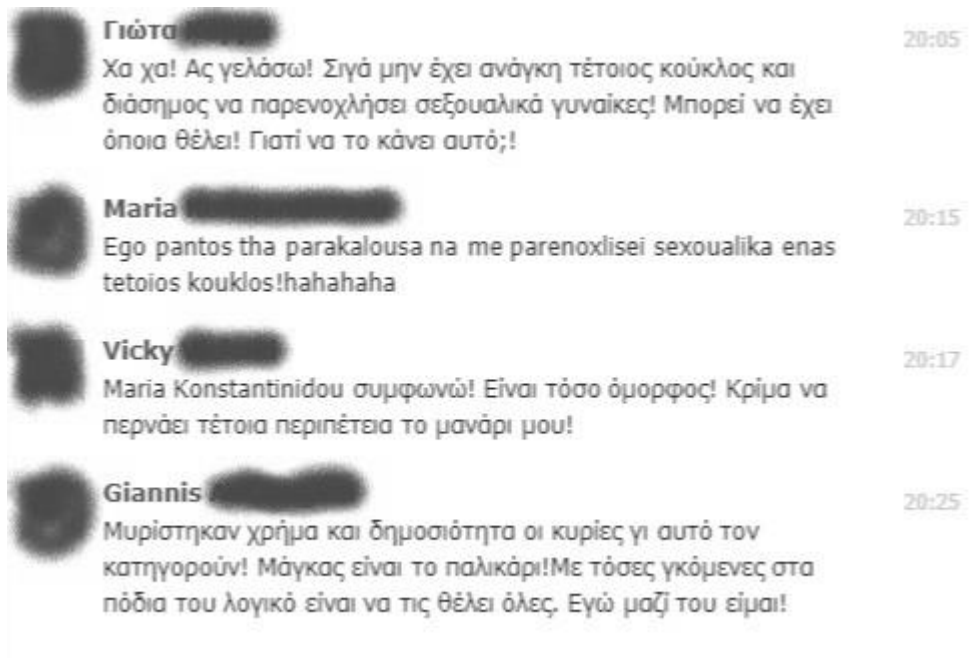
Στην απολογία τους, οι δύο άντρες, υποστήριξαν ότι γνώριζαν το θύμα και έκαναν συχνά παρέα αλλά αρνούνται ότι είχαν πρόθεση να της κάνουν κακό. Από την έρευνα προκύπτει ότι το βράδυ που εξαφανίστηκαν τα ίχνη της Κατερίνας είχαν βγει όλοι μαζί παρέα, και στον γυρισμό της πρότειναν να πάνε για ένα ποτό στο σπίτι του ενός από τους δράστες. Στην αρχή εκείνη δέχτηκε όμως στη συνέχεια άλλαξε γνώμη και ζήτησε από τους δράστες να την πάνε στο σπίτι της. Οι δύο άντρες επέμειναν και ξέσπασε καυγάς. Την οδήγησαν στην παραθαλάσσια τοποθεσία όπου και βρέθηκε και αφού την χτύπησαν άσχημα, την πέταξαν στα βράχια και έφυγαν.

2. Είδηση για σύλληψη γνωστού τραγουδιστή για σεξουαλική παρενόχληση γυναικών

Συνελήφθη χθες ο γνωστός ποπ τραγουδιστής Γ.Κ. μετά από καταγγελίες δέκα γυναικών σε βάρος του ότι δέχθηκαν σεξουαλική παρενόχληση από εκείνον. Ο ίδιος, μέσω του δικηγόρου του, εξέδωσε ανακοίνωση όπου αρνείται κάθε κατηγορία, ενώ υποστηρίζει πως όλα αυτά είναι μεθοδευμένες κινήσεις που σκοπό έχουν να πληγεί η επιτυχημένη καριέρα του.

Οι καταθέσεις των γυναικών είναι λεπτομερείς και ανατριχιαστικές, ενώ σύμφωνα με πληροφορίες του ρεπορτάζ αναμένεται να υπάρξουν κι άλλες γυναίκες που υποστηρίζουν ότι δέχθηκαν σεξουαλική παρενόχληση από τον γνωστό τραγουδιστή.

3. Είδηση για την έρευνα της εξαφάνισης νεαρού φοιτητή

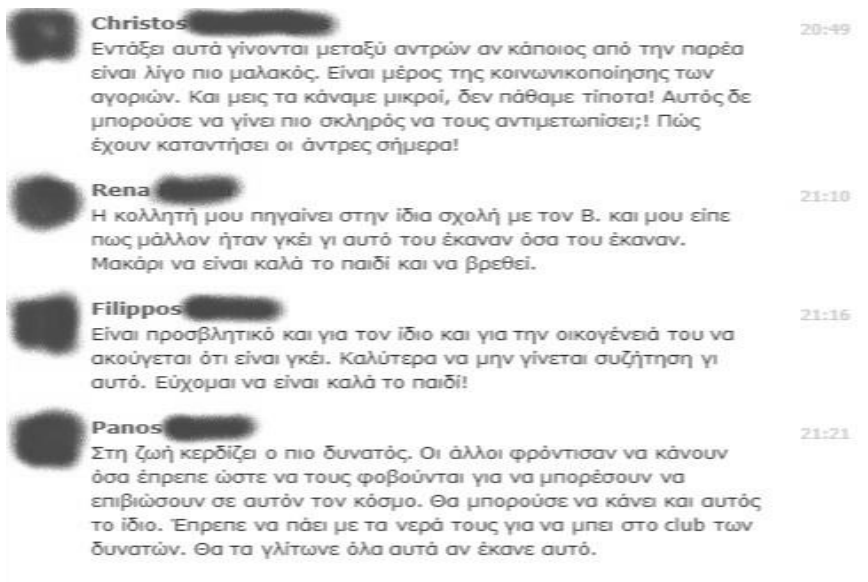
Σοκαριστικά στοιχεία προκύπτουν από την έρευνα των αρχών για την εξαφάνιση του 20χρονου φοιτητή Β.Γ. στη Θεσσαλονίκη. Σύμφωνα με τα στοιχεία των αρχών φαίνεται πως εμπλέκονται πέντε συμφοιτητές του που τον κακοποιούσαν και τον εκφόβιζαν για καιρό πριν από το συμβάν. Οι αρχές αφήνουν όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά καθώς υπάρχουν βάσιμες ανησυχίες για τη ζωή του φοιτητή. Τα στόματα άρχισαν να ανοίγουν και πολλοί μιλούν ακόμα και για δολοφονία του Β. από τη συγκεκριμένη ομάδα νεαρών.

Από τις καταθέσεις μαρτύρων που γνώριζαν τον Β.Γ. προκύπτει ότι η ομάδα των πέντε νεαρών είχαν στοχοποιήσει τον νεαρό φοιτητή λόγω του χαμηλού του προφίλ.

«Γι' αυτούς ήταν εύκολος στόχος ο Β. Προσπαθούσαν να τον “κάνουν άντρα”, όπως έλεγαν οι ίδιοι για να δικαιολογήσουν τη βία που του ασκούσαν. Έπρεπε να τον σκληραγωγήσουν, γιατί έτσι είναι οι σωστοί άντρες, έλεγαν», εξομολογείται μία στενή φίλη του άτυχου Β.Γ.

«Πίστευαν πως είναι γκέι γιατί δεν είχε κοπέλα και δεν αντιμετώπιζε τα κορίτσια σα να ήθελε κάτι ερωτικό από αυτά. Τον χαρακτήριζαν υποτιμητικά και έβαζαν επίτηδες διάφορες κοπέλες να του την πέφτουν μπροστά σε όλους για να τον κοροϊδεύουν και να γελάνε», λέει ένας συμφοιτητής του 20χρονου.

«Επειδή ήταν αδύνατος, ξανθός και όχι πολύ ψηλός, θεωρούσαν ότι η ύπαρξή του προσβάλλει το αντρικό φύλο. Αυτοί γυμναζόντουσαν συνέχεια με βάρη και τέτοια και συνέχεια επιδείκνυαν τα σώματά τους. Ήταν πολύ καλό παιδί ο Β. Δεν πείραζε κανέναν και ήταν πολύ ενδιαφέρουσα προσωπικότητα. Ελπίζω να ζει και σύντομα να γυρίσει κοντά μας. Δε θέλω να σκέφτομαι καθόλου το ενδεχόμενο της δολοφονίας!», καταθέτει ένας άλλος συμφοιτητής και στενός φίλος του Β.

Δημιουργία δραστηριότητας: Μαρία Πατεράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο (2019)

Επέκταση εργαστηρίου:

Στη συνέχεια, μπορείτε να μοιράσετε το Φυλλάδιο «**Αποσπάσματα από άρθρα**» από το **Υποστηρικτικό υλικό** και να ζητήσετε από τα παιδιά να διαλέξουν ένα απόσπασμα που θα ήθελαν να συζητήσουν. Αν υπάρχουν παιδιά που έχουν επιλέξει το ίδιο απόσπασμα, τα βάζουμε να εργαστούν στην ίδια ομάδα. Χωρίζουμε σε ομάδες 3-4 ατόμων και τα υπόλοιπα παιδιά με βάση κοινές ανησυχίες και ερωτήματα ώστε να καλύψουμε όσο γίνεται περισσότερα αποσπάσματα. Τους ζητάμε να συζητήσουν για 10 λεπτά και μετά να μοιραστούν τις σκέψεις και τα συμπεράσματά τους με όλη την τάξη.

Ερωτήσεις για συζήτηση:

- Η σεξουαλική συμπεριφορά των ανθρώπων ήταν πάντα η ίδια σε κάθε εποχή;
- Στη σημερινή εποχή, αντιμετωπίζουν όλες οι κοινωνίες με τον ίδιο τρόπο τις γυναίκες και τα ομοφυλόφιλα άτομα;
- Υπάρχουν διεθνείς συμβάσεις και οργανισμοί που προστατεύουν τα δικαιώματα αυτών των ανθρώπων;

Εργασία για το σπίτι: Αναζητήστε στο διαδίκτυο ένα παράδειγμα έμφυλης βίας σαν αυτά που συζητήθηκαν και εξηγήστε σύντομα γιατί αυτό το γεγονός αποτελεί έμφυλη βία.

Τελικό προϊόν: Δημιουργία αφίσας καταγγέλοντας την έμφυλη βία και προάγοντας μηνύματα ισότητας και δικαιοσύνης με μέσα συμβατικά, χαρτί και κόλλες. Επίσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα διαδικτυακά εργαλεία παρασκευής κολλάζ, όπως <https://www.canva.com/create/posters/>, το οποίο μπορεί και να αναρτηθεί στον ιστοχώρο της ομάδας, όπως το padlet. Θα είναι χρήσιμο να χρησιμοποιηθεί όχι μόνο η ελληνική γλώσσα, αλλά και οποιαδήποτε ξένη γλώσσα διδάσκεται στο σχολείο, αν αυτό είναι δυνατό.

-Τα παιδιά μπορούν να αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο σχετικές με τη δραστηριότητες.

-Τέλος μπορούν να φτιάξουν ένα σύντομο video. Προτείνεται να χρησιμοποιηθούν διαδικτυακά εργαλεία σύνθεσης βίντεο μέσω έτοιμων εικόνων όπως το animoto στη σελίδα <https://animoto.com/> και το τελικό βίντεο να αναρτηθεί στον απαραίτητο ιστοχώρο της ομάδας. Είναι σημαντικό οι μαθητές να εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), ώστε να αναπτύσσονται δεξιότητες, όπως ο ψηφιακός και τεχνολογικός γραμματισμός.

Εργαστήριο 6^ο: «Η ζωή του Alan Turing»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: Στο Εργαστήριο αυτό δίνονται πολλές προτάσεις εργασίας με το υλικό που προτείνεται. Προσαρμόστε το εργαστήριο ανάλογα με τον χρόνο που διαθέτετε και τις συνδέσεις που επιθυμείτε να κάνετε με το Πρόγραμμα Σπουδών.

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν οι μαθητές/-τριες τη ζωή και το έργο του Alan Turing • Να διαπιστώσουν τις συνέπειες του ερωτικού/σεξουαλικού προσανατολισμού ενός ανθρώπου στην προσωπική και επαγγελματική του ζωή • Να μοιραστούν απόψεις και συναισθήματα σχετικά με τη ζωή και το έργο του Alan Turing 	<p>Οι μαθήτριες/-τές μοιράζονται τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σχετικά με τη ζωή και το έργο του Alan Turing. (Ελεύθερη επιλογή από προτεινόμενα θέματα συζήτησης)</p>	<p>Η/Υ. Διαδίκτυο Άρθρα Ταινίες Θεατρικά Έργα</p>

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα
- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός

3. ΜΙΤ: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.
- ✓ μπορούν να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και τέλος να συνθέτουν μια εργασία στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.
- ✓ εξοικειώνονται με την τεχνολογία της πληροφορικής ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα μέσω των Η/Υ και να επικοινωνούν μέσω των Η/Υ ως πομποί ή δέκτες.
- ✓ να κατανοούν το λεξιλόγιο μιας ποικιλίας κειμένων με θέματα που τους/τις ενδιαφέρουν, κατάλληλα για την ηλικία τους.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών. Ειδικότερα για την Αγγλική Γλώσσα το συγκεκριμένο εργαστήριο δίνει την ευκαιρία στις μαθήτριες/στους μαθητές να κατανοήσουν το ρόλο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη μεταπολεμική Μ. Βρετανία και να συγκρίνουν την ελληνική με τη βρετανική κοινωνία.

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ εξασκούνται στην κριτική ανάγνωση λογοτεχνικών, δημοσιογραφικών, επιστημονικών και άλλων κειμένων.

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ αντιμετωπίζουν το λογοτεχνικό κείμενο και ως ντοκουμέντο ανθρωπολογικής ή εθνογραφικής αξίας, στο οποίο καταγράφονται, διαφυλάσσονται και αποκρυπτογραφούνται κώδικες συμπεριφοράς, βιώματα και εμπειρίες που τείνουν να εκλείψουν από τη σύγχρονη ζωή.

Ιστορία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ ευαισθητοποιούνται απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής.
- ✓ καλλιεργούν την ιστορική συνείδησή τους.
- ✓ μαθαίνουν να αξιοποιούν ενεργητικά την ιστορική γνώση.
- ✓ διευρύνουν τα όρια της προσωπικής τους εμπειρίας.
- ✓ να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με την κρυπτογραφία, τους σύγχρονους κώδικες, την Ιστορία της Πληροφορικής, τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, τον ιστορικό ρόλο της Επιστήμης και της Ιατρικής, τα χαρακτηριστικά της δημοκρατικής κοινωνίας και θέματα επικοινωνίας, ιστορίας και ηθικής του Δικαίου κ.α.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διακρίνουν τις κοινωνικές ομάδες και προβληματίζονται για την οργάνωση και τη μεταβολή των ομάδων και της κοινωνίας.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.

- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.
- ✓ αποκτούν αξίες, στάσεις και δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία και για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.
- ✓ ενθαρρύνονται για να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι η προσωπική τους πορεία εξαρτάται από τα ατομικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ κατανοούν τους λόγους που οδηγούν στη δημιουργία διεθνών οργανισμών και τους βασικούς σκοπούς που αυτοί επιδιώκουν.

Βιολογία:

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα να:

- ✓ ενημερωθούν για τις χημικές παρεμβάσεις στο ανθρώπινο σώμα.
- ✓ να μελετήσουν όψεις της Ιστορίας της Βιολογίας και της Ιατρικής.
- ✓ να αντιληφθούν την αξία του σεβασμού στη ζωή στο σύνολο των εκδηλώσεών της και του σεβασμού στο περιβάλλον.
- ✓ να αναγνωρίσουν την αξία της μοναδικότητας και της αποδοχής της διαφορετικότητας στο φύλο, το χρώμα, τη γλώσσα, τις πεποιθήσεις κάθε ανθρώπινου όντος.
- ✓ να αναγνωρίσουν την αξία της βαθιάς και εμπειριστατωμένης γνώσης και ενημέρωσης για τα σύγχρονα επιτεύγματα και τις συνέπειές τους.

Τεχνολογία

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να αναπτύξουν ικανότητα στο να επικοινωνούν και συνεργάζονται με τους άλλους, όπως απαιτείται στη σύγχρονη τεχνολογική κοινωνία – ικανότητα για την «καλώς εννοούμενη» συνεργασία.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να λειτουργούν μέσα σε μια προοπτική τεχνολογικού αλφαριθμητισμού και αναγνώρισης της Τεχνολογίας της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας, αναπτύσσοντας παράλληλα ευρύτερες δεξιότητες κριτικής σκέψης, δεοντολογίας, κοινωνικής συμπεριφοράς αλλά και διάθεσης για ενεργοποίηση και δημιουργία τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε συνεργασία με άλλα άτομα ή ως μέλη μιας ομάδας.
- ✓ να αναπτύσσουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητάς τους.
- ✓ να γνωρίσουν και να κρίνουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές επιπτώσεις των ΤΠΕ σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με την κρυπτογραφία, τους σύγχρονους κώδικες, την Ιστορία της Πληροφορικής
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)
- ✓ να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν οι ΤΠΕ για να επικοινωνήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να προβληματισθούν, να διασκεδάσουν, να παρουσιάσουν τις ιδέες και τις απόψεις τους (με τρόπο που οι ίδιοι θα επιλέξουν) και να εφαρμόσουν απλές γνώσεις των ΤΠΕ στην καθημερινή ζωή.
- ✓ να αξιοποιήσουν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.
- ✓ να συνεργασθούν για την εκτέλεση συγκεκριμένης εργασίας, να αναπτύξουν πρωτοβουλίες, να σχεδιάσουν, να θέσουν στόχους, να διαλεχτούν, να υπερβούν τις αντιθέσεις τους, να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους με σεβασμό στην άποψη των άλλων, να αναγνωρίσουν τη συμβολή της ομαδικής εργασίας στην παραγωγή έργου, να συζητήσουν και να κρίνουν την εργασία τους και την εργασία των άλλων.

Μαθηματικά

Οι μαθήτριες/-τές θα έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με την κρυπτογραφία, τους σύγχρονους κώδικες και την Κβαντομηχανική.

Τίτλος Εργαστηρίου: «Η ζωή του Alan Turing»

Διάρκεια: Στο Εργαστήριο αυτό δίνονται πολλές προτάσεις εργασίας με το υλικό που δίνεται αλλά και με υλικό που προτείνεται. Προσαρμόστε το εργαστήριο ανάλογα με τον χρόνο που διαθέτετε και τις συνδέσεις που επιθυμείτε να κάνετε με το Πρόγραμμα Σπουδών.

Διδακτικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές/-τριες τη ζωή και το έργο του Alan Turing
- Να διαπιστώσουν τις συνέπειες του ερωτικού/σεξουαλικού προσανατολισμού ενός ανθρώπου στην προσωπική και επαγγελματική του ζωή
- Να μοιραστούν απόψεις και συναισθήματα σχετικά με τη ζωή και το έργο του Alan Turing

Περίληψη: Οι μαθήτριες/-τές μοιράζονται τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους σχετικά με τη ζωή και το έργο του Alan Turing.

Προετοιμασία: Βεβαιωθείτε ότι η ομάδα κάθεται σε κύκλο, έτσι ώστε να βλέπετε κάθε μαθήτρια/-τή και να της/του επιτρέπετε να εμπλακεί στη συζήτηση.

Ο Alan Turing (1912-1954) ήταν διακεκριμένος Βρετανός μαθηματικός, αναλυτής κρυπτογραφημένων κωδίκων, φιλόσοφος, φυσικός και βιολόγος. Συχνά αναφέρεται ως ο πατέρας του σύγχρονου ηλεκτρονικού υπολογιστή και του αποδίδεται η αποκρυπτογράφηση του ναζιστικού κρυπτογραφημένου κώδικα Enigma. Ο Βρετανός κρυπτογράφος, λοχαγός Jerry Roberts, αναφέρεται ότι είπε, "Χωρίς εκείνον θα είχαμε χάσει τον πόλεμο." Λίγο μετά το τέλος του πολέμου, η βρετανική κυβέρνηση απένειμε στον Turing το μετάλλιο του Τάγματος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας για τη συνεισφορά του σε πολλούς τομείς. Ο Turing ήταν επίσης ανοιχτά ομοφυλόφιλος και στις αρχές της δεκαετίας του 1950 συνελήφθη και καταδικάστηκε για τον σεξουαλικό του προσανατολισμό από την ίδια την κυβέρνηση που είχε

υπηρετήσει. Από τις πρώτες του μέρες στο σχολείο έως το αποκορύφωμα του έργου του, που συνιστά τη διαρκή κληρονομιά του, ο Turing αντιμετώπισε πολλές προκλήσεις και όμως, έμεινε πιστός στον εαυτό του υπηρετώντας την αγάπη του για την επιστήμη και ζώντας μία ανοιχτή, έντιμη ζωή.

Μπορείτε να αναζητήσετε στο διαδίκτυο ιδέες για διεύρυνση της συζήτησης και επιπρόσθετο υλικό ώστε οι μαθητές/-τριες να μάθουν περισσότερα για αυτόν τον εξαιρετικό άνδρα και το πλαίσιο μέσα στο οποίο έζησε. Εναλλακτικά, ζητήστε από τα παιδιά να αναζητήσουν περισσότερες πληροφορίες για το άτομο, την εποχή του, τη χώρα του κ.α.

Προτεινόμενα θέματα συζήτησης

Προτρέψτε τους μαθητές να διαβάσουν τη βιογραφία που περιέχεται στο υλικό και/ή επιπλέον πληροφορίες για τη ζωή του Alan Turing. Στη συνέχεια, οργανώστε μία συζήτηση στην τάξη χρησιμοποιώντας ως οδηγό τα ακόλουθα προτεινόμενα θέματα και ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα της διαδικτυακής έρευνας και συζήτησης μπορούν να αναρτηθούν στο padlet, blog, ή wiki ομάδας του εργαστηρίου

1. Οι πρώτες εμπειρίες του Turing από το σχολείο δεν ήταν πολύ θετικές. Κάποιοι καθηγητές αναγνώρισαν την υψηλή του ευφυΐα αλλά δεν την εκτίμησαν. Ο έλεγχός του ήταν γεμάτος αρνητική κριτική. Έχοντας κατατάξει τον Turing στους τελευταίους της τάξης του, ένας καθηγητής Αγγλικών έγραψε, "μπορώ να του συγχωρήσω τον γραφικό χαρακτήρα, αν και είναι ο χειρότερος που έχω δει ποτέ, και προσπαθώ να βλέπω με ανεκτικότητα την επίμονα ανακριβή, τσαπατσούλικη και βρόμικη δουλειά του, παρότι μία τέτοια ανακρίβεια δεν ταιριάζει σε έναν ωφελιμιστή, αλλά δεν μπορώ να συγχωρήσω τη βλακεία της στάσης του απέναντι σε μία λογική συζήτηση για την Καινή Διαθήκη".

- Πόσο κοντά στις δικές σου εκτιμήσεις για το ποιος στ' αλήθεια πιστεύεις ότι είσαι, βρίσκονται οι εντυπώσεις των καθηγητών/τριών σου για εσένα και τις ικανότητές σου;
- Σε ποιο βαθμό η εμπειρία του σχολείου καθορίζει τα επιτεύγματά μας ως ανθρώπων;
- Πού αλλού μπορούμε και οφείλουμε να αναζητήσουμε το μέτρο για την εκτίμηση των επιτευγμάτων και της ανάπτυξής μας ως ανθρώπων;

2. Όταν η αστυνομία συνέλαβε τον Turing το 1952 με την κατηγορία της "βαριάς ανηθικότητας", δεν αρνήθηκε ποτέ ότι ήταν ομοφυλόφιλος. Σύμφωνα με τον βιογράφο του

Andrew Hodges, "Τον ενδιέφερε ιδιαίτερα να είναι ανοιχτός ως προς τη σεξουαλικότητά του ακόμα και μέσα σε μια σκληρή και εχθρική ατμόσφαιρα."

- Τι πιστεύεις ότι έκανε τον Turing να είναι τόσο ειλικρινής, ειδικά τη στιγμή που απειλούνταν με ποινή για έγκλημα;
- Τι κέρδισε και/ή τι έχασε ως αποτέλεσμα αυτού;
- Έχεις βρεθεί ποτέ στη θέση να πρέπει να επιλέξεις αν θα υπερασπιστείς τον εαυτό σου γνωρίζοντας ότι θα αντιμετωπίζεις αρνητικές συνέπειες; Αν ναι, πώς επέλεξες τι θα κάνεις;
- Αν αντιμετωπίζεις την ίδια κατάσταση σήμερα, θα αντιδρούσες με τον ίδιο τρόπο;

3. Αν και οι ικανότητες του Turing στην αποκρυπτογράφηση βοήθησαν τη Βρετανία και τους Συμμάχους να νικήσουν τη Γερμανία στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, στη συνέχεια του αφαιρέθηκε η άδεια εισόδου (στις υπηρεσίες ασφαλείας) και αποκλείστηκε από εργασία στην υπηρεσία πληροφοριών. Ένας λόγος για αυτό ήταν η ιδέα ότι επειδή ήταν ομοφυλόφιλος αποτελούσε κίνδυνο για την ασφάλεια. Περίπου το ίδιο χρονικό διάστημα στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι ΛΟΑΤΚΙ άνθρωποι αντιμετωπίζονταν με παρόμοιο τρόπο.

- Ποια ήταν η αντίδρασή σου σε αυτό το σημείο της ιστορίας;
- Γιατί πιστεύεις ότι η Βρετανική κυβέρνηση θεώρησε τον Turing, και άλλους ομοφυλόφιλους ανθρώπους, κίνδυνο για την ασφάλεια;
- Στην κοινωνία μας σήμερα ποιες ομάδες θεωρούνται επικίνδυνες ή ότι αποτελούν απειλή για την εθνική ασφάλεια;

4. Η βασική σύλληψη των σύγχρονων υπολογιστών στηρίζεται σε κάποιες από τις επιστημονικές θεωρίες του Turing. Αφού ο Turing πέθανε το 1954, σημαίνει ότι δεν είδε ποτέ laptop, tablet ή κινητό τηλέφωνο.

- Με ποιους τρόπους χρησιμοποιείς υπολογιστές στην καθημερινή σου ζωή;
- Πώς πιστεύεις ότι θα ήταν να ζεις σε έναν κόσμο χωρίς υπολογιστές;
- Τι νομίζεις ότι θα σκεφτόταν ο Turing αν μπορούσε να περάσει μία μέρα μαζί σου μαθαίνοντας για τις νέες τεχνολογίες τις οποίες ενέπνευσε η δική του δουλειά;

5. Πολλοί μαθητές/τριες μαθαίνουν για τον Turing στις θετικές επιστήμες, ή στα μαθήματα υπολογιστών ή ιστορίας, αλλά οι περισσότεροι δε γνωρίζουν ότι ήταν ανοιχτά ομοφυλόφιλος.

- Γιατί πιστεύεις ότι ο σεξουαλικός του προσανατολισμός συχνά αφαιρείται από τα μαθήματα για τη ζωή του και τα επιτεύγματά του;
- Γιατί μπορεί να είναι σημαντικό να μαθαίνουμε για τις διαφορετικές ταυτότητες ιστορικών προσωπικοτήτων;
- Τι κακό μπορεί να προκύψει από το να μη μαθαίνουμε αυτή την πληροφορία;

Προτεινόμενες δραστηριότητες και εργασίες για περαιτέρω εμβάθυνση/ Επέκταση

- Ερευνήστε τα βασικά σημεία στην ελληνική ιστορία ποινικοποίησης και αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας, ειδικά τους συγκεκριμένους νόμους. Συγκρίνετε με την Αμερικάνικη ιστορία ποινικοποίησης και αποποινικοποίησης της ομοφυλοφιλίας (π.χ. η πολιτεία του Ιλινόις ήταν η πρώτη που ποινικοποίησε την ομοφυλοφιλία το 1827 και η πρώτη που την αποποινικοποίησε το 1962).
- Δώστε στους μαθητές ως εργασία τη σύγκριση αυτής της εποχής με άλλες κατά τις οποίες συγκεκριμένες ομάδες θεωρήθηκαν επικίνδυνες ή μη αποδεκτές (π.χ. οι μάγισσες του Σάλεμ, οι ομοφυλόφιλοι κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι μετανάστες/πρόσφυγες, οι μουσουλμάνοι μετά τις 11 Σεπτεμβρη).
- Μετά τη νίκη των Συμμάχων στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την απελευθέρωση των κρατουμένων από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης της Ευρώπης, η Συμμαχική Στρατιωτική Κυβέρνηση της Γερμανίας (υπό τον έλεγχο της Βρετανίας, Γαλλίας, Ρωσίας και των Η.Π.Α.) κατήργησε πολλούς νόμους και διατάγματα που είχαν δημιουργηθεί από τη Ναζιστική Γερμανία. Ωστόσο, δεν καταργήθηκε η αναθεώρηση της παραγράφου 157 από τους Ναζί το 1935, που ποινικοποιούσε την ομοφυλοφιλία. Το αποτέλεσμα ήταν ότι πολλοί επιβιώσαντες του Ολοκαυτώματος που δηλώθηκαν ως ΛΟΑΤΚΙ, και ειδικά ομοφυλόφιλοι άνδρες, υποχρεώθηκαν να εκτίσουν την ποινή τους μετά το πέρας του πολέμου και ασχέτως του χρόνου που είχαν υπάρξει φυλακισμένοι στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Ερευνήστε την Παράγραφο 175 και μαρτυρίες ΛΟΑΤΚΙ επιζώντων από το Ολοκαύτωμα οι οποίοι υποχρεώθηκαν να παραμείνουν στη φυλακή μετά το τέλος του πολέμου.
- Διαβάστε την απολογία του πρώην Βρετανού πρωθυπουργού Gordon Brown προς τον Turing (2009)

<https://www.theguardian.com/world/2009/sep/11/pm-apology-to-alan-turing>

Σημείωση: στον Turing δε δόθηκε απαλλαγή από την ποινή του παρά το 2013. Γράψτε ένα πειστικό δοκίμιο χρησιμοποιώντας ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω ερωτήματα: Γιατί πιστεύετε ότι μερικές φορές οι κυβερνήσεις απολογούνται για αδικίες του παρελθόντος, τι αντίκτυπο έχουν και ποιος ωφελείται από αυτό;

Για ποια ιστορικά γεγονότα πιστεύετε ότι θα έπρεπε να απολογηθεί η Ελλάδα και γιατί;

- Αν και δόθηκε χάρη στον Turing το 2013, πολλοί ένιωσαν ότι το να δοθεί χάρη σε έναν μόνο άνδρα λόγω της συνεισφοράς του ήταν άδικο για τους χιλιάδες άλλους άνδρες που καταδικάστηκαν σε φυλάκιση με τους ίδιους νόμους επειδή ήταν ομοφυλόφιλοι. Σε ένα δημόσιο show συμπαράστασης για την απονομή χάρης και στους υπόλοιπους, το Βρετανικό ποπ συγκρότημα Pet Shop Boys συνέθεσε και έπαιξε τον Ιούλιο 2014 στο BBC μια “ορχηστρική ποπ βιογραφία” με τον τίτλο “Ένας Άνθρωπος από το Μέλλον” βασισμένη στη ζωή του Alan Turing. (για σχόλια στο κομμάτι αυτό, βλέπε:

<http://www.geowayne.com/newDesign/amanfromthefuture.htm>)

Με αυτή την αφορμή, σκεφτείτε παραδείγματα που αναδεικνύουν πώς η τέχνη μπορεί και έχει λειτουργήσει ως ισχυρό εργαλείο στοχασμού και απάντησης σε κοινωνικά ζητήματα.

- Η ικανότητα του Turing ως κρυπταναλυτή (αυτός που λύνει μυστικά μηνύματα, κώδικες και κρυπτογραφημένα μηνύματα) ήταν καθοριστική για την ήττα των Ναζιστικών δυνάμεων. Συγκεντρώστε και μοιραστείτε με τους μαθητές σας βιβλία για την κρυπτολογία. Αναθέστε την επίλυση διαφόρων κωδικοποιημένων μηνυμάτων και προτρέψτε τους μαθητές να σχεδιάσουν τα δικά τους κρυπτογραφημένα μηνύματα. Σκεφτείτε μήπως δημοσιεύσετε στη σχολική εφημερίδα κρυπτογραφημένα μηνύματα και κλειδιά για την επίλυσή τους, ώστε να πραγματοποιηθεί ένας ενδοσχολικός διαγωνισμός επίλυσης των μηνυμάτων.
- Τέλος, μια καλή ιδέα θα είναι να γίνονται αρκετές από αυτές τις εργασίες στις ξένες γλώσσες που διδάσκονται στο σχολείο (αγγλικά, γαλλικά, ή γερμανικά) προσαρμόζοντάς τις στο επίπεδο των παιδιών, με τη συνδρομή των ξενόγλωσσων εκπαιδευτικών.

Ιδέες και προτάσεις για το τελικό προϊόν και επέκταση των Εργαστηρίων, μπορείτε να βρείτε και να επιλέξετε κατά περίπτωση (ανάλογα την ηλικιακή ομάδα, το Πρόγραμμα Σπουδών, τα ενδιαφέροντα, το δυναμικό της τάξης κτλ.) στο αρχείο, «Οδηγίες – Προτάσεις για την αξιοποίηση του Εκπαιδευτικού Υλικού».

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΗΓΕΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Ο Alan Turing στο Biography.com:
<https://www.biography.com/scientist/alan-turing>
- Alan Turing: The Enigma, του Andrew Hodges:

<http://www.turing.org.uk/index.html>

- Ψηφιακά Αρχεία Turing: <http://www.turingarchive.org/>
- Ιστορία της Λεσβιακής, Ομοφυλόφιλης και Αμφιφυλόφιλης Ισότητας από το Stonewall: http://www.stonewall.org.uk/at_home/history_of_lesbian_gay_and_bisexual_equality/default.asp
- Κρυπτογραφικά Πρωτόκολλα από το Computer Science Unplugged: <http://csunplugged.org/cryptographic-protocols>
- Εισαγωγή στην Κρυπτογραφία: Βασικές Τεχνικές Επίλυσης για Κώδικες Αντικατάστασης, από Denise Sutherland και Mark Koltko-Rivera: <http://www.dummies.com/how-to/content/cryptography-101-basic-solving-techniques-for-subst.html>
- Αποκρυπτογράφηση Κρυπτογραφικών Κωδίκων από το Dummies.com: <http://www.dummies.com/how-to/content/decrypting-cryptographic-ciphers.html>
- Το μυαλό του κρυπτογράφου, από NOVA: <http://www.pbs.org/wgbh/nova/decoding/mind.html>
- Πώς δουλεύει το Enigma, από τον Alan Stripp, NOVA: <http://www.pbs.org/wgbh/nova/military/how-enigma-works.html>

ΒΙΒΛΙΑ

- *Alan Turing: The Enigma*: το βιβλίο του Andrew Hodges (1983) που ενέπνευσε την ταινία *The Imitation Game* (Το παιχνίδι της μίμησης).

ΤΑΙΝΙΕΣ

- *Το παιχνίδι της μίμησης* (2014) σε σκηνοθεσία Morten Tyldum
- *Codebraker: The Story of Alan Turing*, σε σκηνοθεσία Claire Beavan (μυθοπλαστική βιογραφία)
- *Decoding Nazi Secrets* (1999) από το NOVA (ντοκιμαντέρ)

ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ

- *Breaking the Code* (1986), του Hugh Whitmore

© 2015 GLSEN

Μετάφραση: Γαβριέλλα Ασπράκη για το Πολύχρωμο Σχολείο

Εργαστήριο 7^ο: «Η σημασία της συναίνεσης»

- ✚ Εργαστηριακός Κύκλος: **Ζω καλύτερα – Ευ Ζην**
Τομέας: **iii. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση**

Ομάδα στόχου: Μαθήτριες/-τές Α' -Β' -Γ' τάξεων Γυμνασίου

Εκτιμώμενη συνολική διάρκεια: 2 Διδακτικές ώρες

Δραστηριότητες που περιλαμβάνει το εργαστήριο:

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> Μύθοι και πραγματικότητα για το τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση. Διερεύνηση και αναγνώριση των υγιών, μη υγιών και κακοποιητικών συμπεριφορών στις σχέσεις. Αναζήτηση βοήθειας Βαθύτερη κατανόηση για τις συνέπειες που έχει η σεξουαλική κακοποίηση για το θύμα 	<p>ΜΕΡΟΣ 1</p> <p>A. Εξερεύνηση των μύθων και της πραγματικότητας γύρω από τη σεξουαλική κακοποίηση</p> <p>B. Εξετάστε τις διαφορές μορφές σεξουαλικής κακοποίησης</p> <p>Γ. Τι είναι η συναίνεση</p>	<ul style="list-style-type: none"> ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Μύθοι και πραγματικότητα για τη σεξουαλική κακοποίηση ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: Μύθοι και πραγματικότητα για τη σεξουαλική κακοποίηση ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Κάρτες «Αλήθεια ή Ψέμα» ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: Κουίζ «Αλήθεια ή Ψέμα» ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Κάρτες για τις Υγιείς/Μη υγιείς/ Κακοποιητικές σχέσεις
	<p>ΜΕΡΟΣ 2</p> <p>Αναγνώριση της σεξουαλικής κακοποίησης και πού μπορείτε να ζητήσετε βοήθεια</p>	

	<p>A.</p> <p>ΕΠΙΛΟΓΗ 1:</p> <p>Άσκηση για τις υγιείς/ μη υγιείς σχέσεις</p> <p>ΕΠΙΛΟΓΗ 2:</p> <p>Σενάρια σεξουαλικής κακοποίησης μέσα στις σχέσεις</p> <p>ΕΠΙΛΟΓΗ 3:</p> <p>Στίχοι τραγουδιών: Υγιείς ή μη υγιείς</p> <p>B. Πού να ζητήσετε βοήθεια</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΙΚΟΝΕΣ: Υγιείς/ Μη υγιείς/ Κακοποιητικές σχέσεις • ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Σενάρια βίας μέσα στις σχέσεις • ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ: Ερωτήσεις για τη βία στις σχέσεις • ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Δραστηριότητα με στίχους τραγουδιών
--	--	--

Δεξιότητες που καλλιεργούνται:

1. Δεξιότητες Μάθησης

- Κριτική σκέψη (Critical thinking)
- Επικοινωνία (Communication)
- Συνεργασία (Collaboration)
- Δημιουργικότητα (Creativity)

2. Δεξιότητες Ζωής

- Αυτομέριμνα
- Κοινωνικές Δεξιότητες
- Πολιτειότητα
- Ενσυναίσθηση και ευαισθησία
- Προσαρμοστικότητα

- Ανθεκτικότητα
- Υπευθυνότητα
- Πρωτοβουλία
- Οργανωτική ικανότητα
- Προγραμματισμός, Παραγωγικότητα

3. MIT: Δεξιότητες της τεχνολογίας και της επιστήμης

- Πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy)
- Ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy)
- Γραμματισμός στα μέσα (media literacy),
- Τεχνολογικός γραμματισμός (technology literacy)
- Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες
- Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο (αντιμετώπιση phishing, cyberbullying, κ.ά.)
- Δεξιότητες δημιουργίας και διαμοιρασμού ψηφιακών δημιουργημάτων
- Συνδυαστικές δεξιότητες ψηφιακής τεχνολογίας, επικοινωνίας και συνεργασίας
- Δεξιότητες ανάλυσης και παραγωγής περιεχομένου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Δεξιότητες διεπιστημονικής και διαθεματικής χρήσης των νέων τεχνολογιών

4. Δεξιότητες του νου

- Στρατηγική σκέψη
- Επίλυση προβλημάτων
- Μελέτη περιπτώσεων (case studies)

Σύνδεση με το ΠΣ – Διαθεματικότητα:

Γλώσσα

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, ώστε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου να μετέχουν στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύνη στάση. Με την κατάκτηση της γλώσσας με την οποία αντιμετωπίζουμε τις διακρίσεις, εξελίσσονται σε άτομα με ολοκληρωμένη προσωπικότητα, αυτοπεποίθηση και δημιουργική σκέψη.
- ✓ εκτιμούν την αξία του διαλόγου και ασκούνται στο είδος αυτό του λόγου -βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος-, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση διαφορετικών απόψεων.

- ✓ μαθαίνουν να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά κώδικες προφορικής επικοινωνίας για διάφορους σκοπούς και να αξιοποιούν τα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία του λόγου.
- ✓ ασκούνται στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν με επιτυχία το ανάλογο επίπεδο λόγου σε κάθε περίπτωση επικοινωνίας.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας στη σχολική και εξωσχολική ζωή.

Τα παραπάνω ισχύουν και για τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών, εφόσον λαμβάνουμε πάντοτε υπόψη τους περιορισμούς λόγω επιπέδου γλωσσομάθειας των μαθητών/-τριών. Ειδικότερα για την Αγγλική Γλώσσα οι μαθήτριες/-τές μπορούν να συγκρίνουν ποσοστά διαφόρων μορφών έμφυλης βίας στη βρετανική/αμερικανική και την ελληνική κοινωνία. Επιπλέον, στη δραστηριότητα με τα τραγούδια, οι μαθήτριες/-τές συνήθως επιλέγουν αγγλόφωνα τραγούδια, τα οποία τους δίνουν μια επιπλέον ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με την αγγλική γλώσσα (χωρίς φυσικά να αποκλείονται και τραγούδια σε άλλες γλώσσες).

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ έρχονται σε επαφή και παίρνουν κριτική θέση απέναντι σε βασικά ζητήματα της ατομικής και κοινωνικής ζωής, τα σύγχρονα προβλήματα, τον αγώνα για τη ζωή, τις μεγάλες αξίες, την αγάπη, τη φιλία και άλλα θέματα σχετικά με τα ενδιαφέροντα της ηλικίας των μαθητών/-τριών.
- ✓ διαμορφώνουν επιλεκτικά και υπεύθυνα τις προσωπικές τους στάσεις και πεποιθήσεις.
- ✓ ευαισθητοποιούνται και αναπτύσσουν δεξιότητες για την ενεργητική συμβολή τους στην αντιμετώπιση σύγχρονων διεθνών κοινωνικών προβλημάτων.

Θρησκευτικά

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ αναπτύσσουν θετική στάση προς την επικοινωνία και τον διάλογο. Συνειδητοποιούν τη δυνατότητα συνύπαρξης και σχέσης με τους συμμαθητές/-τριές τους, παρά τις όποιες διαφορές τους.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της φιλίας, της αλληλεγγύης και της προσφοράς.

- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τις επιθυμίες και τις ανάγκες των άλλων και εντάσσουν την ενσυναισθητική λειτουργία στην καθημερινή τους ζωή.
- ✓ ανακαλύπτουν τη σημασία της διαφορετικότητας και της ποικιλίας.
- ✓ επισημαίνουν, ελέγχουν, αξιολογούν και αναθεωρούν προσωπικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.
- ✓ εμπεδώνουν τη σημασία της αποδοχής και του σεβασμού της ετερότητας για τη σύγχρονη κοινωνία και τοποθετούνται ανάλογα.
- ✓ δεσμεύονται στην καταπολέμηση της βίας και της εχθρότητας στην προσωπική και κοινωνική τους ζωή.
- ✓ αναγνωρίζουν και σέβονται τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων χωρίς καμία διάκριση.
- ✓ συνειδητοποιούν τη σημασία της πράξης και του αγώνα για τη βελτίωση της ζωής και του κόσμου.
- ✓ αναπτύσσουν στάσεις ενεργού πολίτη που νοιάζεται για τη βελτίωση της κοινωνικής ζωής.
- ✓ δεσμεύονται στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ✓ συντονίζουν συζητήσεις, επικοινωνούν και διαλέγονται με τους συμμαθητές τους, συνδιαμορφώνονται και συμμετέχουν σε δραστηριότητες και παρεμβάσεις.

Κοινωνική και πολιτική αγωγή

Οι μαθήτριες/-τές:

- ✓ συνειδητοποιούν την αλληλεπίδραση ατόμου και κοινωνίας
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και ευθύνης.
- ✓ διαπιστώνουν την αντιστοιχία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.
- ✓ συμμετέχουν ως Ευρωπαίοι πολίτες ενεργά στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, έχοντας συνείδηση ότι είναι ταυτόχρονα Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες.
- ✓ αναγνωρίζουν την ανάγκη για ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και δραστηριοποιούνται για την προστασία τους.
- ✓ αποκτούν αξίες, στάσεις και δεξιότητες για αποτελεσματική επικοινωνία και συνεργασία και για προσωπική και κοινωνική ανέλιξη.
- ✓ συνειδητοποιούν ότι οι άνθρωποι δημιουργούν και λύνουν κάθε είδους κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα.
- ✓ κατανοούν τη σημασία για ενεργό συμμετοχή στο κοινωνικό και πολιτικό γίγνεσθαι και ενδιαφέρονται για μια καλύτερη κοινωνία και πολιτεία, για έναν καλύτερο κόσμο.
- ✓ μαθαίνουν να συζητούν, να δέχονται τις διαφορετικές απόψεις, να εκφράζουν τις δικές τους και να τις υποστηρίζουν με επιχειρήματα.

- ✓ ενθαρρύνονται να θέτουν ερωτήματα και να βρίσκουν λύσεις σε κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα.
- ✓ γνωρίζουν διάφορους τύπους κοινωνικών ομάδων καθώς και τα χαρακτηριστικά τους.
- ✓ αναπτύσσουν πνεύμα συνεργασίας και σεβασμού των άλλων ομάδων.
- ✓ κατανοούν τα διάφορα είδη κοινωνικού ελέγχου και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά του ατόμου.
- ✓ αναπτύσσουν δεξιότητες, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων.
- ✓ κατανοούν τους λόγους που οδηγούν στη δημιουργία οργανώσεων και τους βασικούς σκοπούς που αυτοί επιδιώκουν.

Οικιακή Οικονομία

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να εξελιχθούν, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά, εφόσον το εργαστήριο συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεών τους.
- ✓ να γνωρίσουν τις διαφυλικές σχέσεις, τη σεξουαλική συμπεριφορά.
- ✓ να ασκηθούν στην αναγνώριση αξιών.
- ✓ να ενημερωθούν για τα γνωρίσματα της βίας και της παρενόχλησης και να εξοικειωθούν με τη σχετική ορολογία.
- ✓ να αναπτύξουν την προσωπικότητά τους με τη δημιουργία ανεξάρτητης σκέψης, αγάπης για εργασία, κριτικής ικανότητας για την αντιμετώπιση καταστάσεων και δυνατότητας για επικοινωνία και για συνεργασία με άλλα άτομα.

Ιστορία

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να ενημερωθούν για την έμφυλη βία σε διάφορες ιστορικές περιόδους και για την Ιστορία των Έμφυλων Σχέσεων.
- ✓ να ενημερωθούν για τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.
- ✓ να κατανοήσουν την κουλτούρα του βιασμού.
- ✓ να εξασκηθούν στην κριτική ανάγνωση λογοτεχνικών, δημοσιογραφικών, επιστημονικών και άλλων κειμένων τοποθετώντας τα στο ιστορικοκοινωνικό τους πλαίσιο.

- ✓ να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με διεθνείς οργανισμούς υπεράσπισης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.
- ✓ να ανακαλύψουν σημαντικές εκφάνσεις της καθημερινής ζωής στον δημόσιο και ιδιωτικό χώρο και να προβληματιστούν για τις ομοιότητες και τις διαφορές των ανθρώπινων αναγκών στο παρελθόν και στο παρόν.
- ✓ να εστιάζουν τόσο στα κοινωνικά χαρακτηριστικά του γυναικείου φύλου όσο και στην πολιτική διάσταση γυναικείων μορφών που καταγράφηκαν στην ιστορία.
- ✓ να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις οικογένειες άλλων εποχών και σε μια σύγχρονη οικογένεια.
- ✓ να ενημερωθούν για τους έμφυλους ρόλους και τα “καθήκοντά” τους σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

Πληροφορική

Οι μαθήτριες/-τές έχουν τη δυνατότητα:

- ✓ να ευαισθητοποιούνται, στο πλαίσιο της γενικής τους παιδείας, και να κρίνουν τις επιπτώσεις των νέων τεχνολογιών στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να ενημερωθούν σχετικά με την έμφυλη βία και τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο
- ✓ να ευαισθητοποιούνται σε θέματα προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων, ασφάλειας των πληροφοριών, συμπεριφοράς στο Διαδίκτυο κτλ.
- ✓ να αναπτύξουν κώδικες δεοντολογίας στο πλαίσιο της συνεργασίας με άλλους, του σεβασμού της εργασίας τους και της διαφορετικότητας των άλλων.
- ✓ να γνωρίσουν και να κρίνουν τις τρέχουσες και τις μελλοντικές επιπτώσεις των ΤΠΕ σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο αλλά και στους διάφορους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- ✓ να αξιοποιούν τις υπολογιστικές και δικτυακές τεχνολογίες ως εργαλείο μάθησης και σκέψης.
- ✓ να αποκτήσουν δεξιότητες συλλογής, επιλογής, ανάλυσης και αξιολόγησης πληροφοριών από διάφορες πηγές (ηλεκτρονικές εγκυκλοπαιδείες, ηλεκτρονικά λεξικά, παγκόσμιος ιστός – www κ.ά.)

Φυσική Αγωγή

Μέσα από το εργαστήριο οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να κατανοήσουν τη σημασία του σεβασμού του αντιπάλου και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας

- ✓ να συνειδητοποιήσουν τον δημοκρατικό τρόπο επίλυσης των διαφορών
- ✓ να αναπτύξουν κοινωνικές και ψυχικές αρετές, όπως: συνεργασία, ομαδικό πνεύμα, υπευθυνότητα, υπομονή, επιμονή και θάρρος.
- ✓ να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και τη θετική αυτοαντίληψη, την αυτοπεποίθηση και την καλλιέργεια ελεύθερης και δημοκρατικής έκφρασης.

Αγωγή υγείας

Οι μαθήτριες/-τές μπορούν:

- ✓ να αναζητήσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τους παράγοντες που συντελούν στη μέχρι τώρα διαμόρφωση της ατομικής τους ταυτότητας. Γνωρίζοντας καλύτερα τον εαυτό τους έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν καλύτερα τον τρόπο που σχετίζονται με τους άλλους.
- ✓ να συνειδητοποιήσουν πώς το ευρύτερο περιβάλλον τους επηρεάζει τη συμπεριφορά, τα συναισθήματα, τις επιλογές και τον τρόπο ζωής τους.
- ✓ να αναπτύξουν δεξιότητες για επιλογές που προασπίζουν και προάγουν την ψυχική και σωματική υγεία και την κοινωνική ευεξία.
- ✓ να βελτιώσουν την αυτοπεποίθησή τους, και τη δυνατότητα, ως συνέπεια της ενδυνάμωσης των ικανοτήτων τους, να διαπραγματεύονται και να προβαίνουν σε σωστές επιλογές.
- ✓ να βρίσκουν τρόπους επίλυσης συγκρούσεων.

Γενικοί διδακτικοί στόχοι:

- Μύθοι και πραγματικότητα για το τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση.
- Διερεύνηση και αναγνώριση των υγιών, μη υγιών και κακοποιητικών συμπεριφορών στις σχέσεις.
- Πού να αναζητήσουμε βοήθεια.

ΜΑΘΗΜΑ 1

Διδακτικός στόχος:

- Να αξιολογήσουν οι μαθήτριες/-τές τις επιπτώσεις και τις συνέπειες που έχει η σεξουαλική κακοποίηση για το θύμα [επιζών/επιζώσα] και για τους ανθρώπους που συσχετίζονται με το θύμα.

ΥΛΙΚΟ:

- 1. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Μύθοι και πραγματικότητα για τη σεξουαλική κακοποίηση**
- 2. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: Μύθοι και πραγματικότητα για τη σεξουαλική κακοποίηση**
- 3. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Κάρτες «Αλήθεια ή Ψέμα»**
- 4. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ-ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ: Κουίζ «Αλήθεια ή Ψέμα»**
- 5. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Κάρτες για τις Υγιείς/Μη υγιείς/ Κακοποιητικές σχέσεις**
- 6. ΕΙΚΟΝΕΣ: Υγιείς/Μη υγιείς/Κακοποιητικές σχέσεις**
- 7. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Σενάρια βίας μέσα στις σχέσεις**
- 8. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ: Ερωτήσεις για τη βία στις σχέσεις**
- 9. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ: Δραστηριότητα με στίχους τραγουδιών**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Είναι σημαντικό οι μαθητές/-ές να κατανοήσουν τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση, πώς να την αναγνωρίσουν, πώς να υποστηρίξουν κάποιον/-α που έχει βιώσει ή που βιώνει σεξουαλική κακοποίηση και πού να αναζητήσουν βοήθεια. Υπάρχουν δύο μέρη σε αυτό το σχέδιο μαθήματος που μπορούν να ολοκληρωθούν σε δύο μαθήματα. Το πρώτο μέρος διερευνά τους μύθους και την πραγματικότητα και ορίζει επίσης το τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση. Το δεύτερο μέρος διερευνά την αναγνώριση των υγιών, μη υγιών και κακοποιητικών συμπεριφορών στις σχέσεις και πού να αναζητήσουμε βοήθεια.

Η συζήτηση για το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να προκαλέσει την έντονη ανησυχία ορισμένων μαθητών/-τριών ή να φέρει στο φως περιπτώσεις μαθητών/

-τριών που βρίσκονται ή έχουν εμπλακεί κατά κάποιον τρόπο σε μια κακοποιητική κατάσταση. Η αντιμετώπιση αμφιλεγόμενων θεμάτων θα ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/

-τριες να εξετάσουν τις δικές τους πεποιθήσεις και εμπειρίες. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ενεργούν με ευαισθησία και διακριτικότητα όταν χειρίζονται μεμονωμένες πληροφορίες μαθητών/-τριών που είναι ευαίσθητες ή θα μπορούσαν να φέρουν σε δύσκολη θέση τους ίδιους τους/τις μαθητές/-τριες ή τις οικογένειές τους. Σεβαστείτε την εμπιστευτικότητα στην τάξη και προσπαθήστε να προβλέψετε πού θα οδηγήσουν οι συζητήσεις για να προστατεύσετε τους/τις μαθητές/-τριες από την αποκάλυψη ακατάλληλων προσωπικών πληροφοριών.

- Πριν ξεκινήσετε αυτά τα μαθήματα, συνιστάται να μιλήσετε με τους σχολικούς συμβούλους, ώστε να είναι ενήμεροι πως ίσως υπάρξουν αποκαλύψεις σεξουαλικής κακοποίησης.
- **Ο όρος που θα πρέπει να χρησιμοποιείτε στη συζήτηση είναι «σεξουαλική κακοποίηση».** Ο όρος **βιασμός** δε χρησιμοποιείται πάντα με νομική έννοια, καθώς δεν αντιπροσωπεύει πλήρως τις διάφορες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης.
- Αν και ο όρος **θύμα** χρησιμοποιείται στα μαθησιακά αποτελέσματα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο όρος **επιζών και επιζώσα** είναι αυτός που αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες πρακτικές.
- Να δείχνετε εμπιστευτικότητα και ευαισθησία όταν συζητάτε αυτό το θέμα.
- Ανατρέξτε στις οδηγίες του τμήματος του σχολείου σχετικά με τις γνωστοποιήσεις και τις αναφορές.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ/ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ:

A. ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ (5-10 ΛΕΠΤΑ)

Βεβαιωθείτε ότι έχετε θέσει κάποιους βασικούς κανόνες πριν ξεκινήσετε αυτό το μάθημα. Αν θέλετε να εισάγετε βασικούς κανόνες συνύπαρξης στη συγκεκριμένη τάξη, μπορείτε να ξεκινήσετε με μέρος ή όλο το 1^ο Εργαστήριο για το Δημοτικό του Πολύχρωμου Σχολείου, με τίτλο, **Το πρώτο μου συμβόλαιο-Ακουμπώντας τα όνειρά μου...**

Για τις τάξεις που έχουν ήδη θέσει βασικούς κανόνες, μια γρήγορη επανάληψή τους μπορεί να οδηγήσει σε ένα πιο επιτυχημένο μάθημα.

Δείτε το έγγραφο, **Βασικοί κανόνες συνύπαρξης**, στο **Υποστηρικτικό υλικό**

Μην ξεχάσετε να επαναλάβετε τους βασικούς κανόνες!

http://teachers.teachin_gsexualhealth.ca/teaching-tools/ground-rules

ΜΕΡΟΣ 1: ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ (15-20 λεπτά)

6. Εξερεύνηση των μύθων και της πραγματικότητας γύρω από τη σεξουαλική κακοποίηση

Επιλέξτε μία από τις παρακάτω δραστηριότητες για να αρχίσουν οι μαθητές/τριες να εντοπίζουν τους μύθους και την πραγματικότητα σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση και να καθορίσετε τι καταλαβαίνουν οι μαθητές/τριες για τη σεξουαλική κακοποίηση.

ΕΠΙΛΟΓΗ 1:

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μαθητές/τριες διερευνούν τις γνώσεις τους και αμφισβητούν κοινά στερεότυπα γύρω από τη σεξουαλική κακοποίηση.

- 9.** Διανείμετε το **ενημερωτικό έντυπο σχετικά με τους Μύθους και την Πραγματικότητα γύρω από τη Σεξουαλική Κακοποίηση** και αφήστε τους/τις μαθητές/-τριες να το συμπληρώσουν ο καθένας και η καθεμία ξεχωριστά.
- 10.** Διορθώστε το ενημερωτικό έντυπο μέσω ομαδικής συζήτησης χρησιμοποιώντας τις απαντήσεις που παρέχονται.
- 11.** Αναλύστε αυτήν τη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Γιατί συμβαίνει η σεξουαλική κακοποίηση; *Η σεξουαλική κακοποίηση είναι πράξη εξουσίας και επιθετικότητας. Δεν έχει σεξουαλικά κίνητρα.*
 - Ποιος φταίει όταν συμβαίνει ένα περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης; *Ο δράστης είναι αυτός που φταίει πάντα.*

ΕΠΙΛΟΓΗ 2:

ΚΟΥΙΖ ΑΛΗΘΕΙΑ Ή ΨΕΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μαθητές/-τριες καθορίζουν τους ορισμούς για τη σεξουαλική κακοποίηση και εντοπίζουν διάφορους τύπους σεξουαλικής κακοποίησης μέσω συζητήσεων στην τάξη.

1. Διανείμετε τις **κάρτες «ΙΣΧΥΕΙ» και «ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ»** σε κάθε μαθητή/τρια.
 2. Διαβάστε δυνατά την κάθε περίπτωση που μπορεί να ισχύει ή να μην ισχύει.
 3. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να κρατήσουν ψηλά μία από τις κάρτες ανάλογα με το ποια πιστεύουν ότι είναι η σωστή απάντηση για την κάθε ερώτηση.
 4. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/τριες να έχουν κλειστά τα μάτια τους όταν σηκώνουν ψηλά τις κάρτες, ώστε να μη τους νοιάζει τι απαντούν οι υπόλοιποι μαθητές.
 5. Αναλύστε αυτήν τη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 - Γιατί συμβαίνει η σεξουαλική κακοποίηση;
- Η σεξουαλική κακοποίηση είναι πράξη εξουσίας και επιθετικότητας. Δεν έχει σεξουαλικά κίνητρα.
2. Ποιος φταίει όταν συμβαίνει ένα περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης;

δράστης είναι αυτός που φταίει πάντα.

6. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τι είναι η σεξουαλική κακοποίηση;

Η σεξουαλική κακοποίηση είναι οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής δραστηριότητας που επιβάλλεται σε κάποιο άτομο χωρίς τη συναίνεση αυτού του ατόμου. Ο εξαναγκασμός μπορεί να είναι σωματικός ή να γίνεται μέσω απειλών, εκφοβισμού, χειραγώγησης, χρήσης αλκοόλ/ναρκωτικών ουσιών ή παρενόχλησης. Οποιαδήποτε ανεπιθύμητη σεξουαλική δραστηριότητα -συμπεριλαμβανομένου του φιλήματος, του αγγίγματος, της επίδειξης των γεννητικών οργάνων, του στοματικού σεξ, της σεξουαλικής επαφής, της φωτογράφισης κ.λπ.- θεωρείται σεξουαλική κακοποίηση υπό οποιαδήποτε συνθήκη.

Η συζήτηση του θέματος της σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να προκαλέσει την ανησυχία ορισμένων μαθητών ή να φέρει στο φως περιστατικά κακοποίησής τους. Αυτό το θέμα μπορεί επίσης να προβληματίσει μαθητές που δεν έχουν υποστεί κακοποίηση, αλλά δε γνώριζαν ότι συμβαίνουν τέτοιες καταστάσεις. Είναι σημαντικό να δείχνετε ευαισθησία στις ανάγκες όλων των μαθητών σας όταν διδάσκετε αυτό το θέμα.

Αν και ο όρος **θύμα** χρησιμοποιείται στα μαθησιακά αποτελέσματα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ο όρος **επιζών και επιζώσα** είναι αυτός που αντικατοπτρίζει τις τρέχουσες πρακτικές.

Ο όρος «βιασμός» δε χρησιμοποιείται πλέον στον Καναδά με νομική έννοια, αν και εξακολουθεί να χρησιμοποιείται συνήθως για να περιγράψει την κολπική, στοματική ή πρωκτική επαφή, χωρίς συναίνεση . Ο προτιμώμενος όρος που πρέπει να χρησιμοποιήσετε με τους μαθητές σας είναι η **σεξουαλική κακοποίηση**.

2. Εξετάστε τις διάφορες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης:

Βία μέσα στη σχέση

- Βία μέσα στη σχέση θεωρείται η συναισθηματική, σωματική ή/και η σεξουαλική κακοποίηση του ενός συντρόφου από τον άλλο.

Σεξουαλική παρενόχληση

- Ανεπιθύμητες σεξουαλικές προσεγγίσεις, ανεπιθύμητα αιτήματα για πραγματοποίηση σεξουαλικών επιθυμιών και άλλες ανεπιθύμητες λεκτικές ή σωματικές συμπεριφορές ερωτικής φύσης. Η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να περιλαμβάνει τσίμπημα, ελαφρύ χτύπημα, τρίψιμο, «βρώμικα» αστεία, σχόλια, προτάσεις κτλ. Οι συμπεριφορές αυτές δε χρειάζεται να γίνονται σκοπίμως για να θεωρηθούν σεξουαλική παρενόχληση.

Σεξουαλική κακοποίηση που διευκολύνεται μέσω της χρήσης ναρκωτικών ουσιών

- Συχνά γνωστή ως «βιασμός με ναρκωτικά» (drug rape) ή «βιασμός στη διάρκεια ραντεβού» (date rape), η σεξουαλική κακοποίηση που διευκολύνεται με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, συμβαίνει όταν κάποιος ή κάποια εκμεταλλεύεται το γεγονός ότι έχετε πάρει ή σας έχει δοθεί αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες έτσι ώστε να σας κακοποιήσει σεξουαλικά. Αυτή η σεξουαλική κακοποίηση θα μπορούσε να είναι οτιδήποτε, από ένα ανεπιθύμητο φιλή ή ένα άγγιγμα μέχρι τη σεξουαλική πράξη.

Σεξουαλική εκμετάλλευση

- Η σεξουαλική εκμετάλλευση είναι η σεξουαλική κακοποίηση ενός ατόμου μέσω του σεξ ή/και των σεξουαλικών πράξεων προκειμένου να λάβει ως αντάλλαγμα ναρκωτικά, φαγητό, καταφύγιο, προστασία και άλλα βασικά αγαθά για τη ζωή του και/ή χρήματα. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ή την παρακολούθηση πορνογραφικού υλικού, εικόνες που προβάλλουν άσεμνο περιεχόμενο ή αντίστοιχους ιστότοπους στο διαδίκτυο.

3. Τι είναι η συναίνεση;

Συναίνεση είναι η άδεια που δίνει κάποιος ή κάποια για να γίνει κάτι ή η συμφωνία να κάνει κάτι.

Είναι πολύ σημαντικό να αναγνωρίζετε τη συναίνεση:

- Η συναίνεση είναι προφανής.
- Η συναίνεση δεν είναι ένα παιχνίδι εικασίας. Αν δεν ξέρεις, απλά ρώτα!
- Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να πεις όχι.
- Είναι τόσο απλό όσο το να σέβεσαι και να έχεις επικοινωνία με τον/την σύντροφό σου.
- Εάν είσαι μεθυσμένος ή μεθυσμένη ή υπό την επήρεια ναρκωτικών ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙΣ σωματικά να δώσεις τη συναίνεση σου.
- Η συναίνεση δεν ισχύει (και είναι παράνομο) εάν σε εξαναγκάζουν, σε απειλούν, σε δωροδοκούν, σε εκφοβίζουν ή σε επιβραβεύουν να κάνεις κάτι που είναι ενάντια στη θέλησή σου.
- Ακόμη και αν έχει υπάρξει συναίνεση στο παρελθόν, ο καθένας και η καθεμία έχει το δικαίωμα να αλλάξει γνώμη και να σταματήσει να δίνει άδεια για οποιαδήποτε δραστηριότητα.
- Κάθε σεξουαλική πράξη χωρίς συναίνεση, ανεξαρτήτως ηλικίας, αποτελεί ποινικό αδίκημα.

ΜΕΡΟΣ 2: ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΖΗΤΗΣΕΤΕ ΒΟΗΘΕΙΑ (20-30 λεπτά)

A. ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Μπορείτε να επιλέξετε μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες για να προσδιορίσουν οι μαθητές/-τριες ορισμένα χαρακτηριστικά υγιών, μη υγιών και κακοποιητικών σχέσεων.

ΕΠΙΛΟΓΗ 1:

ΑΣΚΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΓΙΕΙΣ/ΜΗ ΥΓΙΕΙΣ/ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. Κρεμάστε τις εικόνες: **ΥΓΙΗΣ/ΜΗ ΥΓΙΗΣ/ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ** στο μπροστινό μέρος της τάξης σχηματίζοντας τρεις στήλες.
2. Εξηγήστε ότι πολλοί άνθρωποι δυσκολεύονται να καταλάβουν αν μια σχέση είναι καλή γι' αυτούς ή όχι. Μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να βρεις τη διαφορά μεταξύ μιας υγιούς και μιας μη υγιούς σχέσης, όπως και μεταξύ μιας μη υγιούς και μιας κακοποιητικής σχέσης. Σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές/τριες θα αναγνωρίσουν τα χαρακτηριστικά των υγιών, των μη υγιών και των κακοποιητικών σχέσεων.
3. Χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες.
4. Δώστε σε κάθε ομάδα μία ή περισσότερες κάρτες «ΥΓΙΗΣ/ΜΗ ΥΓΙΗΣ/ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ» μέχρι να έχουν διανεμηθεί όλες οι κάρτες. Αφήστε την κάθε ομάδα να συζητήσει και να αποφασίσει εάν η κάθε κάρτα περιγράφει μια υγιή, μια μη υγιή, ή μια κακοποιητική σχέση.
5. Όταν οι ομάδες έχουν αποφασίσει, ζητήστε τους να τοποθετήσουν την κάρτα κάτω από την κατάλληλη εικόνα στο μπροστινό μέρος της τάξης.
6. Όταν όλες οι ομάδες θα έχουν τοποθετήσει τις κάρτες τους, αναλύστε τη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας τις παρακάτω ερωτήσεις:
 - Υπάρχουν κάρτες, οι οποίες θεωρείτε ότι θα έπρεπε να μετακινηθούν σε κάποια άλλη στήλη; Γιατί;
 - Πώς αισθάνονται οι άνθρωποι όταν βρίσκονται σε μια υγιή σχέση; Σε μια μη υγιή σχέση; Σε μια κακοποιητική σχέση;
 - Υπάρχει πιθανότητα κάποιος ή κάποια να θεωρεί ότι μια συμπεριφορά είναι κατάλληλη, ενώ στην πραγματικότητα να είναι ακατάλληλη ή κακοποιητική;
 - Ποιος ή ποια αποφασίζει το τι θεωρείται αρμόζουσα και τι κακοποιητική συμπεριφορά;

ΕΠΙΛΟΓΗ 2:

ΣΕΝΑΡΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι μαθητές αναγνωρίζουν τα διάφορα είδη κακοποιητικής συμπεριφοράς. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα ήδη γραμμένα σενάρια που παρέχονται ως ενημερωτικό έντυπο ή να χρησιμοποιήσετε τα βίντεο **Power and Control scenario (Σενάριο Εξουσίας και Ελέγχου)** από την ιστοσελίδα <http://www.loveisrespect.org/resource-center/power-and-control-scenarios/>

1. Χωρίστε την τάξη σε ομάδες που θα αποτελούνται από άτομα όλων των φύλων, εάν είναι εφικτό. Είναι σημαντικό τα κορίτσια και τα αγόρια να δουλέψουν μαζί για να εξετάσουν τα θέματα γύρω από τη σεξουαλική κακοποίηση και τη βία μέσα στις σχέσεις.
2. Δώστε σε κάθε ομάδα ένα από τα σενάρια για τη **Σεξουαλική Κακοποίηση και τη Βία στις Σχέσεις** ή ένα βίντεο από το **Power and Control Scenario (Σενάριο για τη Εξουσία και τον Έλεγχο)**. Εξηγήστε ότι η κάθε ομάδα θα διαβάσει ή θα παρακολουθήσει την κάθε σκηνή στην ομάδα ή με την ομάδα της και θα απαντήσει στις ερωτήσεις που εμφανίζονται στη διαφάνεια.
3. Παρουσιάστε σε όλη την τάξη τη διαφάνεια με τις ερωτήσεις προς συζήτηση ώστε να τις χρησιμοποιήσουν στις ομάδες τους.
4. Ζητήστε από έναν εθελοντή ή μία εθελόντρια της κάθε ομάδας να συνοψίσει το σενάριο δυνατά στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Όταν τελειώσουν, τα μέλη της ομάδας μπορούν να συζητήσουν την απάντηση που έδωσαν για κάθε ερώτηση στη διαφάνεια.
5. Εάν το επιτρέπει ο χρόνος, ζητήστε από τις ομάδες να ανταλλάξουν μεταξύ τους τα σενάρια και να επαναλάβουν τη διαδικασία αυτή τη φορά διαβάζοντας κάποιο σενάριο που δεν έχουν διαβάσει προηγουμένως.
6. Αναλύστε αυτήν τη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις που παρέχονται στη διαφάνεια:
 - Ποια είδη κακοποιητικής συμπεριφοράς παρουσιάζονται στα σενάρια;

- Σε ποιο σημείο η κάθε κατάσταση έγινε μη υγιής και σε ποιο σημείο έγινε κακοποιητική;
- Πώς θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί κάθε μία από αυτές τις καταστάσεις;
- Τι θα γινόταν αν αντιστρέφονταν οι ρόλοι;

ΕΠΙΛΟΓΗ 3:

ΣΤΙΧΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ: ΥΓΙΕΙΣ Ή ΜΗ ΥΓΙΕΙΣ

Οι μαθητές θα χρησιμοποιήσουν τα μέσα για να αναγνωρίσουν τις υγιείς και μη υγιείς σχέσεις.

- 1.** Παρουσιάστε τη δραστηριότητα τονίζοντας πως περνάμε πολύ χρόνο ακούγοντας μουσική αλλά συχνά δε δίνουμε σημασία στις λέξεις και τη σημασία τους. Πολλά δημοφιλή τραγούδια μιλάνε για σχέσεις. Ζητήστε από τους μαθητές να δώσουν μερικά σημερινά παραδείγματα, για να είστε σίγουροι ότι αντιλαμβάνονται τη σύνδεσή τους με το μάθημα.
- 2.** Μοιράστε το **ενημερωτικό έντυπο με τους στίχους των τραγουδιών.**
- 3.** Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να επιλέξουν να διαβάσουν ή να παίξουν ένα τραγούδι και να απαντήσουν στις ερωτήσεις που δίνονται στο ενημερωτικό έντυπο. Εάν επιθυμείτε μπορούν να βάλουν τα τραγούδια ή να δείξουν τα βίντεο κλιπ μέσα στην τάξη ως παραδείγματα.
- 4.** Στο επόμενο μάθημα, αναλύστε τη δραστηριότητα συνολικά ή σε ομάδες.

Αν σκοπεύετε να χρησιμοποιήσετε τη δραστηριότητα με τους **στίχους των τραγουδιών**, ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριές σας να προετοιμαστούν πριν από την τάξη και δώστε τους το έντυπο, ώστε να το πάρουν σπίτι. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε μουσικά βίντεο γι' αυτήν τη δραστηριότητα. Οι μαθητές μπορούν να αξιολογήσουν πώς οι εικόνες αντικατοπτρίζουν τους στίχους και αν το βίντεο και οι στίχοι περιγράφουν υγιείς ή μη υγιείς σχέσεις.

B. ΠΟΥ ΝΑ ΖΗΤΗΣΕΤΕ ΒΟΗΘΕΙΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ/ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ/-ΤΕΣ:

Χρησιμοποιήστε τα ακόλουθα σημεία για να αναλύσετε το πρώτο και το δεύτερο μέρος του σχεδίου για το μάθημα σχετικά με τη Σεξουαλική Κακοποίηση.

«Ό,τι κι αν γίνει, η σεξουαλική κακοποίηση δεν είναι ποτέ υπαιτιότητα του θύματος. Και δεν είναι ευθύνη ενός ατόμου να «αποτρέψει» την επίθεση προς αυτόν ή αυτήν. Το μόνο άτομο που ευθύνεται για τη σεξουαλική κακοποίηση είναι το άτομο που τη διαπράττει. Παρ' όλα αυτά, οι ακόλουθες συμβουλές μπορούν να σε βοηθήσουν να απολαύσεις τον χρόνο σου με ασφάλεια σε ένα πάρτι, σε ένα μπαρ ή απλά σε μια παρέα με φίλους».

- Χρησιμοποίησε ένα σύστημα προστασίας φίλων. Φρόντισε τον εαυτό σου και τους φίλους σου. Εάν ανησυχήσεις ή αισθανθείς άβολα σε μια κατάσταση με κάποιον ή κάποια, μίλησε στους φίλους σου και ζήτησέ τους να σε προσέχουν.
- Έχε τον νου σου για σημάδια ύποπτης συμπεριφοράς. Το αλκοόλ είναι η νούμερο ένα ουσία που σχετίζεται με σεξουαλικές επιθέσεις με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, αλλά να έχεις υπόψη ότι τα μη αλκοολούχα ποτά μπορούν επίσης να πειραχτούν. Αυτού του είδους τα ναρκωτικά μπορεί να έχουν πολύ γρήγορη επίδραση και θα πρέπει να λάβεις βοήθεια αμέσως αν το ποτό σου φαίνεται ή μυρίζει περίεργα, έχει περίεργη γεύση ή νιώσεις ζαλάδα ή έντονη υπνηλία.
- Ο καθένας και η καθεμία έχει το δικαίωμα να ελέγχει το τι συμβαίνει στο σώμα του/της. Οι άνθρωποι μπορούν να επιλέξουν με ποιον ή ποια, πότε και πόσο θα διαρκέσει οποιαδήποτε δραστηριότητα. Ακόμα και αν το ζευγάρι έχει συχνή σεξουαλική επαφή, οποιοδήποτε από τα δύο άτομα έχει το δικαίωμα να αλλάξει γνώμη και να σταματήσει τη δραστηριότητα ανά πάσα στιγμή.
- Μόνο και μόνο επειδή έχετε κάνει κάτι στο παρελθόν, δε σημαίνει ότι είσαι υποχρεωμένος ή υποχρεωμένη να το ξανακάνεις.
- Τίποτα από αυτά που κάνεις ή λες δεν μπορεί να συμβάλει στην πράξη της σεξουαλικής επίθεσης. Οι δράστες είναι 100% υπεύθυνοι.

Εάν βρίσκεσαι σε άμεσο κίνδυνο, κάλεσε το 100.

Για καταγγελία και υποστήριξη, κάλεσε το Χαμόγελο του Παιδιού στο 1056.

Εάν έχεις φίλους που σου έχουν εκμυστηρευτεί ότι έχουν βιώσει σεξουαλική κακοποίηση, μπορείς να τους στηρίξεις με το να είσαι καλός φίλος ή καλή φίλη: άκου τι έχουν να πουν, πίστεψέ τους, μην τους αναγκάσεις να μιλήσουν γι' αυτό και προσφέρσου να τους βοηθήσεις με το να βρεις έναν έμπιστο ενήλικα για να μιλήσουν. Μην ξεχνάς να φροντίσεις τον εαυτό σου και να λάβεις υποστήριξη από έναν γονέα ή κάποιον έμπιστο ενήλικα.

ΚΟΥΤΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ (10 λεπτά)

Ζητήστε από τους μαθητές να συμπληρώσουν τις ερωτήσεις τους και απαντήστε τις στο επόμενο μάθημα.

Ενθαρρύνετε τους μαθητές και τις μαθήτριες που νιώθουν μπερδεμένοι και μπερδεμένες ή αναστατωμένοι και αναστατωμένες να μιλήσουν σε κάποιον ή κάποια εκπαιδευτικό, σύμβουλο ή έμπιστο ενήλικα.

ΑΥΤΟΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος:

- Εφαρμόστηκαν οι βασικοί κανόνες;
- Καθιερώθηκαν ορθές πρακτικές όσον αφορά την ομαδική εργασία και τη συζήτηση;
- Τι θα αλλάξετε για μελλοντικά μαθήματα με αυτή την ομάδα;
- Τι θα αλλάξετε για μελλοντική χρήση αυτού του μαθήματος;

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος:

Γνώση:

- Μπορούν οι μαθητές να προσδιορίσουν τις διάφορες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης;

Δεξιότητες:

- Μπορούν οι μαθητές να δώσουν παραδείγματα για το πώς δίνεται η συναίνεση;

Συμπεριφορές:

- Εξερεύνησαν οι μαθητές τις δικές τους πεποιθήσεις και παρανοήσεις σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση;

Παραγωγή Υλικού/ Επέκταση

Οι μαθητές, ολοκληρώνοντας και το 7^ο εργαστήριο, καλούνται να αποτυπώσουν τις εμπειρίες τους διαλέγοντας με την ομάδα τους κάποια εργασία, μέσα από μια ποικιλία δράσεων, είτε με συμβατικά είτε με ψηφιακά μέσα. Επιλέγοντας τον ψηφιακό τρόπο, οι μαθητές εισάγονται παράλληλα στη μεικτή εκπαίδευση (blended learning), στην οποία οι συμβατικές διδακτικές μέθοδοι ενισχύονται από νέα ψηφιακά μέσα ώστε να καλυφθεί η ανάγκη μιας «ψηφιακής παιδαγωγικής», που θα είναι ευθυγραμμισμένη με τις ανάγκες των μαθητών της ψηφιακής εποχής.

- Οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν ένα κουίζ γνώσεων, που θα αφορά τα ζητήματα του εργαστηρίου. Σε αυτή την περίπτωση, προτείνεται το εύχρηστο [quizlet](https://quizlet.com/), σελίδα <https://quizlet.com/>, το οποίο θα αναρτηθεί στη σελίδα του εργαστηρίου της ομάδας.

- Κάποιες ομάδες μπορούν να φτιάξουν συννεφολέξα με λέξεις σχετικές με την κακοποίηση, με ελεύθερα διαδικτυακά εργαλεία, όπως το <http://www.wordle.net/> ή το <http://www.tagxedo.com/>.

- Οι μαθητές, συγκεντρώνουν πληροφορίες εικόνες, ζωγραφιές, συννεφολέξα και φτιάχνουν βιβλίο σε ψηφιακή μορφή, με τη χρήση του διαδικτύου. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ελεύθερα διαδικτυακά εργαλεία <https://www.canva.com/create/ebooks/> για δημιουργία βιβλίων στο ίντερνετ. Είναι σημαντικό για την ομάδα να έχει συγκεντρωμένες τις εργασίες σε ένα βιβλίο σε ένα ιστοχώρο. Αυτό, κρίνεται αναγκαίο ώστε τα εργαστήρια, οι στόχοι τους, οι τρόποι εφαρμογής και τα αποτελέσματά τους να γίνονται γνωστά και να διαχέονται και μεταξύ των μαθητών/-τριών του σχολείου, αλλά και να δίνεται η

δυνατότητα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/-τριες να ανταλλάξουν απόψεις και εμπειρίες, να συζητήσουν ακόμη και τα εμπόδια και τις δυσκολίες εφαρμογής των εργαστηρίων, αλλά και να επιβραβευθούν για τη συμμετοχή τους σε αυτό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alberta Education. (2002). *Health and life skills guide to implementation: Kindergarten to grade 9*. Retrieved from <http://education.alberta.ca/media/352993/pos.pdf>
2. Kids Help Phone. (2010). *Sexual Assault*. Retrieved from: <http://www.kidshelpphone.ca/Teens/InfoBooth/Violence-and-Abuse/Sexual-Assault.aspx>
3. Canadian Red Cross. (2011). Love isn't supposed to leave bruises. Retrieved from: <http://www.redcross.ca/article.asp?id=11812&tid=001#what>
4. Government of Alberta (2007). Sexual Harassment. [Information Sheet]. Retrieved from: <http://www.albertahumanrights.ab.ca/SexualHarass.pdf>
5. Sexuality and U.ca. (2010). Drug facilitated sexual assault. Retrieved from http://www.sexualityandu.ca/sexual-health/drug_facilitated_sexual_assault
6. Justice Institute of B.C. (2008). *Sexual exploitation toolkit: What is sexual exploitation?* Retrieved from: <http://www.jibc.ca/seytoolkit/what.htm>
7. Calgary Communities Against Sexual Assault (CCASA). (2011). *Definitions*. Retrieved from: http://ccasayourworld.com/get_the_facts/definitions/
8. Calgary Communities Against Sexual Assault (CCASA). (2011). *Get the facts*. Retrieved from: http://ccasayourworld.com/get_the_facts/
9. Department of Justice Canada. (2010). *Age of consent to sexual activity*. Retrieved from: <http://www.justice.gc.ca/eng/dept-min/clp/faq.html>
10. Kids Help Phone. (2010). *Sexual Assault*. Retrieved from: <http://www.kidshelpphone.ca/Teens/InfoBooth/Violence-and-Abuse/Sexual-Assault.aspx>
11. Love is Respect: National Dating Abuse Helpline. (2011). *Power and control scenarios*. Retrieved from: <http://www.loveisrespect.org/resource-center/power-and-control-scenarios/>
12. Canadian Federation for Sexual Health. (2005). *Beyond the basics: A sourcebook on sexual and reproductive health education*. Ottawa, ON
13. Sexuality and U.ca. Drug facilitated sexual assault: Safety tips. Retrieved from: http://www.sexualityandu.ca/sexual-health/drug_facilitated_sexual_assault/safety-tips
14. Sexuality and U.ca. Drug facilitated sexual assault: Safety tips. Retrieved from: http://www.sexualityandu.ca/sexual-health/drug_facilitated_sexual_assault/safety-tips
15. Alberta Education. (2002). *Health and life skills guide to implementation: Kindergarten to grade 9*. Retrieved from <http://education.alberta.ca/media/353029/epc.pdf>

Όνομα: _____

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

Οι μύθοι σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση είναι κομμάτι του λόγου για τον οποίο συμβαίνουν σεξουαλικές επιθέσεις. Μύθοι όπως αυτοί μπορούν να εξηγήσουν γιατί τόσοι πολλοί άνθρωποι δεν είναι πρόθυμοι να μιλήσουν για την εμπειρία τους και να ζητήσουν βοήθεια. Δείτε αν οι ακόλουθες δηλώσεις είναι **ΜΥΘΟΣ** ή **ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ**.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ Ή ΜΥΘΟΣ

- Μόνο ελκυστικές, νεαρές γυναίκες δέχονται σεξουαλική επίθεση.
- Η σεξουαλική επίθεση συμβαίνει μόνο σε σκοτεινά, απομονωμένα μέρη.
- Σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται μόνο εάν κάποια ή κάποιος έχει σωματικές βλάβες ή απειλήθηκε με όπλο.
- Είναι αδύνατο για τις γυναίκες να κακοποιήσουν σεξουαλικά άνδρες.
- Οι άντρες δέχονται επιθέσεις μόνο από ομοφυλόφιλους άντρες.
- Εάν η σεξουαλική κακοποίηση δεν αναφερθεί στην αστυνομία αμέσως, δεν μπορεί να γίνει τίποτα.
- Οι γυναίκες λένε "όχι", ενώ στην πραγματικότητα εννοούν "ναι".
- Όταν ένα άτομο αρχίζει να συμμετέχει σε μια σεξουαλική δραστηριότητα, τότε το άτομο δεν μπορεί να αλλάξει γνώμη.
- Εάν ένα άτομο που διαπράττει σεξουαλική επίθεση είναι μεθυσμένο ή υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών δεν μπορεί να κατηγορηθεί για σεξουαλική κακοποίηση.

10. Όταν συμβαίνει μια σεξουαλική επίθεση, συνήθως διαπράττεται από ένα άγνωστο άτομο.

ΜΥΘΟΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Οι μύθοι σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση είναι κομμάτι του λόγου για τον οποίο συμβαίνουν σεξουαλικές επιθέσεις. Μύθοι όπως αυτοί μπορούν να εξηγήσουν γιατί τόσοι πολλοί άνθρωποι δεν είναι πρόθυμοι να μιλήσουν για την εμπειρία τους και να ζητήσουν βοήθεια. Χρησιμοποιήστε τα παρακάτω σημεία συζήτησης κατά την ανάλυση αυτού του ενημερωτικού εντύπου.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΥΘΟΣ

1. Μόνο ελκυστικές, νεαρές γυναίκες δέχονται σεξουαλική επίθεση.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Κανένα άτομο δεν εξαιρείται από τη σεξουαλική επίθεση. Γυναίκες και άνδρες, παιδιά και ηλικιωμένοι, άτομα με διαφορετικές ικανότητες/αναπηρίες- οι άνθρωποι που έχουν υποστεί σεξουαλική επίθεση ή έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά βρίσκονται σε κάθε πόλη, κωμόπολη ή χωριό, σε κάθε πολιτιστική ομάδα και δημογραφικό τμήμα της κοινωνίας μας. Η συντριπτική πλειονότητα των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης είναι γυναίκες. Γυναίκες γηγενείς και γυναίκες με αναπηρίες διατρέχουν ακόμη μεγαλύτερο κίνδυνο. Στην πραγματικότητα, είναι πολύ πιθανό ότι ο καθένας και η καθεμία από εμάς γνωρίζει κάποιο άτομο που έχει βιώσει σεξουαλική επίθεση ή κακοποίηση κατά τη διάρκεια της ζωής του.

2. Η σεξουαλική επίθεση συμβαίνει μόνο σε σκοτεινά, απομονωμένα μέρη.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Περισσότερο από το ήμισυ όλων των σεξουαλικών επιθέσεων συμβαίνουν στο σπίτι της επιζώσας ή του επιζώντα ή σε απόσταση 1,6 χλμ. από αυτό το άτομο. Ένα άλλο 20% των σεξουαλικών

επιθέσεων συμβαίνουν στο σπίτι κάποιου φίλου/φίλης, γείτονα/γειτόνισσας ή συγγενή.

3. Σεξουαλική επίθεση θεωρείται μόνο εάν κάποιο άτομο έχει σωματικές βλάβες ή έχει απειληθεί με όπλο.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Η σεξουαλική κακοποίηση είναι οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα χωρίς συναίνεση, ανεξάρτητα από το εάν υπάρχουν ή όχι τραυματισμοί ή αν χρησιμοποιήθηκε όπλο.

4. Είναι αδύνατο για τις γυναίκες να κακοποιήσουν σεξουαλικά άνδρες.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Οι γυναίκες μπορούν να κακοποιήσουν σεξουαλικά άνδρες. Η σεξουαλική κακοποίηση ενός άνδρα από μια γυναίκα δε χρειάζεται να περιλαμβάνει τη φαλλική διείσδυση. Δεν είναι ασυνήθιστο για τους άνδρες να βιώνουν ακούσιες στύσεις κατά τη διάρκεια της σεξουαλικής επίθεσης. Η στύση είναι μια φυσιολογική σωματική αντίδραση και δε σημαίνει αυτόματα ότι ο άνδρας διεγείρεται σεξουαλικά ή δίνει συναίνεση. Ένας άνδρας επιζών μπορεί να έχει συναισθήματα σύγχυσης και ενοχής για τη σωματική ανταπόκρισή του και ίσως να είναι λιγότερο πρόθυμος να αναφέρει το έγκλημα.

5. Οι άντρες δέχονται επιθέσεις μόνο από ομοφυλόφιλους άντρες.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Μπορεί να συμβεί επίθεση από άτομο του ίδιου φύλου (άνδρας σε άνδρα ή γυναίκα σε γυναίκα).

Η σεξουαλική επίθεση έχει να κάνει με την άσκηση εξουσίας και ελέγχου, ανεξάρτητα από το φύλο ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό. Η συντριπτική πλειονότητα των ανδρών παραβατών που κακοποιούν σεξουαλικά ή επιτίθενται σε άλλους άνδρες ταυτίζονται ως ετεροφυλόφιλοι. Ορισμένοι παραβάτες ενδέχεται να στοχεύουν άνδρες, επειδή τους δίνει μεγαλύτερη αίσθηση κυριαρχίας, εξουσίας ή ελέγχου.

6. Εάν η σεξουαλική κακοποίηση δεν αναφερθεί στην αστυνομία αμέσως, δεν μπορεί να γίνει τίποτα;

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να αναφερθεί στην αστυνομία ανά πάσα στιγμή. Δεν είναι ποτέ αργά να αναφέρετε μια σεξουαλική επίθεση. Είναι απόφαση του κάθε ατόμου για το τι χρειάζεται για να αισθανθεί ασφαλές και να θεραπευθεί.

Εάν επιλέξεις να αναζητήσεις ιατρική φροντίδα, να θυμάσαι ότι υπάρχει ένα παράθυρο 72 ωρών στο οποίο μπορεί να συλλεχθεί DNA. Εάν θελήσεις να διατηρήσεις αυτά τα στοιχεία, μην κάνεις μπάνιο ή μην αλλάξεις τα ρούχα σου. Εάν επιλέξεις να αναφέρεις το έγκλημα στην αστυνομία, μπορείς να το κάνεις όποτε θέλεις. Θυμήσου ότι δεν υπάρχει μία μέθοδος επώλωσης της τραυματικής εμπειρίας που να ταιριάζει σε όλους. Χρειάζεται χρόνος και είναι μια μοναδική διαδικασία για κάθε επιζώσα και κάθε επιζώντα.

7. Οι γυναίκες λένε «όχι», ενώ στην πραγματικότητα εννοούν «ναι».

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Εάν ένα άτομο λέει «Όχι» σε σεξουαλική δραστηριότητα, δεν πρέπει ποτέ να υποθέσουμε ότι η δήλωση αυτή σημαίνει κάτι άλλο. Προκειμένου τα δύο μέρη να αισθάνονται άνετα και να έχουν τον έλεγχο, οι υποθέσεις αυτές πρέπει να αποφεύγονται. Ένα άτομο μπορεί να αισθάνεται ότι παίρνει μεικτά μηνύματα, αλλά αυτό δεν αποτελεί δικαιολογία για να διαπράξει σεξουαλική επίθεση. Εάν κάποιος ή κάποια λέει ΟΧΙ και ο δράστης συνεχίζει να ασκεί πίεση για οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα, ο δράστης διαπράττει σεξουαλική κακοποίηση.

8. Όταν ένα άτομο αρχίζει να συμμετέχει σε μια σεξουαλική δραστηριότητα, τότε το άτομο δεν μπορεί να αλλάξει γνώμη.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: Ο καθένας και η καθεμία έχει το δικαίωμα να ελέγχει το τι συμβαίνει στο σώμα του/της. Οι άνθρωποι μπορούν να επιλέξουν με ποιον ή ποια, πότε και πόσο θα διαρκέσει οποιαδήποτε δραστηριότητα. Δεν έχει σημασία πόσο βαθύ είναι το επίπεδο της οικειότητας, ακόμα και αν το ζευγάρι κάνει ενεργά σεξ, οποιοδήποτε από τα δύο άτομα έχει το

δικαίωμα να αλλάξει γνώμη και να σταματήσει τη δραστηριότητα ανά πάσα στιγμή.

9. Εάν ένα άτομο που διαπράττει σεξουαλική επίθεση είναι μεθυσμένο ή υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών δεν μπορεί να κατηγορηθεί για σεξουαλική κακοποίηση.

***ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ:** Οι παραβάτες είναι υπεύθυνοι για τις πράξεις τους ανεξάρτητα από το αν είναι υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών ή αλκοόλ. Το να είναι ένα άτομο υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών δε δικαιολογεί την εγκληματική συμπεριφορά και δεν αποτελεί αποδεκτή άμυνα.*

10. Όταν συμβαίνει μια σεξουαλική επίθεση, συνήθως διαπράττεται από ένα άγνωστο άτομο.

***ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ:** Στις περισσότερες περιπτώσεις ο δράστης είναι γνωστός ή γνωστή του επιζώντα ή της επιζώσας (υπάλληλος, φίλος/φίλη, σύζυγος, συγγενής, γείτονας/γειτόνισσα ή σχέση). Μια έκθεση του 2004 δείχνει ότι μόνο στο 18% των σεξουαλικών επιθέσεων που έχουν αναφερθεί εμπλέκονται άγνωστοι.*

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Association of Alberta Sexual Assault Services. (2010). *Myths & realities: Our society's misconceptions*. Retrieved from: <http://aasas.ca/index.php/main/page/myths-realities-societys-misconceptions-2010-11-02-12-11-02>

Statistics Canada. (2006). *Measuring violence against women: Statistical trends 2006*.

Retrieved from: <http://www.statcan.gc.ca/pub/85-570-x/85-570-x2006001-eng.pdf>

Association of Alberta Sexual Assault Services. (2010). *Myths & realities: Sexual assault and men*. Retrieved from: <http://aasas.ca/index.php/main/page/myths-realities-sexual-assault-men-2010-11-02-11-11-04>

Alberta Human Rights Commission (2007). Sexual Harassment Information Sheet. Retrieved from: <http://www.albertahumanrights.ab.ca/SexualHarass.pdf>

Association of Alberta Sexual Assault Services. (2010). *Myths & realities: Sexual assault and men*. Retrieved from: <http://aasas.ca/index.php/main/page/myths-realities-sexual-assault-men-2010-11-02-11-11-04>

Calgary Communities Against Sexual Assault. *Help*. Retrieved from: <http://ccasayourworld.com/help/>

Association of Alberta Sexual Assault Services. (2010). *Myths & realities: Sexual assault and women*. Retrieved from: <http://aasas.ca/index.php/main/page/myths-realities-sexual-assault-women-2010-11-02-11-11-49>

Calgary Communities Against Sexual Assault. *Get the facts: Myths*. Retrieved from http://ccasayourworld.com/get_the_facts/myths/

Calgary Communities Against Sexual Assault. *Get the facts: Myths*. Retrieved from http://ccasayourworld.com/get_the_facts/myths/

Statistics Canada. (2006). *Measuring violence against women: Statistical trends 2006*.

Retrieved from: <http://www.statcan.gc.ca/pub/85-570-x/85-570-x2006001-eng.pdf>

ΙΣΧΥΕΙ

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΥΙΖ ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Διανείμετε τις κάρτες «ΙΣΧΥΕΙ» και «ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ» σε κάθε μαθητή και μαθήτρια. Διαβάστε δυνατά την κάθε περίπτωση που μπορεί να ισχύει ή να μην ισχύει. Ζητήστε από τους μαθητές να κρατήσουν ψηλά μία από τις κάρτες, ανάλογα με το ποια πιστεύουν ότι είναι η σωστή απάντηση για την κάθε ερώτηση. Ζητήστε από τους μαθητές να έχουν κλειστά τα μάτια τους, όταν σηκώνουν ψηλά τις κάρτες, ώστε να μη τους νοιάζει τι απαντούν οι υπόλοιποι μαθητές. Αναλύστε αυτήν τη δραστηριότητα χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- **Γιατί συμβαίνει η σεξουαλική κακοποίηση;**

Η σεξουαλική κακοποίηση είναι πράξη εξουσίας και επιθετικότητας. Δεν έχει σεξουαλικά κίνητρα.

- **Ποιος φταίει όταν συμβαίνει ένα περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης;**

Ο δράστης είναι αυτός που φταίει πάντα.

Οι υγιείς σχέσεις πρέπει να είναι διασκεδαστικές

ΙΣΧΥΕΙ: Οι υγιείς σχέσεις μάς κάνουν να νιώθουμε καλά για τον εαυτό μας και συμβάλλουν στη θετική αυτοεκτίμηση. Αισθανόμαστε ευπρόσδεκτοι και αποδεκτοί γι' αυτό που είμαστε.

Η ζήλια είναι ένα σημάδι αγάπης

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ: Κάποια άτομα μπορεί να θεωρούν τη ζήλια ως ένα σημάδι προστάσιας απέναντι στον/στην σύντροφό τους, αλλά η ζήλεια μπορεί να σχετίζεται με την άσκηση εξουσίας, ελέγχου και χειραγώγησης. Οι μη υγιείς σχέσεις μπορεί να οδηγήσουν σε κακοποιητικές σχέσεις.

Είναι εντάξει όταν ο/η σύντροφος σου περνάει χρόνο με την οικογένεια και τα φιλικά του/της πρόσωπα χωρίς εσένα

ΙΣΧΥΕΙ: Το να περνάς χρόνο μακριά από τον/τη σύντροφό σου σε βοηθά να έχεις μια πιο ισορροπημένη ζωή, στην οποία θα μπορείς να διατηρείς και άλλες υγιείς σχέσεις με οικογενειακά και φιλικά πρόσωπα.

Ένα άτομο που ζηλεύει τον χρόνο που περνάς με άλλους ανθρώπους μπορεί να προσπαθήσει να σε ελέγξει. Είναι σημαντικό να θέτεις όρια με το να επικοινωνείς με τον/τη σύντροφό σου π.χ. «Πάντα πηγαίνω στα πάρτι γενεθλίων της οικογένειάς μου γιατί αυτό με βοηθάει να παραμένω κοντά της».

Είναι εντάξει να πιστεύεις πως μπορείς να εξαφανίσεις τα προβλήματα του/της συντρόφου σου

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ: Προβλήματα που μπορεί να επηρεάζουν μια σχέση, όπως η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών ουσιών, τα ψέματα ή η κακοποίηση μπορούν να οδηγήσουν σε μη υγιείς συμπεριφορές. Το να υποστηρίζεις τον/την σύντροφο σου είναι σημαντικό, αλλά εάν το πρόβλημά τους τους οδηγεί σε οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης (συναισθηματική, σωματική, πνευματική) αυτό είναι ένα σημάδι ότι η σχέση μπορεί να είναι επιβλαβής. Το να αναγνωρίσεις τις μη υγιείς σχέσεις μπορεί να είναι δύσκολο. Μπορείς να λάβεις βοήθεια με το να μιλήσεις με κάποιο άτομο που εμπιστεύεσαι ή καλώντας σε κάποια τηλεφωνική γραμμή υποστήριξης.

Εάν ξεκινήσεις μια σεξουαλική δραστηριότητα και ο/η σύντροφός σου θέλει να σταματήσετε, αυτό είναι εντάξει

ΙΣΧΥΕΙ: Η επικοινωνία αποτελεί βασικό μέρος μιας ερωτικής σχέσης. Είναι σημαντικό να σέβεσαι τα σεξουαλικά όρια του/της συντρόφου σου και να μιλάτε γι' αυτά. Εάν ο/η σύντροφός σου δεν είναι άνετος ή άνετη οποιαδήποτε στιγμή και θέλει να σταματήσει, τότε σταματάς. Ο καθένας και η καθεμία έχει το δικαίωμα να ελέγχει το τι συμβαίνει στο σώμα του/της. Οι άνθρωποι μπορούν να επιλέξουν με ποιον ή ποια, πότε και πόσο θα διαρκέσει οποιαδήποτε δραστηριότητα. Δεν έχει σημασία πόσο βαθύ είναι το επίπεδο της οικειότητας, ακόμα και αν το ζευγάρι κάνει ενεργά σεξ, οποιοδήποτε από τα δύο άτομα έχει το δικαίωμα να αλλάξει γνώμη και να σταματήσει τη δραστηριότητα ανά πάσα στιγμή. Εάν κάποιος ή κάποια λέει **ΟΧΙ** και ο

δράστης συνεχίζει να ασκεί πίεση για οποιαδήποτε σεξουαλική δραστηριότητα, ο δράστης διαπράττει σεξουαλική κακοποίηση.

Είναι εντάξει αν ο/η σύντροφός σου σε απειλεί εφόσον δε σε χτυπάει

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ: Η κακοποίηση δεν είναι μόνο σωματική. Η συναισθηματική ή ψυχολογική κακοποίηση, όπως οι απειλές, η υπερβολική κριτική, η ταπείνωση, οι φωνές και η βωμολοχία είναι όλα ενδείξεις μιας μη υγιούς σχέσης. Οποιοδήποτε είδος κακοποίησης μπορεί να προκαλέσει βλάβη και αυτό δεν είναι αποδεκτό.

Είναι εντάξει αν ο/η σύντροφός σου θέλει να ξέρει πού βρίσκεσαι κάθε λεπτό της ημέρας

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ: Η συνεχής ανάγκη να ξέρεις πού βρίσκεται κάποιος ή κάποια ή με ποιον ή ποια, αποστέλλοντας μηνύματα, καλώντας ή παρακολουθώντας τον/την δεν είναι υγιής σε οποιαδήποτε σχέση. Οι υγιείς σχέσεις βασίζονται στην εμπιστοσύνη και την επικοινωνία μεταξύ των δύο συντρόφων.

Η ηλικία συναίνεσης σε σεξουαλική δραστηριότητα στην Ελλάδα είναι τα 15 χρόνια.

ΙΣΧΥΕΙ: Ωστόσο, υπάρχουν εξαιρέσεις. Για παράδειγμα:

Τα άτομα ηλικίας 15 ετών και πάνω είναι σε θέση να συναινέσουν ΕΚΤΟΣ αν ο/η σύντροφος τους βρίσκεται σε θέση εξουσίας (π.χ. καθηγητής, προπονητής, προϊστάμενος). Η γενική διάταξη για την ηλικία συγκατάθεσης στην Ελλάδα είναι 15, όπως ορίζεται στο άρθρο 339, καθώς και στα άρθρα 337, 348B του ελληνικού ποινικού κώδικα.

Υπάρχουν επίσης αρκετές άλλες απαγορεύσεις όσον αφορά τις θέσεις εξουσίας και τις πράξεις αγριότητας, όπως ορίζεται στα άρθρα 342 και 343. Επιπλέον, υπάρχει εξαίρεση σε περιπτώσεις με διαφορά ηλικίας έως 3 ετών, για άσεμνες ενέργειες μεταξύ ατόμων ηλικίας κάτω των 15 ετών.

Το φίλημα περιλαμβάνεται στη σεξουαλική δραστηριότητα και απαιτεί συναίνεση.

ΙΣΧΥΕΙ: Η σεξουαλική κακοποίηση περιλαμβάνει το φίλημα, το σεξουαλικό άγγιγμα ή την εξαναγκαστική σεξουαλική πράξη χωρίς τη συναίνεση του ατόμου.

Εάν κάποιος ή κάποια είναι υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών, δεν μπορεί να δώσει τη συναίνεσή του/της για συμμετοχή σε σεξουαλική δραστηριότητα

ΙΣΧΥΕΙ: Συχνά γνωστή ως «βιασμός με ναρκωτικά» (drug rape) ή «βιασμός στη διάρκεια ραντεβού» (date rape), η σεξουαλική επίθεση που διευκολύνεται με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, συμβαίνει όταν κάποιος ή κάποια εκμεταλλεύεται το γεγονός ότι έχετε πάρει ή σας έχει δοθεί αλκοόλ ή ναρκωτικές ουσίες έτσι ώστε να σας κακοποιήσει σεξουαλικά. Αυτή η σεξουαλική επίθεση μπορεί να είναι από ένα ανεπιθύμητο φιλί ή ένα άγγιγμα μέχρι τη σεξουαλική επαφή.

Εάν το άτομο που διαπράττει σεξουαλική επίθεση είναι υπό την επήρεια αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών, δεν μπορεί να κατηγορηθεί για σεξουαλική κακοποίηση

ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ: Οι παραβάτες είναι υπεύθυνοι για τις ενέργειές τους ανεξάρτητα από το αν είναι υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών ή αλκοόλ. Το να βρίσκεται κάποιος ή κάποια υπό την επήρεια δε δικαιολογεί την εγκληματική συμπεριφορά του/της και το γεγονός αυτό δεν αποτελεί αποδεκτή άμυνα.

Υγιής σχέση

Μη υγιής σχέση

Κακοποιητική σχέση

ΣΗΜΑΔΙΑ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΕ ΜΙΑ ΥΓΙΗ ΣΧΕΣΗ

- Μιλάμε για τα συναισθήματά μας
- Σεβόμαστε τους φίλους ή/και τις φίλες και τις δραστηριότητες του/της συντρόφου μας
- Λαμβάνουμε υπόψη μας τις απόψεις και τα συναισθήματα του άλλου ατόμου
- Σεβόμαστε τη διαφορετικότητα σε άλλα άτομα
- Διατυπώνουμε τη διαφορετική μας άποψη
- Υπάρχει ισότητα στη σχέση
- Βρίσκουμε λύσεις που λειτουργούν και για τους δυο

ΣΗΜΑΔΙΑ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΕ ΜΙΑ ΜΗ ΥΓΙΗ ΣΧΕΣΗ

- Πιστεύουμε ότι το ένα άτομο έχει περισσότερα δικαιώματα από το άλλο
- Φωνάζουμε, ενώ είμαστε θυμωμένοι με τον/τη σύντροφό μας
- Αρνούμαστε να επικοινωνήσουμε προφορικά με τον/την σύντροφό μας
- Ενοχλούμε έντονα τον/την σύντροφό μας έως ότου πάρουμε αυτό που θέλουμε
- Θυμώνουμε για να πάρουμε αυτό που θέλουμε

ΣΗΜΑΔΙΑ ΟΤΙ ΕΙΜΑΣΤΕ ΣΕ ΜΙΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ

- Κυριαρχούμε και ελέγχουμε τις άλλες σχέσεις, τις φίλιες και τις δραστηριότητες του/της συντρόφου μας
- Χρησιμοποιούμε κακοποιητικό λόγο (προσβολές)
- Απειλούμε με σωματική βλάβη
- Εκφοβίζουμε με σωματική βία ή καταστροφή ιδιοκτησίας
- Ζηλεύουμε υπερβολικά και είμαστε κτητικοί με τον/τη σύντροφό μας
- Σπρώχνουμε, χτυπάμε, περιορίζουμε ή κρατάμε τον/τη σύντροφό μας χωρίς τη θέλησή του/της

Πηγή: Adapted from the City of Edmonton Community and Family Services' brochure on teen dating.

Σενάρια Σεξουαλικής Κακοποίησης/Βίας στη Σχέση

ΣΕΝΑΡΙΟ 1

Σκηνή #1

Η Μαρία είναι δεκατεσσάρων ετών και έχει την πρώτη της σχέση με ένα αγόρι. Τον γνώρισε σε ένα πάρτι. Το όνομά του είναι Νίκος και είναι δεκαεπτά ετών. Είναι ενθουσιασμένη, γιατί της δίνει πολλή προσοχή και έχει δικό του μηχανάκι. Βγαίνουν εδώ κι ένα μήνα και βλέπουν ο ένας τον άλλο κάθε μέρα. Την παίρνει τηλέφωνο κάθε μέρα – πέντε ή έξι φορές και περνούν τουλάχιστον δύο ώρες μαζί από κοντά. Ο Νίκος της φέρεται πολύ καλά. Της αγοράζει δώρα και την πηγαίνει σε πολύ ωραία μέρη. Η Μαρία είναι τόσο απασχολημένη με τον Νίκο που δε βλέπει τους φίλους της πέρα από το σχολείο. Όταν μιλάει για εκείνον, οι φίλες της χαίρονται που έχει βρει ένα τόσο καλό παιδί. Η Μαρία έχει παρατήσει το βόλεϊ και τη θεατρική λέσχη, επειδή δεν έχει χρόνο. Ο Νίκος την παίρνει κατευθείαν από το σχολείο και δεν του αρέσει να περιμένει ή να την αφήνει να αφιερώνει χρόνο σε άλλα πράγματα και σε άλλα άτομα ενώ θα μπορούσαν να είναι μαζί.

Σκηνή #2

Η Μαρία και ο Νίκος βγαίνουν εδώ και δύο μήνες. Η Μαρία είναι πραγματικά μπερδεμένη. Ο Νίκος είναι τόσο καλός και εκείνη κάνει συνέχεια πράγματα που τον εκνευρίζουν. Αναρωτιέται πώς γίνεται να είναι τόσο χαζή. Ο Νίκος την αγαπάει τόσο πολύ και θέλει να είναι μαζί της συνέχεια. Την προηγούμενη εβδομάδα μετά το σχολείο μιλούσε με τον Γιώργο.

Η δασκάλα τους τους ανέθεσε μία εργασία και συζητούσαν γι' αυτή. Ο Νίκος την περίμενε και όταν συναντηθήκαν, ούρλιαξε, της φώναξε και την αποκάλυψε ηλίθια και εγωίστρια και άλλους ακόμα χειρότερους χαρακτηρισμούς. Ήταν σίγουρος ότι εκείνη έβγαине με τον Γιώργο και την κατηγορήσε ότι έχει σχέση μαζί του. Η Μαρία ήξερε ότι ήταν λάθος της που τον άφησε να περιμένει. Το ίδιο βράδυ ο Νίκος πήγε στο σπίτι της με λουλούδια και της είπε ότι τρελάθηκε από το θυμό του επειδή την

αγαπούσε τόσο πολύ και δεν άντεχε να τη βλέπει με άλλα αγόρια. Την προηγούμενη νύχτα μιλούσε στο τηλέφωνο με μια φίλη με την οποία δεν είχε μιλήσει για εβδομάδες. Της μίλησε μόνο για πέντε λεπτά, επειδή ήξερε όταν θα την έπαιρνε τηλέφωνο ο Νίκος. Την παίρνει τηλέφωνο κάθε δέκα με δεκαπέντε λεπτά όλο το απόγευμα. Ο Νίκος της τηλεφώνησε αμέσως μετά και χρησιμοποίησε διάφορους χαρακτηρισμούς και την κατηγόρησε πάλι ότι βγαίνει με τον Γιώργο. Ο Νίκος λέει συνέχεια κακίες και έπειτα λέει ότι το κάνει επειδή την αγαπάει και κανείς δε θα την αγαπήσει ποτέ όπως εκείνος.

Σκηνή #3

Ενώ η σχέση συνεχιζόταν και αφού άρχισαν να κάνουν σεξ, τα πράγματα γίνονταν όλο και χειρότερα. Του Νίκου δεν του άρεσε τίποτα απ' όσα φορούσε ή έκανε η Μαρία. Η πρώτη φορά που ο Νίκος χτύπησε τη Μαρία ήταν όταν εκείνη φόρεσε μια καινούρια μπλούζα που αγόρασε για να φορέσει ειδικά για εκείνον. Εκείνος τη θεώρησε υπερβολικά σέξι, τη χαστούκισε και την κατηγόρησε ότι είναι «πρόστυχη». Η Μαρία δεν ξαναφόρεσε αυτή τη μπλούζα και από εκείνη τη μέρα κι έπειτα ο Νίκος της έλεγε τι να φοράει. Κάθε φορά που η Μαρία έκανε κάτι που δεν άρεσε στο Νίκο, εκείνος της έριχνε μπουνιά και της έλεγε «Αν δεν το έκανες αυτό δε θα θύμωνα». Μετά εκείνος ήθελε να κάνουν έρωτα και η Μαρία δεν έλεγε ποτέ όχι. Φοβόταν, αλλά δεν ήθελε να χάσει το Νίκο.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2

Σκηνή #1

Η Ελένη είναι δεκατεσσάρων ετών. Είναι αρκετά ντροπαλή και αν και πάντα είχε δυο τρεις στενές φίλες, ανησυχεί ότι δεν είναι αρκετά δημοφιλής. Μια μέρα, ένα αγόρι από την τάξη της, ο Βασίλης, της ζήτησε να βγουν ραντεβού. Την εξέπληξε και κολακεύτηκε που την πρόσεξε, μιας και είναι αρεστός στο σχολείο και θεωρείται κελεπούρι. Από τη στιγμή που άρχισαν να βγαίνουν, περνούσαν σχεδόν όλο τους το χρόνο μαζί. Ο Βασίλης έδειχνε να κολακεύεται κάθε φορά που η Ελένη ανέφερε πόσο τυχερή ήταν που έβγαινε μαζί του και πάντα το ανέφερε όταν βρίσκονταν με τους φίλους του. Από τη στιγμή που ο Βασίλης δεν ήξερε πραγματικά τις φίλες της Ελένης, δεν τις έβλεπε κι εκείνη πολύ συχνά, αλλά όποτε τις έβλεπε έλεγαν συνέχεια ότι δεν πίστευαν πόσο τυχερή ήταν που την είχε διαλέξει ένα τόσο όμορφο και δημοφιλές αγόρι.

Σκηνή #2

Τους περασμένους μήνες, ο Βασίλης άρχισε να ασκεί κριτική στην Κατερίνα και στην Δήμητρα, τις πιο κοντινές φίλες της Ελένης. Δε θέλει να πηγαίνει η Ελένη για ψώνια μαζί τους τα Σάββατα ή να τις βλέπει στα διαλείμματα ή μετά το σχολείο. Λέει πως αν εκείνη νοιαζόταν πραγματικά για εκείνον, δε θα χρειαζόταν να πηγαίνει πουθενά χωρίς εκείνον. Μερικές φορές, η Ελένη βλέπει τις φίλες της χωρίς να του το λέει, αλλά αν το ανακαλύψει νευριάζει. Τη βρίζει και της λέει ότι δε νοιάζεται για εκείνον. Άλλες φορές, η Ελένη βρίσκει δικαιολογίες για να μη βλέπει τις φίλες της και αναρωτιούνται γιατί δε θέλει να τις βλέπει πια. Η Ελένη δε θέλει να τερματίσει τη φιλία της με την Κατερίνα και τη Δήμητρα, αλλά φοβάται ότι θα χάσει τον Βασίλη αν δεν κάνει ό,τι εκείνος θέλει.

Σκηνή #3

Στην επέτειο του έκτου μήνα της σχέσης τους, ο Βασίλης σχεδίασε μια πλούσια γιορτή για τους δυο τους. Οι γονείς του είχαν συμφωνήσει να βγουν έξω για το βράδυ και να αφήσουν τον Βασίλη να μαγειρέψει για την Ελένη στο σπίτι. Αν και υποτίθεται ότι ήταν έκπληξη, είχε μιλήσει με τους φίλους του τόσο πολύ γι' αυτό που η Ελένη το έμαθε και αποφάσισε να κάνει κάτι ιδιαίτερο. Αν και δεν πίστευε ποτέ πως είναι όμορφη, ένιωθε καλά με την εμφάνισή της. Παρόλα αυτά, αποφάσισε πως ένα καινούριο κούρεμα πριν από την ιδιαίτερη βραδιά τους θα χαροποιούσε τον Βασίλη. Όταν εμφανίστηκε στο σπίτι του, εκείνος την κορόιδεψε και της είπε ότι ήταν χάλια. Η Ελένη άρχισε να κλαίει και αποφάσισε να φύγει, αλλά ο Βασίλης ζήτησε συγγνώμη και την έπεισε να μείνει. Η Ελένη ένιωθε ηλίθια. «Θα έπρεπε να το περιμένω», σκέφτηκε, «ο Βασίλης έχει συγκεκριμένη άποψη για το πώς ντύνομαι και φέρομαι». Ήταν αποφασισμένη να φερθεί καλά για το υπόλοιπο της βραδιάς. Οπότε, μετά το δείπνο, όταν ο Βασίλης άρχισε να τη φιλάει και τον άφησε να προχωρήσει περισσότερο από όλες τις άλλες φορές. Πριν καλά καλά το καταλάβει, εκείνος της σήκωνε τη φούστα και έβγαζε το παντελόνι του. Όταν εκείνη δίστασε, ο Βασίλης της είπε ότι του χρωστούσε σεξ. Στην τελική, δεν ήταν τυχερή που έβγαινε μαζί του; Δε θα είχε φίλους χωρίς εκείνον. Πώς μπορούσε να αρνηθεί, αφού εκείνος είχε κάνει τόσα για εκείνη; Εκείνη είπε «Όχι Βασίλη, δεν είμαι έτοιμη γι' αυτό». Και πάλι, εκείνος είπε ότι ήταν πολύ αργά και την ανάγκασε να κάνει σεξ μαζί του. Όταν τελείωσε, εκείνη απλά κάθισε στον καναπέ και έβαλε τα κλάματα. Ο Άντι ζήτησε συγγνώμη και της είπε ότι το καλύτερο θα ήταν να το ξεπεράσει προτού γυρίσουν οι γονείς του στο σπίτι.

ΣΕΝΑΡΙΟ 3

Σκηνή #1

Η Γιώτα είναι δεκατριών ετών. Βγαίνει με τον Γιάννη επί έξι μήνες, ο οποίος πηγαίνει μία τάξη μεγαλύτερη από εκείνη στο σχολείο. Από την αρχή, η σχέση πήγαινε καλά. Ο Γιάννης της έστελνε όμορφα μηνύματα και κάθε απόγευμα περνούσαν ώρες μπροστά στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, στέλνοντας μηνύματα ο ένας στον άλλο. Μερικές φορές, ο Γιάννης κατηγορούσε την Γιώτα ότι φλέρταρε με άλλα αγόρια. Της έλεγε ότι έπρεπε να προσέχει, επειδή ήταν πολύ όμορφη. Οι κατηγορίες δεν ενοχλούσαν πολύ την Γιώτα. Θεωρούσε ότι αν ο Γιάννης ζήλευε, αυτό πρέπει να σήμαινε ότι πραγματικά νοιαζόταν για εκείνη.

Σκηνή #2

Ένα μήνα αργότερα, η Γιώτα και ο Γιάννης είχαν κανονίσει να βγουν την Παρασκευή μετά το σχολείο. Είπε ότι θα τη συναντούσε στην μπροστινή πόρτα του σχολείου μισή ώρα μετά το κουδούνι. Η Γιώτα μιλούσε με τη φίλη της την Σοφία δίπλα στην είσοδο του κτηρίου. Έχασε την αίσθηση της ώρας και άργησε να συναντήσει τον Γιάννη. Εκείνος είχε φύγει μέχρι την ώρα που εκείνη πήγε στο σημείο του ραντεβού, οπότε πήγε στο σπίτι της. Ο Γιάννης την περίμενε απ' έξω. Πριν προλάβει να εξηγήσει τι συνέβη, εκείνος άρχισε να φωνάζει, «Πού ήσουν; Τι έκανες;» Την άρπαξε από τα μαλλιά και τη χαστούκισε στο πρόσωπο. Εκείνη προσπάθησε να ξεφύγει, αλλά εκείνος της έριξε μπουνιά και την έριξε στο έδαφος. Η Γιώτα έχασε τις αισθήσεις της για ένα με δύο λεπτά και όταν συνήλθε ο Γιάννης καθόταν κάτω, έκλαιγε και έλεγε «Συγγνώμη, λυπάμαι πολύ». Η Γιώτα μπήκε στο σπίτι από την πίσω πόρτα, ώστε να μην τη δουν οι γονείς της. Καθαρίστηκε και έβαλε μείκ-απ εκεί όπου θα φαίνονταν οι μελανιές. Ξαναβγήκε έξω και ο Γιάννης φερόταν σαν να μη συνέβη τίποτα. Βγήκαν την προγραμματισμένη τους βόλτα και δεν ειπώθηκε τίποτα άλλο για το περιστατικό.

Σκηνή #3

Ο Γιάννης δεν είχε βίαια ξεσπάσματα για τρεις ή τέσσερις μήνες, οπότε η Γιώτα το ξέχασε και θεώρησε ότι δε θα ξανανέβαινε. Αλλά μέσα στις τελευταίες εβδομάδες, ο Γιάννης άρχισε να τη χαστουκίζει κάνα δυο φορές. Η Γιώτα έχει προσπαθήσει με κάθε τρόπο να μην τον νευριάζει, αλλά εκείνος νευρίαζε χωρίς λόγο. Η Γιώτα δεν είχε πει σε κανέναν τι συμβαίνει, αν και οι φίλες της την είχαν ρωτήσει μερικές φορές αν έχει κάνει κακό στον εαυτό της, γιατί καμιά φορά οι μελανιές φαίνονται ακόμα και κάτω από το μέικ-απ. Η Γιώτα πάντα έβρισκε μια δικαιολογία. Πίστευε πως η μητέρα της άρχισε να καταλαβαίνει ότι κάτι δεν πάει καλά, αλλά μέχρι τώρα η Γιώτα είχε αποφύγει ευθείες ερωτήσεις. Η Γιώτα θέλει να βοηθήσει τον Γιάννη, αλλά δε βρίσκει τον τρόπο. Έχει προσπαθήσει να του μιλήσει, αλλά αυτό φαίνεται να τον θυμώνει ακόμα περισσότερο. Συχνά φοβάται ότι θα τη σακατέψει στο ξύλο, αλλά τον νοιάζεται. Και κατά βάθος, πιστεύει ότι εκείνος μπορεί να την κυνηγήσει αν προσπαθήσει να χωρίσει μαζί του.

ΒΙΑ ΣΤΗ ΣΧΕΣΗ

1. Τι είδους καταστάσεις συμβαίνουν σε αυτή τη σχέση που θα σας έκαναν να νιώσετε άβολα;
2. Αν είχατε φιλική σχέση με κάποιον από τους δύο βασικούς χαρακτήρες στο σενάριο, ποια θα ήταν η αντίδρασή σας στη σχέση τους;
3. Τι είδους βοήθεια θα μπορούσατε να προσφέρετε σε καθέναν από τους δύο βασικούς χαρακτήρες στο σενάριο;

ΣΤΙΧΟΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ: ΥΓΙΕΙΣ Ή ΜΗ ΥΓΙΕΙΣ;

Οδηγίες: Διαλέξτε ένα τραγούδι για να διαβάσετε τους στίχους ή να το ακούσετε και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.

Τίτλος

τραγουδιού: _____

Τραγουδίστρια/τραγουδιστής: _____

1. Για τι μιλάει το τραγούδι;
2. Περιγράψτε τη φύση της επικοινωνίας ανάμεσα στους δύο ανθρώπους. Υπάρχει σεβασμός και ατμόσφαιρα αμοιβαιότητας ή είναι η επικοινωνία τους μονόπλευρη;
3. Η σχέση περιγράφεται ως υγιής ή μη υγιής; Για ποιο λόγο πιστεύετε;
4. Ποιοι στίχοι, αν υπάρχουν, μπορεί να υπονοούν μία μη υγιή ή κακοποιητική σχέση;
5. Περιγράψτε τα χαρακτηριστικά της γυναίκας στο τραγούδι (αν υπάρχει γυναίκα). Είναι αυτά τα χαρακτηριστικά στερεοτυπικά για τις γυναίκες; Τι πιστεύετε γι' αυτά τα στερεότυπα; Με ποιο τρόπο τα στερεότυπα παίζουν ρόλο στις σχέσεις;
6. Περιγράψτε τα χαρακτηριστικά του άντρα στο τραγούδι (αν υπάρχει άντρας). Είναι αυτά τα χαρακτηριστικά στερεοτυπικά για τους άντρες; Τι πιστεύετε γι' αυτά τα στερεότυπα; Με ποιο τρόπο τα στερεότυπα παίζουν ρόλο στις σχέσεις;
7. Οι στίχοι προτείνουν βίαιες λύσεις στα προβλήματα;
 - α. Αν ναι, γιατί αυτού του είδους η βία φαίνεται να είναι αποδεκτή μέσα στο πλαίσιο του τραγουδιού;
 - β. Ποιος τρόπος συσχέτισης θα ήταν πιο υγιής;

Πηγή: Adapted from Canadian Federation for Sexual Health. (2005). *Beyond the basics: A sourcebook on sexuality and reproductive health education*. Ottawa.

Πρωτότυπο αρχείο: 9 Sexual Assault Lesson 1

Πηγή: <https://teachingsexualhealth.ca/>

Μετάφραση: Γεωργία Μίχα
Μαρία Νικολακάκη
Λεμονιά Λαμπροπούλου
Μαρία Χατζηδιονυσίου

Επιμέλεια: Μαρία Νικολακάκη

Προσαρμογή: Μαρία Πατεράκη